PROVINCIE :: UTRECHT

Concept notulen

OPENBARE VERGADERING PROVINCIALE STATEN VAN UTRECHT

Jaar	**2021**
Vergaderdatum	**3 maart 2021**
Publicatiedatum	**17 maart 2021**

Inhoudsopgave

Leden van de Provinciale Staten van Utrecht	2
Aanbieden Petitie door Ronald McDonald Huis	3
Opening	4
Vaststellen agenda	6
Statenvoorstel Versterking Vitaliteit Binnensteden, Dorpskernen en Winkelcentra (PS2021BEM04)	6
Statenvoorstel Economische Visie 2020-2027 ‘Focus op een vitale en duurzame economie’ (PS2021BEM05)	40
Actualiteitenmotie Stop De Waanzin, ingediend door PVV	77
Sluiting	83
Toezeggingen	84
Index	85

CONCEPT

Leden van de Provinciale Staten van Utrecht

Aanwezig: de heer J.J. Bart, Utrecht (GroenLinks), de heer S.A. Berlijn, Utrecht (JA21), mevrouw A.C. Boelhouwer, Wijk bij Duurstede (GroenLinks), de heer ing. D.G. Boswijk, Wilnis (CDA), de heer mr. B.M.H. de Brey MBA Doorn (VVD), mevrouw E.J. Broere-Kaal, Soest (PVV), mevrouw H. Chidi, Amersfoort (D66), de heer R.G.J. Dercksen, Bosch en Duin (PVV), de heer ing. B.C. van den Dikkenberg, Elst (SGP), de heer drs. E.H.R. Dinklo, Driebergen (JA21), de heer M.J. de Droog Msc RA, Utrecht (D66), de heer M.E.J. Eggermont, Utrecht (SP), mevrouw M. van Elteren, Woudenberg (GroenLinks), de heer M.C. Fiscalini, Maarssen (JA21), mevrouw J.C.A.M. van Gilse Bsc, Utrecht (VVD), mevrouw mr. N.M. Groen MA, Doorn (GroenLinks), mevrouw N. de Haan-Mourik, Amersfoort (ChristenUnie), de heer J.A. de Harder, Bunschoten-Spakenburg (ChristenUnie), mevrouw W.M.M. Hoek, Vreeland (50PLUS), mevrouw drs. J.P. d'Hondt, Utrecht (PvdA), de heer drs. B.C. de Jager, Loenen (VVD), de heer V.C. Janssen, Amersfoort (VVD), mevrouw M. de Jong, Utrecht (GroenLinks), de heer drs. E.A. Kamp, Doorn (D66), de heer dr. A.R.S. Karataş, Utrecht (GroenLinks), mevrouw H.J. Keller, Driebergen-Rijsenburg (Partij voor de Dieren), de heer drs. A.H.L. Kocken, Utrecht (VVD), mevrouw T. Koelewijn-Koelewijn RDM, Bunschoten (CDA), mevrouw N.A. Krijgsman, Utrecht (PvdA), mevrouw M. Lejeune-Koster, Linschoten (PvdA) mevrouw O. De Man, Zeist (VVD), de heer drs. J.H. van Oort, Utrecht (ChristenUnie), de heer ing. D.A. Oude Wesselink, Utrecht (GroenLinks), de heer Y.V. Potjer, Utrecht (JA21), mevrouw N.J.F. Pouw-Verweij MSc (JA21), mevrouw H.J. Rikkoert Msc, Utrecht (ChristenUnie), de heer A.G. van Schie, Utrecht (VVD), de heer W. van der Steeg, De Meern (Partij voor de Dieren), de heer H.O. Suna, Soest (PvdA), mevrouw mr. S.F. van Ulzen, Zeist (VVD), mevrouw L.E. Veen, Utrecht (D66), mevrouw T.M.S. Vrielink, Amersfoort (GroenLinks), mevrouw L.M. Welschen-van der Hoek, Zeist (CDA), de heer W.J.A. Weyers, Zeist (JA21), de heer C. Westerlaken, Lopik (CDA), mevrouw ir. M. de Widt MPM, Utrecht (D66), de heer W.G.J Wijntjes RA, Nieuwegein (CDA)

Afwezig: mevrouw H. Bittich, Utrecht (Lijst Bittich), mevrouw A.M. Poppe, IJsselstein (SP)

Aanwezig: gedeputeerden mevrouw drs. H.G.J. Bruins Slot, Utrecht (Natuur, Landbouw, Bodem & Water, Sport en Bestuur), de heer ir. H.P. van Essen, Utrecht (Ruimtelijke Ontwikkeling, Omgevingsvisie, Energietransitie en Klimaat), de heer ir. R.G.H. van Muilekom, Amersfoort (Binnenstedelijke Ontwikkeling, Wonen, Cultuur en Gezonde leefomgeving), de heer A.J. Schaddelee, Houten (Mobiliteit, Recreatie en Toerisme, Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving, Communicatie en Participatie), de heer R.C.L. Strijk, Utrecht (Financiën, Organisatie, Economie en Europa)

Afwezig:

Statenbrede voorbereidende vergadering op woensdag 3 maart 2021
Statenvoorzitter: de heer mr. J.H. Oosters, commissaris van de Koning
Plaatsvervangend statenvoorzitter: mevrouw H.J. Keller
Griffier: mevrouw mr. C.A. Peters
Verslaglegging: mevrouw A. Smakman (Notuleerservice Nederland)

0.
Aanbieden Petitie door Ronald McDonald Huis

Marika Cromback (Ronald McDonald Huis) en Agatha Kleijst (manager van de Utrechtse vestiging) overhandigen de petitie 'Geef ouders een plek dicht bij hun zieke kind' over de verhuizing van het Ronald McDonaldhuis in Utrecht.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, mag ik u vragen om uw zetel in te nemen en ook even de gepaste stilte te betrachten aan het begin van deze bijeenkomst. Mooi. Dames en heren, we zijn weer bijeen in de Statenvergadering voor straks, het begin van de statenbrede voorbereidende vergadering.

Ik wijs u erop – voor de mensen hier in de statenzaal aanwezig – dat onverminderd de afspraken en regels gelden ter voorkoming van de verdere verspreiding van het coronavirus. Dat betekent dat u een mondkapje draagt op het moment dat u zich door de zaal beweegt, afstand tot elkaar houdt en de zaal binnenkomt hier aan de voorzijde achter mij en de zaal verlaat via de achterzijde bij Bob's Bar. Dus wilt u zich daar alstublieft aan houden?

Dames en heren, ik zei al voordat ik de voorbereidende statenbrede vergadering ga openen, is er gelegenheid voor mensen, drie vertegenwoordigers, van het Ronald McDonald Kinderfonds en het Ronald McDonald Huis in Utrecht om een petitie aan te bieden aan mij als voorzitter van uw Staten. Daar bieden we ze graag de gelegenheid voor. Dus ik wil mevrouw Kleijst vragen, manager van de Utrechtse vestiging van het Ronald McDonald Huis, om achter het spreekgestoelte even kort het woord tot ons te richten. En 'ons' is in dit geval ook de mensen die online deze bijeenkomst volgen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Kleijst, manager van het Ronald McDonaldhuis Utrecht.

Mevrouw **KLEIJST**: Goedemorgen dames en heren, geachte heer Oosters, goedemorgen. Dank dat u vanochtend de tijd neemt om ons van het Ronald McDonald Huis Utrecht te ontvangen. Vandaag bieden wij u de petitie 'Geef ouders een plek dicht bij hun zieke kind' aan. 119.650 mensen hebben de petitie ondertekend. Dat zijn 119.650 mensen die hun zorgen uitspreken over de afstand tussen de ouders in Huis Utrecht en hun zieke kind in een van de ziekenhuizen. Met deze petitie roepen wij de statenleden op om op 10 maart hun hart te laten spreken. Op 10 maart staat de stemming over de Omgevingsvisie geagendeerd. De nieuwe locatie van het Ronald McDonald Huis Utrecht wordt dan medebepaald. Uw stem heeft impact op de ontwikkeling van het Utrecht Science Park, maar bovenal maakt uw stem het verschil voor ouders en hun zieke kind, opgenomen in het Wilhelmina Kinderziekenhuis of het Prinses Máxima Centrum. U weet dat het Ronald McDonald Huis Utrecht verplaatst moet worden. U bent bekend met de jarenlange zoektocht naar een geschikte locatie. Ik wil nogmaals benadrukken: het huis naar voorkeurslocatie E verplaatsen is voor alle partijen de ideale oplossing. Tegen hen die zich zorgen maken om deze locatie willen wij zeggen: wij hebben oog voor deze zorgen. Sterker nog, we zetten ons ervoor in om de waarde van het landschap te behouden en te versterken. Zo wordt er maar liefst drieënhalf keer zoveel groen gecompenseerd – dus

teruggegeven aan de natuur – als de rode contour verlegd wordt. Ook heeft het Ronald McDonald Huis een ontwerp laten maken dat mooi opgaat in de Hollandse Waterlinie. De aanvraag voor het Unesco werelderfgoed, die er voor dit gebied loopt, kan gewoon doorgaan. Nogmaals, wij vragen, geef op 10 maart ouders een plek dichtbij hun zieke kind. Dichtbij, op veilige loopafstand. Voor de ongeruste vader, die 's avonds voor het slapengaan nog even een blik op zijn zoon op de ic wil werpen. Voor de vader en moeder die 's nachts met spoed worden opgeroepen, omdat hun dochter plotseling achteruitgaat. Voor de net bevallen moeder die meerdere keren per dag afgekolfde moedermelk brengt naar haar te vroeggeboren baby'tje. Voor alle ouders met een kind in het ziekenhuis. Dank u wel voor uw tijd.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Kleijst, dank u wel. Ik ga straks hiervoor met een mondkapje op van een van uw vrijwilligers de handtekeningen in ontvangst nemen. Dat bent u. Dat gaan we zo doen. Misschien is het goed dat ik nu gelijk al even reageer, want u staat hier nu toch. En dat we dan straks de aanbieding als fotomoment organiseren.

Ik dank u voor het aanbieden van deze petitie, ondertekend door een enorm aantal mensen. Dat onderstreept wat ook breed in onze Staten wordt gevoeld, dat het Ronald McDonald Huis een zeer belangrijke functie heeft. Niet alleen in onze provincie, maar op vele plekken in ons land. Die functie steunen we zeer met zijn allen, dat is ook statenbreed. En inderdaad, u heeft gezegd, de Staten zullen over de toekomst van het Ronald McDonald Huis hier in de Utrechtse situatie volgende week spreken bij de vaststelling van de Omgevingsvisie, maar zal dat altijd doen in de wetenschap dat zovele mensen het belangrijke werk van het Ronald McDonald Huis een warm hart toedragen. En dat doen wij ook. Dus heel veel dank, dat u er nog extra aandacht voor heeft gevraagd. We nodige u vanzelfsprekend van harte uit om volgende week ook het debat in de Provinciale Staten te volgen. Het zal er zeker over gaan, dat weet ik zeker. Dank u wel, mevrouw Kleijst.

Dan loop ik nu even naar voren.

Nogmaals, de vertegenwoordigers van het Ronald McDonald Huis.

1.
Opening

De **VOORZITTER** opent de vergadering om 10.40 uur.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, dan open ik de statenbrede voorbereidende vergadering met de agenda die u is aangeboden. Bij de opening meld ik u...

De heer **DE DROOG**: Voorzitter, ik begrijp zojuist dat de mensen die het thuis willen volgen een ruis op de lijn ervaren en dus weinig mee hebben kunnen krijgen van wat er is gebeurd. Ik weet niet of er iets aan het geluid gedaan kan worden?

De **VOORZITTER**: Ik zag ook die mededeling voorbijkomen. Is dat ook met mijn microfoon het geval dat mensen mij slecht horen? Ja, die zitten te knikken. Dus misschien toch even kijken waar dat aan zou kunnen liggen. Er wordt hard gewerkt om te kijken of het beter zou kunnen worden.

Mevrouw **BROERE**: Voorzitter, volgens mij hebben een heleboel mensen de microfoon aanstaan, want ik hoor allemaal geluiden en praten tussendoor.

De **VOORZITTER**: Oké, dat helpt in ieder geval, dat u allemaal uw microfoon uit hebt staan.

Ben ik nog steeds slecht verstaanbaar? Ja. Is het ondoenlijk om te vergaderen? Ja. Dan gaan we niet door, want dat is niet handig, denk ik. Even kijken. Ja, ik stel voor om nog even heel kort te schorsen. Ik zal waarschijnlijk af en toe moeten zeggen 'test, test, test', maar dat is geen onderdeel van de vergadering. Ik ben zo weer bij u op het moment dat de situatie is gerepareerd.

De **VOORZITTER** schorst de vergadering.

De **VOORZITTER** heropent de vergadering.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, ik stel voor dat we de vergadering toch voor wat langere tijd schorsen, want het lukt niet om de ruis van de lijn te krijgen. Dus ik schors de vergadering tot 12.00 uur. Ik wil u vragen om nu uit te loggen allemaal, ook thuis. En dan om 12.00 uur opnieuw in te loggen. Mogelijk, maar dat wordt dan duidelijk gemaakt in uw richting, krijgt u daar dan een nieuwe link voor. Maar dan kunnen we even kijken of het op die manier kan worden opgelost. Dus ik schors de vergadering tot 12.00 uur en biedt u dan de gelegenheid om opnieuw in te loggen, ofwel op deze link, ofwel op een nieuwe link. De vergadering is geschorst.

De **VOORZITTER** schorst de vergadering.

De **VOORZITTER** heropent de vergadering.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, ik wil u vragen om hier in de zaal de plek weer in te nemen, in de statenzaal. Ik hoop nu... Cor stelde ook die vraag, is alles oké nu? Dat klinkt goed. Dat is altijd fijn om te horen als je aan het woord bent, maar nu in het bijzonder. Mooi.

Dames en heren, ik heropen onze statenbrede voorbereidende vergadering van 3 maart. Excuus. Bij aanvang lukte het niet goed met het geluid en uiteindelijk is het euvel verholpen door het vervangen van een laptop die de storing veroorzaakte. Heel veel waardering voor onze technische mensen, want het is ook onder het toeziend oog van alle mensen die dat zitten te volgen best een karweitje om het probleem op te sporen. Jammer dat we wat vertraging hebben opgelopen, maar ik ben ervan overtuigd dat we vanmiddag de tijd en de ruimte hebben om de agenda gewoon goed af te maken en ook straks om 17.00 uur – dat weet u – met de digitale stemming te kunnen beginnen in de Statenvergadering. Daarvoor gaan we ons best doen.

Nogmaals, ik heet u van harte welkom. Ik meld u dat mevrouw Bittich niet bij deze vergadering is. Zij heeft een aanvang gemaakt met haar zwangerschapsverlof. Zij zal vanavond nog wel de digitale Statenvergadering bijwonen. Wij wensen haar natuurlijk de laatste weken van haar zwangerschap het allerbeste toe vanzelfsprekend.

Mevrouw **HOEK**: Voorzitter, u zei dat mevrouw Bittich vanavond bij de stemming zal zijn, maar als ik het goed heb, gaan we vanmiddag om 17.00 uur stemmen.

De **VOORZITTER**: Ja, dat is heel scherp, mevrouw Hoek. 17.00 uur, ja.

Mevrouw **HOEK**: Nou ja, voor de luisteraar.

De **VOORZITTER**: Ja, nee, dank. 17.00 uur. Ja, de avond valt vroeg bij mij. Dat klopt. Dank daarvoor.

Ook niet in ons midden, maar dat weet u, is mevrouw Poppe. Zij is afgelopen weekend in het ziekenhuis opgenomen met hartklachten. Inmiddels hebben we vanmorgen

van haar man vernomen dat de operatie gisteren goed is verlopen, dat ze inmiddels herstellende is van die operatie op de ic. En dat als het allemaal goed gaat ze vandaag naar de verpleegafdeling mag. En dan zal er natuurlijk vanzelfsprekend een langere periode van herstel volgen. Maar de eerste stappen zijn goed en bemoedigend. We wensen haar vanzelfsprekend namens u allen heel veel sterkte met dat herstel. Er is al een kaart rondgegaan, dus die zal naar haar toe gaan. En vanzelfsprekend, op het moment dat ze weer naar huis mag, zullen we ook mooie bos bloemen naar haar sturen.

Even kijken, ik heb nog de mededeling dat de heer Weyers later ter vergadering zal verschijnen, maar dat zou zomaar ingelopen kunnen worden. Ik weet zeker dat dat voor de heer Van Essen en Schaddelee ook geldt. Die zouden ook iets later zijn, maar inmiddels zijn zij ook in de gelegenheid om de vergadering eventueel bij te wonen.

Tot slot heb ik bij de opening de mededeling dat Rita Heidstra na vijftien jaar trouwe dienst bij de griffie een andere uitdaging binnen het provinciehuis opzoekt. Dus ze blijft wel in de buurt, maar niet meer werkend voor de griffie. Ik wil haar, namens u allen, heel hartelijk dankzeggen voor al het werk voor de griffie. Dat was heel plezierig. Dank. En succes met de nieuwe werkzaamheden. Nogmaals, blij dat we elkaar blijven zien.

2.
Vaststellen agenda

De **VOORZITTER**: Dan ben ik bij agendapunt 2 en dat is het vaststellen van de agenda. Is er iemand van u die daar het woord over wenst? Dat is niet het geval. U kunt instemmen met deze agenda. Fijn, dank u wel. Dan gaan we die zo afhandelen.

Conform vastgesteld.

3.
Statenvoorstel Versterking Vitaliteit Binnensteden, Dorpskernen en Winkelcentra (PS2021BEM04)
(verwijzing naar het statenvoorstel en de bijlagen)

De **VOORZITTER**: En beginnen we met agendapunt 3, het statenvoorstel Versterking Vitaliteit Binnensteden, Dorpskernen en Winkelcentra. De commissiebehandeling heeft uitgewezen dat dat via een normaal debat zal verlopen. De spreektijden voor de woordvoerders zijn u bekend. We heten gedeputeerde Strijk in ons midden van harte welkom. Die is er al de hele ochtend, dus dat is heel plezierig, meneer Strijk, dat u erbij bent. Hij opperde net even, zou het niet een goed idee zijn om een nieuwe audiovisuele installatie aan te schaffen? Dus u ziet maar, altijd alert. Goed.

Dames en heren, dat onderwerp begint met woordvoering namens GroenLinks door mevrouw Groen, die ik graag het woord geef via het scherm.

De heer **BOSWIJK**: Voorzitter, even een puntje. Ik heb het een beetje gemist, maar wordt er nog geschorst voor de lunchpauze tussendoor? Ik zal het eerlijk vertellen, ik heb vanmorgen alleen een appel op met het idee, ik overleef tot 12.00 uur. Maar het wordt nu wel... Ik heb gezondigd, dat klopt.

De **VOORZITTER**: De griffier en ik hadden even gedacht, kijken wie de eerste is die erom gaat vragen. Maar dat bent u, meneer Boswijk. Nee, mijn idee is dat als we proberen met elkaar gepast maar vlot de eerste termijn vanuit uw Staten te hebben, dat we dan even kijken of dat het moment is om even kort te schorsen voor de lunchpauze. Dat is

wel iets korter dan normaal. Dan kan daarna de gedeputeerde zijn beantwoording ter hand nemen. Maar misschien gaat het nog sneller. Maar het idee is om dat ongeveer zo te doen. Goed.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Groen.

Mevrouw **GROEN**: Dan zal ik mijn best doen om het nog verder in te korten. Het kan heel kort. Wij steunen de keuze van GS om deze regeling op te zetten. Maar goed, dat is wel heel erg kort. De vraag hoe je dorpen of winkelcentra levendig en leuk houdt, ook als we er niet hoeven te zijn en niet meer naartoe gaan om onze inkopen te doen, speelt natuurlijk sowieso al. De COVID-maatregelen zorgen ervoor dat het nu echt heel erg nijpend wordt, omdat we eigenlijk ook niet echt meer een keuze hebben om naar het winkelcentrum te gaan: liever niet. Er is geen 'one size fits all'. Elk dorp, elke wijk, elk winkelcentrum worstelt op zijn eigen manier. Dus is het goed dat wij, als provincie, de gemeenten ondersteunen om zelf aan de slag te gaan in hun kernen en dorpen en wijken. Niemand schiet er wat mee op om een centraal bedacht plan op te dringen aan de lokale middenstand of de lokale overheid. Maar dat laat onverlet dat er wel een paar dingen zijn die we toch nog even willen benoemen.

Om te beginnen, waar gaan we naartoe? Wanneer zijn wij tevreden? Het antwoord van de gedeputeerde in de commissie was: als er minder leegstand is. Dat is een vrij redelijke indicator voor levendigheid: dat er geen lege panden zijn. Maar GroenLinks wil wel benadrukken dat een vitale kern meer is dan geen leegstaande winkelpanden. Nou weten we dat ons college dat ook wel weet, maar het is wel heel belangrijk om dit in beeld te houden. En om in beeld te houden dat de belangen van pandeigenaren niet altijd in de pas lopen met de maatschappelijke belangen. Er is meer dan de winkel of de horeca die een omgeving plezierig maakt, maar niet direct geld oplevert, zoals openbare ruimte, groen, bomen waar de zon doorheen filtert, brede straten met ruimte voor struikelende peuters en langzaam overstekende oude dames en voor mijn part een jeu-de-boulesbaan. Nou, verzin het maar, maar dat mag de gemeente dan dus zelf doen. Maar ik wil wel benadrukken dat niet elke vastgoedeigenaar en winkelier zoveel baat bij deze elementen heeft dat dit automatisch een plek krijgt in de belangenafweging. We willen toch benadrukken dat een vitale kern meer is dan 'geen lege winkels'.

In het verlengde daarvan een ander belangrijk punt, namelijk de trend speelt in de provincie. Sterker nog, in het hele land. En dan is het natuurlijk ook weer niet nodig om overal maar vanuit niets te beginnen en het wiel volledig opnieuw uit te vinden. Het is goed dat de provincie gemeenten budget geeft voor het zoeken naar oplossingen, maar in hoeverre ondersteunt de provincie gemeenten systematisch met kennis over wat werkt en wat niet, wat misschien elders in de provincie werkt, maar ook wat er elders in het land werkt. Want dit is een nationaal probleem. Het speelt op heel veel plaatsen. GroenLinks is van mening dat dit de impact van de regeling kan versterken en we vragen de gedeputeerde dan ook om hier vorm aan te geven en een rol in te spelen. We horen ook graag van de gedeputeerde hoe hij dit ziet. Ook de gemeenten van de provincie onderling zouden, denken wij, baat hebben bij iets als, nou, laten we het intervisie noemen. Als we kijken naar de plannen van de pilotgemeenten is duidelijk dat ze echt op heel verschillende startpunten staan en het detailniveau leent zich nou ook weer niet echt voor gesprekken tussen wethouders onderling waarschijnlijk. De vraag is echter, denken wij of de verbindingen op ambtelijk niveau sterk genoeg zijn om echt een uitwisseling te bereiken? Wij hopen eigenlijk dat de provincie een rol ziet om dit te verbeteren. Niet alleen per se dit dossier, maar wel in ieder geval ook in dit dossier.

De heer **DINKLO**: Ik heb toch een vraag aan mevrouw Groen van GroenLinks. Waar ik haar niet hoor spreken over dat er 1,8 miljoen euro uit het coronafonds wordt gehaald, noodgeld. U noemt het zelf een probleem.

Ik noem het een ontwikkeling die al tien jaar gaande is. Mijn vraag is even, wat vindt GroenLinks ervan dat we 1,8 miljoen noodgeld gaan besteden voor een ontwikkeling die al tien jaar gaande is?

Wij zijn van mening dat het heel logisch is. Het fonds is opgezet voor situaties die acuut zijn of acuter zijn geworden als gevolg van COVID en COVID-maatregelen, zodat we daar snel een interventie mee kunnen doen of een interventie naar voren kunnen halen. Sterker nog, wij vinden het eigenlijk wel heel wenselijk dat plannen die we ook in dit verband maken, passen bij staand beleid en bij beleid in ontwikkeling. Nieuwe dingen naar ons toetrekken, die niet van ons zijn tijdens juist een noodsituatie of een crisis is helemaal niet verstandig en dat is ook niet logisch.

De **VOORZITTER**: Meneer Dinklo nog op dit punt? Nee?

De heer **EGGERMONT**: Het is interessant. Ik hoorde mevrouw Groen het hebben over de tegenstelde belangen tussen het vastgoedkapitaal en de winkeliers. Ik vraag me wel af hoe GroenLinks het dan ziet door ze in een samenwerking te dwingen.

Mevrouw **GROEN**: Ik maakte niet helemaal de tegenstelling van de belangen van het vastgoedkapitaal en de winkeliers. Ik sprak over vastgoedeigenaren of pandeigenaren zelfs. Ik denk daarbij soms ook: winkeliers aan de kant van de vastgoedeigenaren en soms aan de kant van het maatschappelijk belang. Want ik zette het af tegen het maatschappelijk belang. De maatschappij is breder dan winkels en vastgoed. Er zijn allerlei kleine belangen die ook een rol spelen en die soms heel duidelijk voor vastgoedeigenaren en winkels van dienst zijn, maar soms ook gewoon niet. Die spelen wel degelijk altijd in kernen en wijkcentra een rol. Die zullen, denk ik, niet altijd goed genoeg voor het voetlicht komen. Dat is het punt wat ik heb gemaakt.

De heer **DERCKSEN**: Wij hebben als een soort bijlage bij dit voorstel de informatie over een aantal pilots gekregen. Ik zou aan mevrouw Groen willen vragen: in hoeverre sluiten die nou aan bij het hele brede verhaal wat u houdt? Ik heb hier het voorstel van Woerden, ondernemers in het Winkelhart Harmelen. Zij moeten met een gezamenlijk doel voor ogen een vitale, veerkrachtige toekomst tegemoet. Tienduizend euro. Hoe past dat bij het hele brede plan wat u formuleert?

Daar ga ik niet een concreet antwoord op geven, want daarvoor heb ik a, de tekst niet goed genoeg bestudeerd en, volgens mij, moeten we dat aan de gemeente Woerden vragen, want die gaat daar een plan op maken. Maar hoe dan ook past dat natuurlijk gewoon in een geheel integraal plan van een goed en levendig centrum waar geen leegstand een rol speelt, waar we met elkaar denken over ‘hoe willen we de ruimte inrichten’ een rol speelt. Dat is wat maakt dat mensen ernaartoe willen, mensen ervoor willen zorgen, mensen er plezier hebben, mensen elkaar willen ontmoeten. Iets wat, ja, op dit moment lastig gaat. En waar dus juist nu creatief naar gezocht moet worden hoe we dat wel kunnen gaan vormgeven.

De heer **DERCKSEN**: Ja, u denkt dat die ondernemers nu geen zicht hebben hoe ze een vitale, veerkrachtige toekomst tegemoet gaan zonder tienduizend euro van gedeputeerde Strijk?

Ik denk dat verschillende individuele ondernemers, maar verschillende ook niet, voor zichzelf een heel goede, veerkrachtige toekomst kunnen creëren en dat ze dat prima voor ogen hebben. Ik denk alleen dat het goed is dat we daar met zijn allen over spreken en, wat ik al zei, ook het maatschappelijk belang een plek heeft. En belangen die misschien voor die ene winkelier die een vitale toekomst voor zichzelf ziet iets minder belangrijk zijn, maar die voor een levendig centrum en een levendige kern wel degelijk belangrijk zijn.

De **VOORZITTER**: Meneer Dinklo, u heeft straks nog een eigen termijn.

De heer **DINKLO**: Dat klopt, maar volgens mij, mag ik mevrouw Groen nog wel wat vragen toch? Dat is onderdeel van het debat.

De **VOORZITTER**: Ja, gaat uw gang.

De heer **DINKLO**: Ik ben nieuwsgierig toch wel. We hebben het over alle gemeenten. Ik ben toch wel nieuwsgierig wat GroenLinks ervan vindt, want dat is ook een belangrijk punt: drie gemeenten hebben al pilotgeld van 80.000 euro gekregen. Wat specifiek in het voorstel staat: alle gemeenten krijgen evenveel geld. Dus we gaan Utrecht, de grootgemeente Utrecht, die middelen zat heeft, 80.000 euro geven; en Renswoude, die een stuk kleiner is, ook 80.000 euro geven. U bent toch altijd van de mensen die het wat moeilijk hebben? Dat lijkt me ook voor de gemeenten die het moeilijker zouden hebben, lijkt me toch, als GroenLinks. Waarom gaan we het rijke Utrecht en het rijke Amersfoort ook 80.000 euro geven en waarom gaan we het niet de gemeenten die het echt nodig hebben, geven?

Mevrouw **GROEN**: De opmerking dat de gemeente Renswoude het per definitie veel moeilijker heeft dan de hele gemeente Utrecht laat ik voor u. Ik denk niet dat dat een-op-een zo is. Ik denk dat Utrecht ook verschillende wijken heeft waar dat lastig is en wijken waar het beter gaat. Maar goed, hoe dat geld verdeeld gaat worden, volgens mij, is die pot precies op en moet je je best doen om er een goed plan voor in te richten. Ik ben even kwijt, volgens mij, stond er in het geheel ook 23 gemeenten. Ik heb eigenlijk altijd aangenomen inderdaad dat de grotere gemeenten daarbuiten gehouden werden. Maar ik ga dit stuk... Ik zou zeggen, stel deze vraag ook vooral even aan de gedeputeerde. Hij heeft daar vast ook nog een uitleg bij. Hoe dat exact gaat uitwerken, weet ik niet.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Kocken.

De heer **KOCKEN**: We zien in deze Covidcrisis dat een aantal economische ontwikkelingen die al gaande waren, versneld werden of soms zelfs vergroot worden. Wij vinden het als VVD goed dat hier een maatwerkoplossing voor wordt gezocht door de provincie en dat de provincie op die manier probeert mee te helpen. Voor de VVD is het cruciaal dat daarbij wel de lokale ondernemers echt aan het woord komen. Dus dat er echt aan samenwerking met de ondernemers gedaan wordt. Want in een crisis zie je leegstand, maar er zijn ook ondernemers die weer kansen zien en op een andere manier hun bedrijfsvoering oppakken met wellicht een ander ruimtebeslag. Dus daarom is het extra van belang dat er wordt samengewerkt met ondernemers.

Na de eerste commissiebespreking heeft de gedeputeerde het stuk, wat ons betreft, goed aangepast. Dus wij kunnen als VVD instemmen met dit statenvoorstel en de regeling. Het CDA zal, mede namens de VVD, nog een amendement en een motie indienen om de evaluatie van de regeling te veranderen en om ook te zorgen dat goede plannen meer bekendheid gaan krijgen.

De heer **DERCKSEN**: Er zijn in deze tijden van corona ongelofelijk veel ondernemers die het water tot aan de lippen staat, die gisteren geholpen zouden moeten worden. En nu gaat dit college 1,8 miljoen euro uitgeven om plannen te bedenken in verschillende kwaliteiten, zoals we in die pilots kunnen zien. Wat zegt u tegen die ondernemers die op omvallen staan of die omgevallen zijn? Zegt de VVD daartegen, ja, we komen over een jaar misschien met een plan?

Die ondernemer krijgt van ons niet te horen dat dit de oplossing voor hun probleem is op dit moment, maar we moeten ook verder kijken. We zien wel dat hier ook voor de toekomst en voor de ondernemers die het in de verschillende gemeenten betreft een oplossingsrichting ligt waar we ook kunnen bijdragen, naast de diverse landelijke regelingen die er op dit moment zijn om ondernemers te helpen. Dat neemt niet weg dat een heleboel ondernemers het inderdaad heel erg zwaar hebben op dit moment.

De heer **DINKLO**: Ik wou net tegen mevrouw Groen zeggen, dat ze het voorstel trouwens goed moet lezen, want er staat duidelijk in dat elke gemeente 80.000 euro krijgt. Maar dat is ook het verlengde van mijn vraag aan de heer Kocken. De heer Kocken heeft het over maatwerkoplossingen. Ik vraag me af wat maatwerk is als we elke gemeente met totaal verschillende aantallen inwoners 80.000 euro gaan geven. Ik bedoel, voor mij is dat... Misschien is dat voor de VVD maatwerk, voor ons is het gewoon Sinterklaas spelen.

De regeling zorgt dat er lokaal maatwerk geleverd kan worden. Juist doordat je alle gemeenten hetzelfde bedrag toekent, hoef je niet aan de voorkant plannen te gaan beoordelen. Hoef je dus ook niet als provincie aan de voorkant te bedenken wat eruit zou moeten komen en doe je daarmee ook niet aan blauwdruk-denken. We willen vooral de ruimte voor het lokale maatwerk. Dus ondernemers die samen met de gemeente aan de slag gaan om goede plannen voor de toekomst te maken.

Mevrouw **HOEK**: Heel kort. Ik wilde even opmerken dat ook 50PLUS de motie mede-indient. Dus samen met het CDA en de VVD.

De **VOORZITTER**: Ja, prima. Dank u wel. Ja, fijn. Waarvan akte.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dinklo.

De heer **DINKLO**: Deze maand is het twee jaar geleden dat wij het provinciehuis hebben bestormd en met de fractie van zes leden zitting hebben genomen in dit parlement. Nog steeds zitten we hier met zijn zessen, weliswaar onder een andere naam, maar wel met dezelfde idealen. In deze twee jaar heb ik geleerd dat een politicus eigenlijk twee taken heeft. Dat is aan de ene kant proberen zijn idealen te verwezenlijken door het indienen van amendementen en moties en voor en tegen stemmen op voorgelegde statenvoorstellen. En aan de andere kant het controleren van de macht en ervoor zorgen dat het geld van de inwoners zo goed mogelijk wordt besteed en ook daaraan wordt besteed waar het het meeste effect heeft. Wat mij betreft zeer belangrijke taken als volksvertegenwoordiger, waarbij politici als Pieter Omtzigt en Renske Leijten wat mij betreft lichtende voorbeelden zijn. Niet zozeer vanwege hun politieke kleur: ik zou zeggen, ondanks hun politieke kleur. Maar juist omdat zij het belang van het volk hoger stellen dan het coalitie- of het partijbelang of hun eigen politieke toekomst.

Vervolgens, voorzitter, ligt er een statenvoorstel waarvan ik vind dat wij onze rol als volksvertegenwoordiger moeten pakken. Voor het eerst in de twee jaar dat ik in het parlement zit ligt voor ons een voorstel waarvan mijn fractie het doel omschrijft. Alleen hoe wij dit willen bereiken, daar verschilt mijn fractie hemelsbreed met de visie van GS. Het statenvoorstel wat voor ons ligt, gaat over een ontwikkeling die al jaren gaande is, namelijk een afname van het aantal stenen winkels doordat we met zijn allen steeds meer online zijn gaan kopen. Gemeenten dienen hierop te anticiperen en vele doen het al. Het zal nog wel een aantal jaren duren voordat duidelijk is hoe deze ontwikkeling uitgeraasd is. Maar ten principale vindt mijn fractie dat het aan de gemeenten is om hier wat aan te doen. Alleen vindt GS dat ze wel degelijk een rol hebben in deze ontwikkeling. Ze stelt geld ter beschikking, zodat gemeenten een visie op kunnen stellen. Alleen het voorstel dat nu voor

ons ligt, hinkt op vele gedachten. Gemeenten mogen zelf weten wat ze met het geld doen, maar ze moeten wel met een breed gedragen plan komen. Het moet gaan over de lange termijn, maar het mag ook gaan over de feestverlichting, de parkeertarieven en de sinterklaasoptocht. Verwarrend, rommelig, broddelwerk, wat mijn fractie betreft.

Daarnaast – ik zei het al hiervoor in mijn interrupties – krijgt elke gemeente evenveel, namelijk 80.000 euro, of je nou Renswoude bent met bijna zesduizend inwoners of Utrecht met meer dan driehonderdduizend inwoners. En voor de kleine gemeenten, is onze visie, zal dat bedrag te beperkt zijn. En de grote gemeenten zijn meer geld kwijt om subsidie aan te vragen dan dat het ze oplevert. Het geld mag ook gebruikt worden om de eigen ambtenaren van te betalen, wat in de praktijk gaat betekenen dat de provincie de gaten in de gemeentelijke begrotingen gaat stutten. De rol van de provincie in het proces is ook zeer beperkt. Het beperkt zich tot wat kennisbijeenkomsten organiseren. De vraag is überhaupt wat de rol van de provinciale overheid is als we als een soort van Sinterklaas geld uit gaan delen zonder daar concreet wat voor terug te vragen. Dit statenvoorstel gaat leiden tot een versnippering van provinciaal geld en tot 23 onvolledige wensdromen.

Alleen, omdat wij niet het ‘nee’ zijn, maar van JA21 en we de doelstelling van het statenvoorstel wel steunen, heeft mijn fractie gemeend een amendement te moeten opstellen wat wel bereikt wat GS beoogt. Ik heb het amendement reeds rond laten sturen, maar het stoelt op de volgende uitgangspunten. De provinciale bijdrage mag alleen gebruikt worden voor het opstellen van de concrete strategische visie. Het mag alleen gebruikt worden voor het inhuren van externe expertise, welke de gemeente niet heeft. En als laatste, de provincie moet een duidelijke, actieve rol spelen bij het opstellen van de plannen, zodat vooraf al duidelijk is of het haalbaar is en de coördinatie tussen gemeenten. Het financieren van het plan vinden wij in een onderbesteding over 2020, die er zeker zal zijn.

Dat brengt mij direct bij de financiering van dit statenvoorstel. Daar hebben wij, als fractie, nog meer moeite mee. Bij het vaststellen van de begroting over 2021 heeft de staat een coronanoodfonds ingesteld. Een fonds waar wij al sinds de start van de pandemie voor pleiten. GS gaat 1,8 miljoen van dit coronageld besteden aan een ontwikkeling die al tien jaar aan de gang is. In plaats van dat ze restaurants, kledingzaken, cafés, mensen die hun pensioen opeten, die hun levenswerk in rook op zien gaan, die het water aan de lippen staat en verzuipen, dat ze daar geld voor vrijmaken, besteedt GS het aan gemeenten om een plan op te stellen om wat te doen met hun panden als ze hun levenswerk hebben moeten sluiten en pakketjes mogen bezorgen met de inhoud die ze zelf ooit verkochten. En nog gênanter, vinden wij, is dat ik gisteren bij RTV Utrecht las dat deze provincie de brief heeft medeondertekend dat er meer geld voor ondernemers moet komen. Dat geld heeft u. Dat geld ligt nu voor u. En u kunt het besteden aan deze ondernemers.

De heer **DE DROOG**: Ik hoor een gloedvol betoog van de heer Dinklo. En natuurlijk delen wij ook dat soort gevoelens. Het rijk stelt inmiddels al 15 miljard euro beschikbaar om die economie een beetje op peil te houden. Wij praten hier in de provincie Utrecht nu over een voorstel van 1,8 miljoen – waar ik zo meteen ook nog het een en ander over zal zeggen – maar dat gaat natuurlijk niet uw probleem oplossen. Ik snap dat u prioriteiten wil stellen, maar u komt met een voorstel, ja, waar het rijk echt flink de broekzakken leeg kiept.

Dit argument hoor ik de hele tijd van, het rijk doet het. Wij vinden, het is gewoon een principiële keuze. Het gaat er niet om hoeveel geld er is. Het gaat erom waar je het geld aan besteedt. Het hoeft dan misschien niet per se aan ondernemers te zijn, maar het mag ook besteed worden aan andere organisaties in deze provincie die dit geld zeer hard kunnen gebruiken. En om dan nu 1,8 miljoen uit te trekken als coronageld voor ontwikkelingen die al tien jaar aan de gang zijn en nog langer voort zullen duren, dat vinden wij gewoon ten principale onjuist.

Mevrouw **HOEK**: Ik werd even getriggerd door de opmerking die u maakte van dat het ook besteed mag worden aan expertise wat de gemeente niet heeft. Dat is natuurlijk wel heel breed. Dat kan namelijk van alles zijn, behalve dan waarvoor het bedoeld is. Dus ik denk dat dat toch wel een beetje breder uitgemeten moet worden en er in ieder geval aan het amendement toegevoegd moet worden dat het wel te maken moet hebben, die expertise die ingehuurd wordt, voor het doel waarvoor dit bedrag bedoeld is. Want de gemeente kan wel iets bedenken. Dan denken ze, hé, wacht even, we hebben 80.000 euro en we hebben daar speciale expertise voor nodig, dus dan gaan we op die manier die 80.000 euro inzetten. Wat is daarop uw reactie?

Mijn reactie is dat... Waar het mij om gaat, is dat wij, als provincie, niet de ambtenaren van de gemeenten gaan financieren. Mijn reactie is, ik wil de gemeenten vrijlaten, maar het gaat er mij om dat ze expertise inhuren om op deze ontwikkeling – ik zou het geen probleem willen noemen, maar een ontwikkeling – een goede visie of een strategisch plan voor neer te leggen. Dat is wat ermee bedoeld wordt.

Mevrouw **GROEN**: Ik hoor de heer Dinklo spreken over dat de provincie met dit voorstel Sinterklaas speelt. Hij heeft een amendement geschreven waarbij hij vrij onduidelijk bepaalt over waar hij dan Sinterklaas wil gaan spelen. Dat willen met een dekking van een bedrag wat we nog niet hebben vastgesteld. Ik vraag me af hoe hij die twee relateert aan elkaar.

Het verschil tussen het voorstel wat voorligt en het amendement wat wij indienen, is dat wij duidelijk vaststellen waar het geld aan besteed moet gaan worden. Terwijl nu wordt gezegd, we geven 80.000 euro aan elke gemeente, het maakt niet uit hoe groot, en doet u er maar wat mee. Dat is in ieder geval zoals wij het voorstel interpreteren.

De heer **DE DROOG**: Het is natuurlijk wel een heel goedkope redenering. Ik zie de gedeputeerde inmiddels ook wel een beetje schudden van nou, er ligt wel iets meer verhaal dan alleen maar ‘hier heeft u 80.000 euro'. Dan hadden we het ook in drie regels op een papiertje hier in de Staten kunnen bespreken. Dus er ligt wel degelijk een kader. En je laat de vrijheid, ook aan gemeenten, om daar zelf op hun eigen manier invulling aan te geven. Dat lijkt me een zeer liberale houding.

Kijk, waar het om gaat is dat elke gemeente een maximum van 80.000 € krijgt, terwijl waar dit amendement juist op toeziet, dat een gemeente eerst zegt, nou, we hebben zoveel nodig om tot een goed gedragen plan te komen. Dat is het grote verschil. Dat kan meer zijn dan 80.000 euro. Dat kan ook dat er geen euro naartoe gaat. Terwijl wij juist denken dat met het amendement juist de kleine gemeenten geholpen zullen worden, want die zullen meer moeite hebben om zoiets op te gaan stellen. Dat is de achtergrond.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Voorzitter, ik heb een verduidelijkingsvraag over het amendementsvoorstel wat de heer Dinklo zojuist deed. Daarin kunnen we lezen dat er een grotere inhoudelijkere rol voor de provincie is weggelegd. Is hij met de SGP van mening dat de regie voor de lokale dorpscentra en stadscentra veel beter bij de gemeente kan liggen dan bij de provincie?

Dat ben ik absoluut met u eens. Alleen, ik heb de Retailvisie, de laatste van 2018, gelezen en daarin staat dat er ook winkelgebieden zijn in verschillende gemeenten die met elkaar concurreren en zich misschien op dezelfde bezoeker richten. Daar kan de provincie een regierol spelen om te zorgen dat ze elkaar versterken en niet met elkaar gaan concurreren. Ik zie ook een regierol – dat staat ook in dit voorstel – dat er bijvoorbeeld vraagstukken op het gebied van mobiliteit, woningbouw door ruimtelijke ordening, daar zou de... Het is niet zozeer een regierol, het is meer een coördinerende en ondersteunende rol binnen de verantwoordelijkheden van de provincie.

De **VOORZITTER**: Goed, u kunt uw betoog afronden, denk ik, meneer Dinklo? Gaat uw gang.

De heer **DINKLO**: Ik ben wel even kwijt waar ik was, maar, volgens mij, vind ik het wel weer.

De **VOORZITTER**: Vast aan het eind, denk ik, ja.

De heer **DINKLO**: Ja. Ik heb nog drie minuten.

Omdat ik weet dat GS hoogstwaarschijnlijk hier niet zal buigen, richt ik me daarom... Ik ben begonnen met dat we eigenlijk vertegenwoordigers van het volk zijn en daarom richt ik me tot mijn mede-collega's, tot de mede-volksvertegenwoordigers. Wat mijn fractie betreft ligt er nu echt een keuze om echt het volk te vertegenwoordigen en om wel te staan voor de mensen van deze provincie die het nodig hebben. Door tegen dit statenvoorstel te stemmen, blijft geld beschikbaar voor de mensen die het nodig hebben. De heer De Droog zei het al, het is misschien een spreekwoordelijke druppel op een gloeiende plaat in het hele grote geheel, maar deze druppel kan, wat mijn fractie betreft, wel mensen weer licht en toekomst geven.

De **VOORZITTER** deelt mee dat het volgende amendement is ingekomen:

Amendement A04 van het lid Dinklo (JA21).

Provinciale Staten van Utrecht, bijeen in vergadering op woensdag 3 maart 2021 aan de orde hebbende Statenvoorstel versteking vitaliteit binnensteden, dorpskernen en winkelcentra (PS2021BEM04).

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

1. Het voorstel voor versterking vitaliteit binnensteden, dorpskernen en winkelcentra vast te stellen.
2. GS opdracht te geven om een subsidieregeling in te stellen voor gemeenten in Utrecht die externe deskundigheid zoeken bij het opstellen van een concreet strategisch plan voor de langere termijn om de vitaliteit van de binnensteden, dorpskernen en wijkwinkelcentra te waarborgen
3. GS opdracht te geven een coördinerende rol te spelen bij het opstellen van de plannen door het delen van kennis, informatiebijeenkomsten te organiseren, gemeenten aan een tafel te zetten waar overlappende belangen spelen om te komen tot een gemeenschappelijke aanpak;
4. GS opdracht te geven te verkennen met het ministerie van EZK in welke mate de extra gelden die zijn uitgetrokken ter ondersteuning van de retail sector, inzetbaar is voor de concrete plannen die door de gemeenten zijn opgesteld;
5. GS opdracht te geven, indien de plannen daartoe aanleiding geven, deze initiatieven te koppelen aan de programma's van GS zoals mobiliteit en versnelling woningbouw;
6. Een gewijzigd kader voor de subsidieregeling te maken in lijn met dit amendement
7. Dit SV te financieren van de onderbesteding over 2020 met een benodigd bedrag van maximaal €500.000,-

En gaat over tot de orde van de dag.

Het amendement maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Wijntjes.

De heer **WIJNTJES**: Er is al veel gezegd. Ik ga er ook niet veel meer aan toevoegen eerlijk gezegd.

We hebben een amendement ingediend, samen met D66 – die staat er nog niet op; het is a hell of a job om op tijd die logo's erop te krijgen, want dat is echt heel ingewikkeld, hebben we weer mogen ervaren – 50PLUS en de VVD. Het amendement spreekt uit dat we moeten evalueren en die evaluatie moet in het besluit worden opgenomen. In de commissie BEM is het ook al aan de orde geweest. En ook de ChristenUnie. Zie je, ik vergeet het nu weer. De ChristenUnie hoort er ook bij. Dus vergeef me in ieder geval.

Maar waarom is dat zo? Het is nog een principieel puntje. Een puntje op de i, noem ik het amendement wel, want het beëindigt in feite... Het is een slotstuk van de beleidscyclus. Die moet je gewoon simpelweg in de besluiten opnemen. Dat hoort erbij. Ik ga er ook vanuit dat die evaluatie over de jaarrekeninggrens heen gaat, anders had die jaarrekening ook als een moment kunnen dienen om dit beleid te evalueren. Dus het hoeft niet dubbel. Maar dit gezegd hebbende, is dat een amendement wat voor mijn gevoel zelfs door de tegenstanders ondersteunt kan worden om het maar zo te zeggen, want het is gewoon simpelweg, het bevestigt de kwaliteit van onze rol. Daar komt het feitelijk op neer. Onze rol als controleur en onze rol als volksvertegenwoordiger.

En overigens, zeg ik tegen de heer Dinklo, ik ben nog nooit... Ik heb heel lang in vertegenwoordigende organen gezeten, maar ik ben nog nooit ergens komen binnenstormen. Ik vind zo'n werkwoord een beetje... Dat past niet bij ons, volgens mij. We hebben onze zetels ingenomen. We zijn gekozen. Nou ja, binnenstormen, dan denk ik aan heel andere politieke fracties dan die thans in deze Staten vertegenwoordigd zijn. Zelfs inclusief u, zeg ik maar meteen bij. Dus ik vind het een verkeerd werkwoord. Ja, dat mag ik rustig even zeggen, zou ik zeggen.

Nu hebben we ook nog een motie. Die motie is een uitdaging van de gedeputeerde geweest in de commissie BEM, want hij kwam toen met, zou het niet zinnig kunnen zijn om eens gewoon goed te kijken naar de kwaliteit en daar ietsje van – ik mag het niet zeggen van mijn collega van de VVD – competitie of iets van in te brengen, zodat die voorstellen die die gemeenten ontwikkelen echt voorstellen zijn die nieuw zijn, creatief zijn, lekker out of the box zijn. Ik heb daar twee namen voor genoemd. Een van de naamgenoot van de fractievoorzitter van GroenLinks, Peter Boelhouwer uit Delft, die een deskundige is op het terrein van binnenstedelijke ontwikkeling. En Cor Molenaar. Hij is een hoogleraar ook van de Erasmus Universiteit. Hij weet echt alles van retail. Ik heb dat een keer mogen ervaren. Dus misschien, als u het even met deze motie... Misschien lukt het u om een soort externe deskundigheid in die vorm mee te krijgen. Dat kan, denk ik, alleen maar van grote toegevoegde waarde zijn.

De heer **VAN OOR**T: Ik heb de motie ook gelezen en ik lees daarin dat er een toets achteraf komt. Op zichzelf denk ik dat het goed is dat er mensen op voorhand of tijdens het proces meedenken, maar op het moment dat je een proces in gang zet om tot een plan te komen – en dat plan, daar moeten de vastgoedeigenaren en de winkeliers zelf mee aan de gang – en je gaat dan pas een toets doen, dan weet ik eerlijk gezegd niet op welke stoel wij als provincie gaan zitten om op dat moment die toets te doen. Maar misschien begrijp ik dan de motie helemaal verkeerd. Kan de heer Wijntjes mij dat nog uitleggen?

Nou, meneer Van Oort begrijpt nooit iets verkeerd. Dus dat is niet zo. Maar misschien dat de gedeputeerde daar nog eens op in moet gaan. Het lijkt me ingewikkeld om in de loop van dit proces die betrokkenheid zo te organiseren, want dat vraag je dan

wel. Dat is natuurlijk het punt. Maar wat mij betreft mag deze motie breed uitgelegd worden. Dus ook in de richting van wat de heer Van Oort wil.

De heer **DE DROOG**: Ja, dat is inderdaad ook wel een verduidelijkingsvraag. We proberen juist de ruimte te laten aan de lokale gemeenten en ondernemers. Vervolgens kunnen we uiteraard gaan evalueren met elkaar, maar om daar nou ook weer een hele externe commissie aan te plakken, dan wordt het voor mij wel weer zo'n stapeling van zaken. Ik ben zo benieuwd wat u nou concreet verwacht aan extra toegevoegde waarde als we dat gaan doen. En wat dat dan weer aan extra interactie en gesprekken en dingen gaat kosten ten opzichte van iets wat we eigenlijk gewoon een duwtje willen geven.

Ik verwacht dat de gemeenten die die plannen op gaan stellen, geholpen worden met het gegeven dat we dit doen, want ze zullen zich wel twee keer bedenken om met een of ander flutverhaal te komen als ze weten dat er ook nog eens een keer een tweetal deskundigen zijn die juist die controle... Natuurlijk moet het allemaal kloppen, de vinkjes moeten allemaal kloppen, het moet allemaal betaald zijn en noem maar op. Al die dingen meer. Dat is business as usual. Dat zie je ook wel een beetje in die pilots, daar zie je dat gewoon. Het is allemaal business as usual. Het moet gewoon allemaal kloppen, klaar. Rechtmatigheid mag niet in het geding zijn. Maar op het moment dat gemeenten een plan op moeten stellen en je maakt er echt helemaal niks van, ja, dat is wel heel erg lullig dat er dan twee lieden zijn die gewoon, we zullen eventjes van beide zeggen, dit stelt dus helemaal geen bal voor. Dus het is een beetje de stok achter de deur om het maar zo te zeggen. En daarnaast natuurlijk een, ja, een opvoedkundig zwaardje. Dat is de portee van de motie. Daar heb ik... Ik denk dat ik er nu genoeg over gezegd heb.

De heer **DERCKSEN**: Ja, ik ken de heer Wijntjes als een nuchter man. Het is natuurlijk goed om achteraf te controleren, maar we kunnen zelfs met de pilots die er nu lopen vooraf controleren. En dan wilt u er daarna een expertclubje op af sturen om achteraf te controleren? En dan gaan we professor Boelhouwer vragen om te kijken of de markt-app is ontstaan in Spakenburg. Of dat de vastgoedondernemers lekker zijn gaan samenwerken. Of dat er een goede samenwerking is gekomen tussen eigenaren van erfgoed en centrumondernemers. Zouden we die meneer Boelhouwer niet beter gewoon aan zijn werk kunnen laten?

We hebben en een meneer Boelhouwer en een meneer Molenaar, hè. En het zijn maar suggesties. Het kunnen ook natuurlijk mensen zijn die ietsje breder in de discipline zitten dan meneer Boelhouwer. Dat is ook een punt, hè. Dat kan. En je moet ze gewoon vragen: wat vind je van het resultaat?

De heer **DERCKSEN**: Maar meneer Wijntjes, de opdracht... Ik heb hier Winschoten-Spakenburg, is dat men lekker met mekaar gaat praten. Dat is de reden van de subsidieaanvraag. Daar kan je toch geen deskundige op afsturen of mensen lekker met elkaar hebben gebakkeleid of niet?

Die zullen waarschijnlijk tot dezelfde conclusie komen als u op voorhand al neerlegt in deze vergadering. Die hebben gezellig met elkaar gepraat, maar het stelt niks voor.

De heer **SUNA**: Voorzitter, ik had ook een interruptie als dat mag.

De **VOORZITTER**: Ja, dat mag.

De heer **SUNA**: Meneer Wijntjes, het is voor mij nog steeds niet duidelijk wat de noodzaak is om zo'n commissie op te gaan richten. Wij stellen kaders vast. We nemen er besluiten over. Het college gaat ermee aan de slag. Er worden dan regels aan verbonden hoe die aanvraag gedaan kan

worden. Dat wordt dan ook later getoetst. Het lijkt wel alsof u dubbel werk gaat doen. En ook nog een beetje alsof er een vertrouwenskwestie lijkt te zijn. Dat gevoel bekruipt mij. Zou u daarop willen reageren?

De heer **WIJNTJES**: Ja, dat laatste is typisch... Dat is een zin, die komt per definitie bijna uit de mond van iemand van de Partij van de Arbeid. Dus, ik bedoel... Maar het gaat ons erom bij deze motie om dat daar gewoon eens een beetje out of the box naar gekeken kan worden. Dat is het. En niet de platgetreden paden van... Nou ja, we kennen het allemaal wel. U dient een aanvraag in. Het wordt gecontroleerd door commissie A. Commissie A zet een vink. Commissie B kijkt ernaar. Daar is A ook nog eens een keertje... Vervolgens gaat het naar de boekhouding en er wordt een voorschot verwerkt. Het wordt opgenomen als subsidievordering in de boeken. En vervolgens wachten wij af tot de verantwoording wordt ingediend. Krijg je weer het hele zelfde spelletje terug. Een vink. En dan zijn we klaar. Ik geloof niet dat dat nou echt werkt.

De **VOORZITTER**: Ik wil ook nog omwille van de tijd nu... Want u kunt voor of tegen de motie stemmen, stel ik maar vast. Dan hoeven we het niet verder helemaal uit te spinnen. Meneer Wijntjes, bent u zo langzamerhand aan de afronding van uw betoog?

De heer **WIJNTJES**: Ik had nog één opmerking over het stuk van de heer Dinklo.

De **VOORZITTER**: Ja, de heer Dinklo wil ook nog een interruptie plegen. Gaat uw gang, meneer Dinklo.

De heer **WIJNTJES**: Het is over het stuk van de heer Dinklo.

De **VOORZITTER**: Oké, dan lijkt het me heel mooi als de heer Dinklo nog even zijn interruptie ophoudt, dan kan dat in een moeite door.

De heer **WIJNTJES**: Op de eerste plaats heb ik veel waardering voor het stuk wat JA21 heeft neergelegd, maar het is, volgens mij, geen amendement. Het is, volgens mij, een compleet gewijzigd statenvoorstel. Dat is het natuurlijk wel. Maar goed, daar maal ik verder niet zo om, want op de een of andere manier moet je dat ook wel... Als je daar 'ja' tegen zegt, zou dat ook wel moeten kunnen. Maar er is één ding wat me echt getriggerd heeft. Dat is de dekking die u voorstelt. De dekking uit de onderuitputting. En dat kan gewoon helemaal niet, want de onderuitputting weten we niet. Je mag alleen maar zaken dekken uit begrotingsmiddelen die we hebben vastgesteld. Dus dat is dus gewoon niet goed. Dus dat zou voor mij alleen al de reden zijn om dit amendement niet te steunen.

De **VOORZITTER**: Daarmee bent u ook aan het eind van uw inbreng gekomen. De heer Dinklo wil daar nog op reageren.

De heer **DINKLO**: Die opmerking van de heer Wijntjes, zeker als lid van de FAC, had ik wel verwacht. Ik durf bij deze er met u met een heel goede fles wijn om te wedden dat er per definitie onderbesteding is over 2020. 1. En 2, dan zou mijn voorstel zijn, laten we dan het statenvoorstel aanhouden tot de jaarrekening geweest is, want we hebben nog tijd zat. Het is al tien jaar bezig. En dan vinden we alsnog die dekking. Dat ten eerste. Het tweede, even over de motie, over de evaluatie. Ik bedoel, ik heb ooit onderzoek gedaan, of evaluatieonderzoek gedaan. Daarmee heb ik altijd geleerd dat je alleen maar kan evalueren als je vooraf heel helder vaststelt wat het doel is van het voorstel. Anders kan er niet geëvalueerd worden en evalueer je eigenlijk... Als je rotzooi evalueert, krijg je altijd dat het goed is.

Bent u het met me eens dat we alleen maar kunnen evalueren... De gemeenten mogen alles doen, maar we gaan evalueren. Dan moet toch helder zijn wat we gaan evalueren. Het moet helder zijn: dit is wat we verwachten, dit is waar we naar kijken, en op basis hiervan kunt u evalueren. 1. En 2 ook over de motie: als u graag een commissie van deskundigen wilt, waarom volgt u dan niet mijn amendement en schakelen we die deskundigen vooraf in? We kunnen beter vooraf goed regelen dan achteraf.

De heer **WIJNTJES**: De normen op basis waarvan je evalueert, staan gewoon in het statenvoorstel. Dus daar staan allerlei aandachtspunten en op basis daarvan kun je gewoon evalueren. Geen enkel probleem. Het is natuurlijk een kwalitatieve evaluatie. Ik heb ook ooit eens een keer een mooie cursus in Amerika gehad over evaluation. Toen kregen we les van iemand van het Pentagon. Die evalueerde wapensystemen. Ja, dat is natuurlijk een ander onderwerp dan dit, laat ik het maar zo zeggen. Het is ietsje anders. Ja, ik weet helemaal niets van onderuitputting af. Wij met zijn allen weten niet... Hebben jullie gehoord dat er onderuitputting is over 2020? Weten wij dit? Hebben wij daar een besluit over genomen? Dus ja, het werkt nou eenmaal zo dat begrotingsmiddelen alleen maar onttrokken mogen worden aan de begrotingen die zijn vastgesteld door de Staten. En dit is dus niet gebeurd. Op het moment dat wij de jaarrekening vaststellen, dan kan je zeggen, nou, dan wordt de onderuitputting vastgesteld. En dan breng je eigenlijk zoiets ten laste van de saldireserve of zoiets dergelijks. Dat doe je dan. Dus dat is even...

De **VOORZITTER**: Het punt is helder, meneer Wijntjes. Dank u wel.

De heer **EGGERMONT**: Ik zou alleen de heer Wijntjes willen vragen of hij zich ook het statenvoorstel ter financiering van de nieuwe geluidsinstallatie herinnert. Volgens mij, is dat ook gefinancierd op grond van de te verwachten onderuitputting. Dus, volgens mij, is dat iets... Niet dat ik daarvoor ben, hoor, maar ik zou dat toch nog wel eventjes aan de heer Wijntjes willen voorleggen. Volgens mij, heeft hij daar voor gestemd.

De **VOORZITTER**: Goed, voordat we daar een hele discussie over krijgen. Ik zie de portefeuillehouder Financiën nee schudden. Dat is altijd indrukwekkend als hij dat doet. Dus misschien kan hij in het betoog nog eventjes de dekking rond dat onderwerp aangeven, want anders gaan we nu dat weer uitspinnen. Dat lijkt me te kostbaar voor de tijd. Dank u wel, meneer Wijntjes.

De **VOORZITTER** deelt mee dat het volgende amendement is ingekomen:

Amendement A05 van de leden Wijntjes (CDA), Kocken (VVD), De Droog (D66), Hoek (50PLUS) en Van Oort (ChristenUnie).

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 3 maart 2021, ter behandeling van Statenvoorstel Versterking Vitaliteit Binnensteden, Dorpskernen en Winkelcentra (PS2021BEM04).

Overwegende dat:
- Voorligt het besluit over de Versterking Vitaliteit Binnensteden en Winkelcentra;
- In de tekst van het voorstel is opgenomen dat de regeling in 2022 zal worden geëvalueerd;
- Het beter is voor het beleidsproces als geheel, dat deze evaluatie (als hulpmiddel Voor Provinciale Staten), in het besluit wordt verwoord;

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:
- Aan het gevraagde besluit toe te voegen: punt 7. De (subsidie)regeling in 2022 te evalueren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Het amendement maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M04 van de leden Wijntjes (CDA), Kocken (VVD), Hoek (50Plus).

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 3 maart 2021, ter behandeling van Statenvoorstel Versterking Vitaliteit Binnensteden, Dorpskernen en Winkelcentra (PS2021BEM04).

Overwegende dat:
- Aandacht voor de onderhavige problematiek van belang is voor inwoners, ondernemers, vastgoedeigenaren en gemeenten (gegeven de waarschijnlijk (structurele) gevolgen van de COVID-epidemie voor de vitaliteit van de kernen in dorpen en binnensteden;
- Veranderingen in het koopgedrag ook mede veroorzaakt worden door de beschikbaarheid van voorzieningen als internet;
- De COVID-epidemie dat koopgedrag versneld zal veranderen en dat dit vergt dat op korte termijn wordt nagedacht over de gevolgen daarvan voor het winkelbestand in dorpskernen en stedelijke centra en dat goede, creatieve en houdbare oplossingen zeer wenselijk zijn;
- Het wenselijk is dat gegeven het bijzondere karakter van de problematiek en dat een vorm out of the box denken wordt bevorderd;
- Een externe beoordeling achteraf door deskundigen van de plannen een nuttig effect op de kwaliteit van het verrichte werk heeft;

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:
- Een beoordelingscommissie van deskundigen in te stellen die zich van deze taak kwijt.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer De Droog.

De heer **DE DROOG**: ik heb het meeste ook al gezegd, ik zal het ook kort houden wat dat betreft en niet het hele commissiedebat nog een keer overdoen. Het is een problematiek die natuurlijk bekend is als het gaat om de winkelcentra, die bekend is vanuit onze Retailvisie. Dus daar haakt hij ook mooi op aan. Nou ja, corona jaagt dat eigenlijk alleen maar verder aan. Dan kun je zeggen, het lost zich allemaal zelf wel op een keer in de toekomst. Je kunt ook kijken of je een kans kunt pakken om dat wat te versnellen, in ieder geval onze aanpak daarop. Ook wethouders geven aan dat hier kansen liggen. Ik vind het eigenlijk wel ook van een goede houding van onze gedeputeerde getuigen om te zeggen, laten we dat dan ook eens een kans geven. Hij heeft er zelf als wethouder ook

ervaring mee, ziet een kans om hier die impuls te geven. Ik denk, nou, weet je, laten we dat nou gewoon eens ook met elkaar proberen. En als we dat doen, dan ontstaan er misschien kansen. Niet alleen op de Retailvisie, maar ook als je eens gaat nadenken over die winkelcentra. We zeggen ook, het wordt steeds minder. Misschien zit daar een kans voor ruimte. Ontstaat er weer ruimte voor woningen. Dat zijn allemaal dingen die ook wel problemen raken waar wij als provincie mee bezig zijn. Dat neemt dan natuurlijk niet weg dat het wel belangrijk is als we dan zeggen, we gaan het verstrekken, dat je dat dan goed moet evalueren. Dus ik steun van harte en ik dien hem ook graag mede in, het amendement wat de heer Wijntjes zojuist heeft voorgesteld om samen met de VVD en 50PLUS in te dienen. Zo'n evaluatie lijkt ons een heel goed idee. Dus ik denk dat het gewoon goed is om te kijken hoe dit werkt en of deze aanpak ook gaat werken en van onderop met goede ideeën kan komen. We kijken uit naar het resultaat.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Suna.

De heer **SUNA**: De vitaliteit van binnensteden is erg belangrijk, zoals velen van ons dat ook aangeven. De Partij van de Arbeid is voorstander van levendige binnensteden en dorpskernen, die behouden moeten blijven. Wij moeten zorgen dat winkelleegstand zo veel mogelijk wordt voorkomen. Tevens moeten we ook zorgen dat winkels niet verschuiven naar langs snelwegen, boulevards die daar het laatste jaar zijn opgekomen, maar echt binnen de kern kunnen blijven. Ik denk dat de provincie daar een bijdrage aan kan leveren. Zoals bekend is online shoppen sterk toegenomen. Deels heeft dat natuurlijk te maken met de coronacrisis, maar daarvoor was dit al een ontwikkeling. Daarom is de nood hoog. Wij moeten snel schakelen, voordat nog meer winkels gaan sneuvelen. Daarbij denk ik niet alleen aan de ondernemers die het heel zwaar hebben, maar ook aan al die werknemers die in winkels werken, die nu zorgen hebben over hun werk, hun baan en ook het toekomstperspectief. Er zullen altijd op- en aanmerkingen blijven, maar waar het ons om gaat, is dat de ondernemers in winkelgebieden geholpen worden, op welke manier dan ook. Denk aan ruimtegebruik en fysieke indeling van winkelgebieden. Ook moeten die vernieuwend zijn en ook dat ze onderscheidend van andere winkelgebieden zijn en die diversiteit in zich hebben waardoor ze aantrekkelijker worden voor winkelend publiek. Tevens is het ook noodzakelijk dat de digitale vaardigheden zoveel mogelijk behouden kunnen blijven en dat de werknemers van de winkels ook daar de tools voor krijgen, zodat ze ook in die markt meekunnen, waardoor financieel gezien het bedrijf gezond kan blijven. Altijd zijn we als Partij van de Arbeid ook benieuwd naar de effecten van deze inzet. Daarom steunen we ook het amendement van de VVD en het CDA om in 2022 te evalueren. En een beetje ook vragen aan het college of – dit sluit natuurlijk aan bij de Retailvisie – ook die onderdelen daarvan worden meegenomen in de evaluatie, op welke manier daar de uitkomsten van de Retailvisie zijn meegenomen in de uitwerking van de economische visie. Als u het begrijpt. Het is moeilijk verwoorden. Al met al denk ik dat het wel goed is om hiermee zo snel mogelijk aan de slag te gaan. Nu meteen en niet wachten.

Wij hebben wel veel moeite met het voorstel van het CDA inzake de inzet van deskundigen. Ik denk dat het weer dubbel werk is en dat doen we ook niet zo snel. Er moet echt een aanleiding voor zijn en die aanleiding zien we niet.

Het amendement van JA21, waar ook door anderen aan is gerefereerd, is mede een nieuw voorstel. Ik denk dat we het college de kans moeten geven om eerst hiermee aan de slag te gaan, met de gemeenten die nu zitten te wachten. En dat we niet verder uit gaan stellen. Tot zover.

De heer **DERCKSEN**: Het gebeurt niet zo vaak dat de PvdA een verhaal vertelt waar je het eigenlijk niet mee eens kan zijn. Dus complimenten. Want iedereen wil levendige binnensteden en je moet zorgen dat het niet te veel concurreert met winkelontwikkelingen buiten de stad. Dus daar is

iedereen het wel mee eens. Maar mijn vraag is, is dit nou een taak van de provincie? En waarom zouden we dit dan nu een taak van de provincie moeten maken, terwijl het probleem, zoals u zelf al zegt, al jaren speelt?

Het probleem wordt met de jaren erger. En de noodzaak om iets te doen, neemt ook toe. Als provincie kan je daarbij wel degelijk een rol spelen om daarop in te spelen. Dat verzoek om steun te krijgen komt ook uit gemeenteland. Ik denk dat de deskundigheid vanuit hier ook perspectief kan bieden, zeker voor kleine gemeenten. Ik denk dat u wel gelijk heeft: voor grote gemeenten zal dat van minder belang zijn. Maar zeker voor kleine gemeenten en dorpen is dat zeker wel noodzakelijk. Alle beetjes helpen. En niks doen is, wat ons betreft, geen optie.

De heer **DERCKSEN**: Maar waarom denkt u nou dat wij hier in huis expertise zouden hebben op een thema waar we niet over gaan?

Ik denk niet dat we direct expertise hier in huis hebben, maar daarvoor heb je dus die middelen beschikbaar om de experts daaraan te koppelen.

De heer **DINKLO**: Toch even dan een vraag. De heer Suna zegt een paar keer: wij zijn ervoor; alle kleine beetjes helpen. We zijn er voor de ondernemers. Is de PvdA, de heer Suna, niet bereid om te zeggen, even als een compromis, die 1,8 miljoen die we uit het coronafonds halen, laten we dat dan echt voor coronanood houden en laten we het dan uit de reserve halen? Want we onderschrijven de analyse. U denkt er misschien anders over. Maar is dat dan geen optie? Ik bedoel, u zegt het zelf: alle kleine beetjes helpen.

Ja, in de commissie hebben we hier ook over gesproken. Waar het om gaat, corona is deels ook de aanleiding. Waar het mij om gaat is, of je het nou uit het ene potje haalt of uit het andere potje, dat geld ga je daarvoor inzetten. En ik denk ook dat op het moment – dat heeft de gedeputeerde de vorige keer ook aangegeven – als het budget van die 15 miljoen op zou raken, dan krijgen wij het terug als Staten en dan kunnen we kijken of we dan extra middelen... Maar ik wil wel zien of op andere zaken dit coronapotje volledig wordt uitgeput. Dus in die zin zie ik geen groot probleem dat het uit het coronapotje komt.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van Oort.

De heer **VAN OORT**: Zoals wij ook in de commissie al gezegd hebben, is dat wij het in principe een goed plan vinden. Het geld wordt mooi verdeeld over de gemeenten. De kleine gemeenten krijgen heel veel geld per inwoner, de grote gemeenten heel weinig. Dat past, denk ik, ook bij hun verschillende draagkracht. Het is maar hoe je het beschouwt. Ik heb in de commissie ook aangegeven dat ik wel positief zou overwegen waar JA21 mee zou komen met een amendement eventueel om de middelen ook ergens anders vandaan te halen, want wij blijven als fractie van mening dat het toch eigenlijk niet helemaal in het coronafonds past, omdat het gewoon al een jarenlange ontwikkeling is. Ja, die gewoon is. Wij vinden wel dat het een taak van de provincie is. Het is belangrijk dat die winkels blijven bestaan, anders gebeurt het niet. Er is sprake van marktfalen. Deze gemeenschappen van vastgoed, winkeliers en gemeenten worden anders niet gevormd. Dus dat daar geld vanuit de provincie naartoe gaat, vind ik absoluut te verdedigen. Maar als ik dan het amendement van JA21 ga bekijken – want daar was ik mee begonnen – dan denk ik toch, het bovenste deel van het amendement verandert eigenlijk het hele plan. Het element van deskundigen ook vooraf inzetten als extra bovenop wat het college voorstelt, nou, dat zouden we nog wel kunnen ondersteunen. En ook de beweging in het onderste deel waar het gaat over de herkomst van de middelen, dat zouden we ook nog kunnen steunen. Al moet het dan – en dan ga ik met de heer Wijntjes mee – wel uit de juiste pot komen, want anders hebben we daar technisch een probleem. Maar als JA21 daar nog wat verder over na zou denken, dan zijn we nog steeds bereid om op dat stuk van het verhaal wel mee te denken.

En ja, volgens mij, heb ik al het andere ook in de commissie al gezegd, dus ik laat het hierbij. Dank u wel.

De heer **EGGERMONT**: Ik heb een vraag aan de ChristenUnie. U constateert dat er sprake is van marktfalen. Dat is, volgens mij, een juiste constatering. Wat is volgens u de reden van dit marktfalen?

De reden van het marktfalen is dat er verschillende belangen zijn die vastgoedeigenaren, winkeliers en gemeenten kunnen hebben. Die kun je alleen met elkaar overwinnen op het moment dat je met elkaar een plan maakt. Daar zit ook een stuk vertrouwen achter. Op het moment dat iemand zijn vastgoed leeg ziet staan, dan zal hij daar niet blij van worden. Dus een vastgoedeigenaar zal niet uit zichzelf gaan voorstellen dat winkels een stuk opschuiven. Als je daarbij zou bedenken dat er misschien een andere invulling komt, dat de gemeente daar tegelijkertijd aan meewerkt door de bestemming te veranderen of dat er een gezondheidscentrum of weet ik het... Daar kun je allerlei dingen op bedenkingen die per situatie anders zullen zijn. Maar op het moment dat je dat integraal benadert, heb je kans dat er een verhaal ontstaat wat voor alle partijen of gelijkwaardig of misschien zelfs een verbetering is. Dat zal uit zichzelf nooit ontstaan.

De heer **EGGERMONT**: Als we constateren dat die belangentegenstelling er is, is dan niet hetgeen wat we nu aan het doen zijn – namelijk de verschillende partijen dwingen tot samenwerken – is het dan niet uiteindelijk een keuze die we maken voor een van die belangen?

Nee, dat denk ik juist niet, want de oproep die in het stuk van Gedeputeerde Staten staat is heel duidelijk dat de gemeenten het initiatief nemen om met vastgoedeigenaren, met winkeliers, met verenigingen, weet ik wie allemaal, om de tafel te gaan zitten en dat daarmee een plan ontstaat, wat door iedereen, of in ieder geval heel breed, onderschreven wordt. Dus, volgens mij, ben je dan juist bezig om te kijken, waar zitten die tegenstellingen en is er misschien in deze specifieke situatie waar zo’n gemeente dan mee aan de slag gaat een methode denkbaar waarop je die tegenstellingen kunt overwinnen. Dus, volgens mij, is dit precies een oplossing die je zou kunnen verwachten op de probleemstelling.

De heer **DERCKSEN**: Want ik vraag me af waar nou precies dat marktfalen zit, want een vastgoedeigenaar wil zijn spullen niet leeg hebben staan, een ondernemer wil zijn boterham verdienen en de gemeente wil een invulling hebben. Die hebben allemaal hetzelfde doel. Die markt wordt geremd doordat een overheid een bepaalde invulling heeft voor een pand waardoor een snelle, nieuwe invulling eerder wordt tegengehouden dan meegeholpen. Dus ik zie niet dat er marktfalen is. Juist de markt bepaalt dat we online zijn gaan shoppen met dit als gevolg. Dus die mensen in zo’n gemeente moeten – en dan het liefst zonder subsidie, want die kunnen heel goed praten zonder subsidie – met elkaar in overleg hoe je tot een goede invulling komt van leegstaand vastgoed. Dus er is helemaal geen sprake van marktfalen.

De **VOORZITTER**: Goed, dit is meer een stelling dan... Wilt u er nog op reageren?

De heer **VAN OORT**: Nou ja, voorzitter, dat beoordeel ik toch anders. Want ik denk dat er een heleboel situaties in Nederland en ook in Utrecht zijn waar samenwerking tussen verschillende partijen tot andere oplossingen, tot maatschappelijk gewenster oplossingen, kan leiden dan wanneer je dat op jezelf doet. Dat gezamenlijk belang, dat heb je niet per se voor ogen op het moment dat je niet ook aan diezelfde tafel gevraagd wordt. Daar zie ik wel de meerwaarde in, die u blijkbaar niet ziet.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Ja, ik zie wel degelijk meerwaarde om daarover te overleggen. Natuurlijk. Alleen, volgens mij, is iedereen in dat proces aan dezelfde kant van het touw te trekken, namelijk dat die panden weer een bestemming moeten krijgen.

Voorzitter, dit voorstel is, wat de PVV-fractie betreft, een mooie illustratie van de bubbel waar we in verkeren. Ik moest denken aan wat er in Groningen gebeurt bij de mensen die aardbevingsschade hebben opgelopen. Jarenlang vechten die mensen tegen een halsstarrige overheid die niet vooruit te branden is, behalve dan op het moment dat er een cultuurpaleis gebouwd moest worden: het Forum. Toen regelde PvdA-icoon Hans Alders 65 miljoen van het geld dat naar die inwoners had moeten gaan voor aardbevingsschade voor een cultuurgebouw. En hier is het met dit voorstel niet veel anders. De coronapot in Utrecht wordt wel ingezet voor individuele gevallen in de culturele sector – de vriendjes-van-vriendjes-sector – maar niet voor andere organisaties en bedrijven waar het water tot aan de lippen staat. We kennen allemaal de dramatische verhalen uit onder andere de horeca, maar dit linkse college gaat enkel maar 8 miljoen uitgeven aan managers die een plan moeten maken. En ook al heb je dertig man werken in je centrummanagementteam, je kan hier 80.000 euro ophalen, want – letterlijk citaat – het is zo'n fijn signaal. Wie verzint dat toch? En die plannen moeten over een jaar klaar zijn. De relatie met corona is volledig zoek. Klaarblijkelijk heeft het college ook geen idee meer waar het geld aan uitgegeven moet worden. Maar wel de belasting verhogen, want dat is goed voor de brede welvaart. In het huis beter bekend staand als Audi e-trons. En natuurlijk bestaat er in een aantal gemeenten een probleem in de binnensteden als gevolg van de toename van online shoppen. Natuurlijk. Maar dat is geen provinciaal probleem. En anders was de provincie namelijk ook al veel eerder in beeld geweest bij dit probleem. Natuurlijk erkennen we het probleem en dat de gemeenten op zwart zaad zitten natuurlijk ook, maar dat is nog geen reden dat de provincie problemen zich moet toe-eigenen, problemen die niet van ons zijn. Hoeveel miljoen geeft de stad Utrecht wel niet uit aan de opvang van illegalen, om maar eens wat te noemen? En dan wel hier 80.000 euro ophalen voor een centrummanagementteam dat ze al hebben. Daarnaast gaf de gedeputeerde aan dat de provincie niet voornemens is om eventuele plannen die er komen en die geld kosten ook te gaan financieren, terwijl het mkb geen geld heeft, de gemeenten hebben geen geld, vastgoedeigenaren hebben geen geld. Dus wie gaan dan plannen betalen daar waar het op de uitvoering van die plannen aankomt als het geld kost? We hebben geen indicatoren, dus toezicht is al ingewikkeld. Maar misschien helpt de motie van de heer Wijntjes daartoe.

Voorzitter, dan schrijft GS ook nog dat we dit geld, te verjubelen geld, reden geeft om toegang te krijgen tot de rijks- en EU-middelen. Nou, hoeveel, en wanneer, is mijn vraag. Ik krijg daar graag een concreet antwoord op. Wat ik ervan gelezen heb, is dat wij, als Nederland, 43 miljard euro via Brussel extra weggeven aan Zuid-Europa. En voor uw informatie: Italië gaat daar de infrastructuur van opknappen en 17 miljard geven aan gedoe over genders. Niets met corona.

Voorzitter, het water, als ondernemer, staat je tot aan je lippen. Je hebt je personeel nog net kunnen betalen uit je reserves. De restjes van je eigen spaarrekening zijn op. De voorraad is over de datum en waardeloos. De verhuurder wil toch nog 50% van de huur, heeft de rechter bepaald. Of de bank wil dat je je hypotheek betaalt. Je bent ten einde raad. Je levenswerk kan op elk moment definitief instorten. Bijstand dreigt, als je er al recht op hebt. En als je je terras wilt openen, dreigt Grapperhaus – die van de bruiloft – met een boete. En dan besteedt de provincie de coronahulp niet aan het helpen van jou en je onderneming, maar dan heeft hier iemand in dit huis bedacht dat er een manager komt die over een jaar een plan moet hebben en die je dan komt vertellen dat je erg geholpen bent met onderlinge samenwerking en gemeenschappelijke planvorming. Wie verzint het?

De heer **VAN OORT**: Ik hoor dat de heer Dercksen het blijkbaar niet een heel goed plan vindt, maar ik hoor niet wat hij wel een goed plan zou vinden.

Wat zouden zijn elementen nou zijn waarop hij wel in zou zetten? Ik ben daar toch wel benieuwd naar.

Ja, dat heb ik, volgens mij, in de vorige vergadering ook al verteld. Kijk, als wij voor de culturele sector een pot kunnen creëren waarbij wij kaders afspreken waarbij individuele gevallen in aanmerking komen voor steun, waarvoor doen we dat dan niet voor andere organisaties en ondernemingen? Dat is mijn voorstel. Dat had u, volgens mij, best ook uit mijn tekst kunnen distilleren, dat wij deze... En het is maar 1,8 miljoen, maar daar zijn sommige bedrijven misschien net wel mee geholpen. Dus, heel graag.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Keller.

Mevrouw **KELLER**: De Partij voor de Dieren is voorstander van vitale binnensteden, dorpskernen en winkelcentra. Cruciaal voor deze vitaliteit is uiteraard een goede samenwerking tussen retail, ondernemers, vastgoedeigenaren en de overheid, zoals in het voorstel ook gesteld wordt. We waarderen dat de autonomie van gemeenten gerespecteerd wordt en dat er ruimte wordt gelaten voor maatwerk. Maar daarnaast vinden wij ook dat het wel degelijk mogelijk moet zijn om uitgebreidere kaders te schetsen voor de toekenning van de subsidie. Een belangrijk kader voor de Partij voor de Dieren is een gezonde omgeving voor zowel de ondernemers als voor de consumenten. Om deze gezonde omgeving te herstellen en te behouden, is het van belang dat de subsidies uit dit voorstel terechtkomen bij lokale, kleine ondernemers die binding hebben met en bijdragen aan hun omgeving. We moeten er dus voor waken dat de financiering terechtkomt bij de grote, onpersoonlijke ketens die niets bijdragen aan het lokale karakter van binnensteden en dorpskernen. We vragen in het bijzonder aandacht voor de noodzaak om de subsidie weg te houden bij de fastfoodketens, die de gezondheid van binnensteden en dorpskernen negatief beïnvloeden. Vraag aan gedeputeerde of hij onze mening hierin deelt. En hoe zorgen we er als provincie voor dat de subsidie uiteindelijk bij de lokale ondernemers komt en aansluit bij de Utrechtse doelstelling van gezond stedelijk leven?

Ook zet de Partij voor de Dieren nog steeds vraagtekens bij de keuze om dit statenvoorstel te financieren vanuit coronageld. De beredenering is dat, hoewel de leegstand niet door corona veroorzaakt wordt, dit het wel versneld en daarom vanuit deze bestemmingsreserve gefinancierd kan worden. Met deze redenatie zouden er ineens enorm veel onderwerpen in aanmerking komen voor een financiële impuls. Denkt u bijvoorbeeld aan natuurgebieden en parken die sinds corona onder extra druk en recreatiedruk zijn komen te staan. Bent u van plan hier ook extra geld voor uit te trekken om de negatieve gevolgen van deze overbelasting tegen te gaan? Dank u wel.

De heer **DINKLO**: Ik ben nieuwsgierig naar wat Partij voor de Dieren zegt. U zegt, ze wil dat de subsidie – de partij, als ik het goed begrijp – bij de ondernemers zelf terechtkomt. Dus bedoelt u daarmee dat het geld echt op hun bankrekening terechtkomt? Want daar spreekt dit statenvoorstel totaal niet over. Het verbaasde mij.

Dat heb ik, volgens mij, niet zo genoemd. Ik heb genoemd dat de kaders, dat we daar meer eisen aan kunnen stellen. Er staat in het statenvoorstel wat er allemaal bespreekbaar zou kunnen zijn om die vitaliteit weer te vergroten. Daar zouden wij dan ook wel bij willen hebben: geen fastfoodketens bijvoorbeeld. Dat dat erbij staat. U kent het rijtje wat er onder staat? Nou, daar zouden wij een aanvulling op willen hebben.

De **VOORZITTER**: Voldoende, meneer Dinklo? Ja? Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Eggermont.

De heer **EGGERMONT**: In de commissie hebben we al aangegeven dat, wat ons betreft, dit voorstel niet hoeft. Ten eerste zijn we er geen voorstander van om gemeentelijk beleid vanuit de provincie te gaan financieren. Het is eigenlijk de uitvoering van de motie van de SGP. Wij denken niet dat het op dit moment onze taak als provincie is. En aan de andere kant hebben we ook sterk inhoudelijke bezwaren tegen dit voorstel. Dit voorstel gaat er heel erg vanuit dat het probleem is dat er te weinig samenwerking is. De vraag die eigenlijk niet gesteld wordt – of die gelukkig net wel door de ChristenUnie gesteld werd – is waarom die samenwerking er niet is. Die samenwerking is er, wat ons betreft, niet, omdat er gewoon simpelweg tegengestelde belangen zijn. Die tegengestelde belangen gaan we niet opheffen door middel van samenwerking, want die tegengestelde belangen blijven gewoon bestaan. Het blijft gewoon bestaan dat vastgoedeigenaren per se hun geld binnen willen blijven harken. Het blijft gewoon bestaan dat er een verschil in belang is tussen de grote winkelketens en de kleine detail. We hebben afgelopen jaren juist gezien dat de kleine detail veel slimmer is met het inspelen op internet, daar veel harder mee bezig is, terwijl het bij de grote winkelketens vooral een kwestie is van de eigen keten die concurreert met de internettak van dezelfde keten. Dit is, volgens ons, niet de manier waarop dit doorbroken kan worden. De enige manier waarop dit doorbroken kan worden, is indien de bubbel – ik vond het wel aardig dat de heer Dercksen het net over een bubbel had –die in de vastgoed zat, barst en als daarmee dus ook de belangen van de kleine winkelier dus inderdaad ook meer gesteund gaan worden. Dat zullen we inderdaad ondersteunen. Maar niet met dit plan, wat uiteindelijk alleen maar kiest, inderdaad zoals de gedeputeerde ook zei, zorgen dat er geen leegstand meer is. Oftewel, zorgen dat de belangen van het vastgoedkapitaal gewoon behartigd blijven. Daar zijn we geen voorstander van. Tot zover, voorzitter.

De heer **DERCKSEN**: Ja, ik heb echt geprobeerd om niet te interrumperen, maar dat gaat niet. Dus ik moet er wat van zeggen. Die vastgoedeigenaren hebben, als ik de heer Eggermont goed begrijp, er – om zijn eigen woorden te gebruiken – belang bij om geld binnen te harken. Maar als er geen winkeliers zijn, wordt er niet geharkt. Dus dan heeft zo'n vastgoedeigenaar, of iemand die voor zijn pensioen een pandje heeft, er belang bij om dat pand in te vullen, waarmee dan ook. En als dat buiten de bestemming valt, ben je verplicht om even bij de gemeente aan te bellen om te kijken met welke overlegstructuur je kan komen tot de invulling van dat pand. Volgens mij, is dat in het hele land aan de gang. Dus waarom zegt u nu dat vastgoedeigenaren...? En die opbrengst zal ongetwijfeld lager zijn dan dat hij ooit met winkels had, want die prijzen zijn enorm naar beneden gegaan en winkeliers worden ook in bepaalde mate beschermd – art. 1624 BW – met huurprijsverhogingen. Dus waarom plaatst u nou die vastgoedeigenaren, die al veel lagere huren moeten vangen of leegstand hebben, aan de kant dat ze het spel, wat u ziet, willen doorbreken? Hoe komt u daar nou toch bij?

Ja, dat is een leuk theoretisch verhaal. Ik zie het alleen in de praktijk niet gebeuren. Ik zie dat ze er in de praktijk voor kiezen om panden leeg te laten staan. Dat zie ik op dit moment gebeuren, omdat ze niet willen dat ze minder inkomsten krijgen. Dat zie ik op dit moment gebeuren.

De heer **DERCKSEN**: Volgens mij, als je leegstand hebt, heb je geen inkomsten. Tenminste, de laatste keer dat ik ernaar keek is als je het leeg hebt staan, heb je geen inkomsten. Dus hoe kan een vastgoedeigenaar dat nou goed vinden?

Als u het goedvindt, antwoord ik hier nog op.

De **VOORZITTER**: Ja, tot slot.

De heer **EGGERMONT**: Ja, er is een verschil tussen. Een vastgoedeigenaar heeft over het algemeen een iets langere adem, dus kan inderdaad ervoor kiezen om op de korte termijn dingen leeg te laten staan en op die manier zijn inkomsten op langere termijn zeker te stellen. En ja, als je het gaat omkatten naar een andere bestemming ben je tot in de lengte der jaren dat geld kwijt. Dus ja, daar zit inderdaad een verschil in. Daar voorzie je inderdaad ook dat er gekozen wordt voor leegstand.

Mevrouw **GROEN**: Meer een interruptie op hetgeen de heer Dercksen zei, want hij schetst natuurlijk precies waar ik het inderdaad in mijn inbreng ook al over had. Het feit dat er winkels zijn en dat een winkel wel of niet leeg staat en hoe een pandeigenaar daarmee omgaat. Hij geeft aan, wat er dan ook in zit, is beter dan niets. Maar dat is dus a, niet altijd relevant voor het maatschappelijk belang. ‘Wat dan ook’ is niet altijd in het maatschappelijk belang. Niet altijd handig voor de omgeving of wat de omgeving wil. En wij zien ook als partij het probleem wat de heer Eggermont hier schetst, namelijk dat panden wel degelijk leeg worden gelaten in plaats van iemand er weer in te zetten, juist om een aantal punten die de heer Dercksen ook aangeeft. Dus het is gewoon... Het klopt niet helemaal. En het klopt ook niet helemaal met wat hij eerder zei. Dus hij spreekt zich wat dat betreft een beetje tegen en het is gewoon incorrect.

De **VOORZITTER**: Goed, u heeft niet specifiek een vraag, maar dit is voldoende om de heer Dercksen uit te dagen, zie ik.

De heer **DERCKSEN**: Ja, noem mij één eigenaar – en we gaan vanmiddag bellen – die op dit moment reden ziet om zijn pand leeg te laten staan. De heer Eggermont suggereert dat op de lange termijn die retailmarkt aan gaat trekken. Dat gaat niet gebeuren. Dus hij heeft helemaal geen belang om het leeg te laten staan. Hij heeft belang om het in te vullen in overleg met de gemeente – want die gaat er qua bestemmingsplan over – met een bestemming die... Dat is allemaal in overleg met de buurt, moet je dat doen. En dan inspraakavonden. Dus om invulling te geven aan een leeg pand, want dat wil niemand. Ook voor de omgeving buitengewoon slecht. Dus maak er woningen van. Maak er een tandartsenwinkel van. Weet ik het wat. Maar er is niemand die een pand leeg wil laten staan. Dat is echt lariekoek.

De **VOORZITTER**: Volgens mij, is dit voldoende gewisseld. Dat zie ik ook aan mevrouw Groen. Dus dan wil ik graag doorgaan naar de SGP.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan Van den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: We hebben natuurlijk twee keer uitgebreid in de commissie gewisseld over dit voorstel. Dus ik zal het heel kort houden. Vitale dorpen en stadscentra behouden, dat is bijna een onmogelijke opgave. De heer Dercksen schetste het net al uit de praktijk. De markt gaat nooit meer herstellen naar zoals het was. Maar we hebben daar beleid over gevormd en we hebben daar iets van gevonden als provincie. In de uitvoering is per definitie nodig dat gemeenten, provincie, eigenaren, huurders, belangenvertegenwoordigingen, et cetera, allemaal samen aan die uitdagingen gaan trekken. Dat zijn vaak grondige processen, omdat je gaat spreken over verschuivingen van functies en dergelijke in een straat die altijd bekend heeft gestaan als een winkelstraat. Maar gemeenten zijn financieel onvoldoende in staat hier snel slagkracht op in te zetten, terwijl de uitvoering wel urgent is. En ‘urgent’ moeten we niet verwarren met het overeind houden van ondernemers die getroffen worden door coronamaatregelen. Dat hoor ik in dit

gesprek nog weleens gebeuren. Van ja, moeten we ondernemers dan niet overeind houden en daar hebben we nu toch geld voor? We hebben inderdaad geld. Misschien komt het college nog wel met een voorstel om ondernemers individueel overeind te gaan houden. Maar de aanpak van leegstand in winkelcentra is ook gewoon een urgent onderwerp in de ongoing beleidsvorming en uitvoering. Dat vinden wij dusdanig urgent. We vinden het ook een goed initiatief om daar als provincie de middelen voor te alloceren, zodat we dat mogelijk kunnen maken. Daar werken wij graag aan mee. Dus wij zullen met het voorstel instemmen. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek

Mevrouw **HOEK**: Laat ik even op een andere manier reageren dan wat tot nu toe de doorsnee is geweest. We hebben twee steden boven de 100.000 inwoners: Amersfoort en Utrecht. Daarnaast hebben er vier rond de 65.000 en de overige twintig – we hebben 26 gemeenten in onze provincie – zitten daaronder. Dertig jaar geleden was de hele Langestraat in Amersfoort – die iedereen wel ongeveer kent – op V&D na allemaal eigen panden. Men woonde erboven en beneden was de winkel. Op een gegeven moment is dat allemaal veranderd. De een na de ander stopte om wat voor reden dan ook of men had geen opvolging meer. En eigenlijk is de hele Langestraat – ik stel het maar als voorbeeld – een groot ketenwinkelparadijs. Dus van allemaal grote ketens. En inderdaad, panden allemaal opgekocht door vastgoed – ja, noem je zoiets – handelaren, laat ik het maar zo zeggen. [...] Ja, precies. Dus het punt is namelijk, de huren die er eerst niet waren, gingen opeens – toen nog in het guldentijdperk – 80.000 gulden, 70-, 90.000 gulden, op jaarbasis, dat nog wel. Maar op een gegeven moment gewoon bijna voor niemand meer te betalen. Maar het zijn ketens, dus hier wordt verloren en daar wordt verdiend.

Daarnaast heb je natuurlijk grote gemeenten, zeker in de orde van 65.000 inwoners, met alleen maar een grote kern. Die zijn er. Maar er zijn er ook met tien, twaalf of veertien kleine kernen. En in die kleine kernen, daar zit de kleine middenstander. Vaak nog wel weer in een eigen pand, die er ook in moet blijven zitten, want het is ook zijn pensioenvoorziening – waar ook niemand aan denkt – dus dat ze wel door moeten gaan. Maar eigenlijk kunnen ze het niet meer opbrengen, want er komt gewoon te weinig geld binnen. Dus op een gegeven moment gaan ze dan toch failliet. En daar wil ik gewoon aandacht voor vragen. Dat heeft enorme impact op kleine kernen waar bijvoorbeeld maar één winkel is waar je wel ook printpapier kan kopen en ook de post kan brengen en dergelijke, maar ook je zeeppoeder en weet ik veel wat kan kopen. Ja, als die winkeltjes gaan verdwijnen, heeft dat een enorme impact op de sociale structuur van die kleine gemeenten. En aangezien het openbaar vervoer ook nog eens een keer slecht geregeld is vaak, kunnen ze ook niet naar een naburige grotere kern om daar de boodschappen te doen. Ja, dan zegt 50PLUS, waar zou eigenlijk die subsidie naartoe moeten? Inderdaad, kijk naar die... Als je zegt, je hebt het over vitale dorpskernen, dan denk ik, daar moet eigenlijk de meeste aandacht naartoe gaan. Wat ik nu heb gezien, ik heb drie verzoeken gezien die ingediend zijn door gemeenten. De ene ken ik heel goed, maar daar zal ik het verder niet over hebben. Maar dan vraag ik me wel af, gaat deze subsidie nu naar die kleine winkelbedrijven om het gebied vitaal te houden? Nee, dan gaat het naar grotere plannen. Dan worden er experts ingehuurd. Die moeten dan plannen gaan ontwikkelen. Ja, en 50PLUS denkt dan toch gewoon, we moeten niet plannen ontwikkelen, we moeten zorgen dat wat er is, behouden blijft. Dat is het ene gedeelte. En het andere gedeelte is, waar ik me toch zorgen over maak, of 50PLUS – vandaar dat we ook de motie van de VVD en het CDA mee-indienen – over de nazorg. Natuurlijk moeten we aan de voorkant kijken van, klopt het allemaal wel wat er wordt gevraagd. Maar ik vind het toch heel zorgelijk dat er niet aan de andere kant, als alles is gedaan en is ontwikkeld in welke vorm dan ook, dat er niet een nacontrole is. Ook al hebben de gemeenten zelf de vrijheid om het te besteden waaraan zij het willen besteden,

dat we niet... Ja, noem het maar, desnoods hoeft er nog niet eens een team samengesteld te worden die dat gaat controleren, maar je zal in ieder geval in de opdracht of bij het invullen van het formulier, de vraag of de opdracht erbij schrijft dat er dus een resultatenrapport gaat komen. Van, dit is ons plan, dat willen we ermee gaan doen en dan uiteindelijk, dat ze ook verplicht zijn om een rapport of een verklaring te rapporteren naar de provincie toe: dit zijn de resultaten van wat we met het geld hebben gedaan. Tot zover, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dan stel ik vast dat bij dit agendapunt de inbreng vanuit uw Staten in de eerste termijn is geleverd. In gedachte de wens van de heer Boswijk, die onmiddellijk is vertrokken na mijn mededeling dat de lunch zou plaatsvinden na dit moment. Maar we vragen wel even of hij al binnen is. Maar stel ik toch voor om, als de gedeputeerde dat ook goed vindt, even te schorsen voor de lunch. Dan kijk ik even naar de griffier hoeveel tijd we daarvoor nodig hebben. Een halfuur. Dus dan beginnen we weer om 14.00 uur. We hebben natuurlijk vertraging opgelopen door technische problemen. Om 17.00 uur staat onze digitale Statenvergadering gepland. Dus enigszins changé, we moeten wel echt om kwart voor vijf met de vergadering klaar zijn. Maar ik zie ook wel uw spreektijden. Veel fracties hebben behoorlijk wat van hun spreektijd al helemaal verbruikt bij dit onderwerp. Dus dat bekort de behandeling van het punt Economische Visie, denk ik. Wij schorsen de vergadering tot 14.00 uur. Dan beginnen we met de beantwoording van de gedeputeerde. Eet u smakelijk.

De **VOORZITTER** schorst de vergadering.

De **VOORZITTER** heropent de vergadering.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, goedemiddag. Ik heropen de vergadering. Aan de orde is de bespreking van het statenvoorstel Versterking Vitaliteit Binnensteden, Dorpskernen en Winkelcentra. U heeft vanuit de Provinciale Staten in de eerste termijn uw inbreng geleverd. Ik geef graag het woord aan de heer Strijk die namens het college zal antwoorden.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan gedeputeerde Strijk.

Gedeputeerde **STRIJK**: Dan ga ik eerst in op de vraag van GroenLinks: hoe gaan wij gemeenten ondersteunen? U neemt daar wel een besluit over, want in de besluittekst drie staat expliciet de opdracht aan ons om ze te ondersteunen. Maar even de eerste beelden die we daarover hebben, is dat er in Nederland heel veel organisaties zijn die heel veel kennis hebben als het gaat over de trends en ontwikkelingen die er in de retail plaatsvinden. En dat we die kunnen vragen om te ondersteunen bij al die gemeenten en die processen. Dus dan moet u denken aan INretail, de grootste brancheorganisatie van de non-food retail, maar we denken ook aan de Vereniging van Institutionele Beleggers in Vastgoed. Dat zijn clubs die kennis in huis hebben. Die willen we er dus echt bij halen. Dus dat is hoe wij denken invulling te kunnen geven aan het punt bij drie. Dat is dus vaak ook expertise die niet bij ons op het provinciehuis aanwezig is, maar waar we wel door de massa die we kunnen maken, omdat we het voor meerdere gemeenten doen, die expertise en kennis in Nederland kunnen mobiliseren.

Naar de vragen van JA21 over het voorstel eigenlijk wat er bijna ligt. Allereerst, blij om te horen dat de heer Dinklo ook aangeeft dat hij het doel onderschrijft, wat het voorstel beoogt. Daar ben ik blij mee om dat te horen. Ik vind het ook leuk om te merken dat JA21 zo betrokken is bij het voorstel, omdat u zelfs tot al deze aanpassingen en voorstellen komt. Een paar dingen die ik misschien uit uw eerste termijn toch graag wel in een, nou, wat ander licht zou willen zetten.

U geeft aan dat met dit voorstel er gestut wordt in gemeentelijke begrotingen. U zei zelfs op een gegeven moment: hier heeft u het geld, doet u er maar wat mee. Dat is echt niet waar. Er ligt een kader bij. Wij vragen aan de partijen om met een plan wat onderbouwd moet zijn en draagvlak heeft, te komen. Dus het is niet zo 'doet u er maar wat mee', gaat u maar op vakantie of zo. Dat soort beelden zou ik willen wegnemen. We gaan echt afrekenen op een resultaat.

Het tweede punt wat u aangaf. U geeft aan dat het heel belangrijk is dat we vooral individuele ondernemers helpen. Dat zou u graag zien vanuit die coronagelden. De rolverdeling, daar kun je natuurlijk anders in staan, maar die we wel vanaf het allereerste moment hebben gekozen als provinciebestuur, bij de eerste coronabrief al die we schreven, is dat we aanvullend werken op wat het rijk doet. Je ziet dat het rijk massaal ondersteuning geeft aan individuele ondernemers. Of het genoeg is... We kunnen niet alles. Zelfs het rijk niet. Maar het gaat over vele tientallen miljarden. Als je dus ook kijkt naar de detailhandel, dan gaan het over de ondersteuning van de lonen, het gaat over tegemoetkoming in de kosten van het voorraadbeheer, het gaat over een tegemoetkoming in de vaste lasten. het klopt dat ik gister met een aantal wethouders een brief ondertekend, ook richting het kabinet, om nog even aan te geven dat in het zicht van de finish – zo zien we het toch een beetje – een aantal ondernemers het net niet haalt en dat dat vervelend zijn. Dus kan er nog iets ruimhartiger gekeken worden vanuit die regelingen die er zijn. Die heb ik willen ondersteunen. Maar we hebben vanaf het begin af aan verklaard: wij hebben niet de miljarden van het rijk. Dat kunnen we niet doen, individuele ondernemers helpen. Wat we willen doen, is economische structuurversterking bieden. En dat doen we hier. Dus ons maatregelenpakket is daar ook echt aanvullend op.

Het derde is, de vraag die u stelde...

De heer **DERCKSEN**: Waarvoor kunt u dat in die culturele sector wel, individuele gevallen helpen?

In de culturele sector waren andere... Daar hadden wij al te maken met subsidieregelingen van ons die cruciaal zijn om überhaupt evenementen en culturele instellingen, ja, te laten overleven. Een ondernemer is in theorie in staat om zijn eigen bedrijf te runnen met de inkomsten die hij genereert. Dat is in de culturele sector per definitie niet mogelijk. Daar gaat altijd bij heel veel instellingen al een subsidie naartoe. En dat vinden we belangrijk in Nederland, omdat we het belangrijk vinden dat er culturele instellingen zijn en dat dat bijdraagt aan de kwaliteit van ons leven. Dus daar hebben we een andere invalshoek kunnen pakken.

De heer **DERCKSEN**: Voorzitter, die regeling staat open voor alle culturele instellingen en niet waarmee wij een subsidierelatie onderhouden. Volgens mij, hebben wij nog gezegd dat wij het kunnen begrijpen dat waar je een relatie onderhoudt met een bepaalde organisatie met subsidie, festivals, dat je die helpt overleven. Maar deze regeling staat open voor iedereen in de culturele sector. Dus waarom kan dat nou daar wel en waarom kan dat nou in de rest van de markt niet?

Toch, culturele instellingen hebben een andere financiering dan ondernemers. Wij hebben als provinciebestuur niet gekozen om individuele ondernemers te gaan ondersteunen in hun eigen bedrijfsvoering. Daar komt het rijk. Ik noemde net al voorbeelden van regelingen. Daar zijn we aanvullend op. Bij de culturele instellingen hebben we in samenhang met het rijk een maatregelenpakket voorgesteld, waar u ook mee in heeft gestemd, om ze te helpen door deze lastige tijd heen te komen.

Het punt wat ook werd aangehaald door de heer Dinklo was, is het nou fair dat je iedereen 80.000 euro geeft? En, kleinere gemeenten versus grotere gemeenten. Ik vond de opmerking die de heer Van Oort daarop gaf: er zit eigenlijk al een verdeling in als je het per inwoners omslaat. Voor de stad Utrecht is het 20 cent per inwoners en voor sommige gemeenten gaat het om twee of drie euro per inwoners wat je ter beschikking stelt. Maar

het heeft ook nog te maken, los van deze kant, met dat een deel van het werk... Het wordt niet twee keer zoveel werk als je winkelgebied twee keer zo groot is. Het gaat hier over het mobiliseren van samenwerking tussen vastgoedeigenaren en ondernemers, samen met die gemeenten. Dus er zit geen correlatie dat vier keer zo groot, vier keer zoveel werk betekent. Vandaar dat wij denken met dit bedrag in ieder geval overal een aanzet te kunnen geven op het onderbouwen van die plannen.

Het laatste, dat heeft misschien meer te maken met wat techniek over de dekking. Dus ik heb het dan even niet of het een goed voorstel is om de dekking te gebruiken, maar gewoon even de technische rechtmatigheid. Ik denk dat u gelijk heeft dat u weet dat er waarschijnlijk een positief saldo van baten en lasten in 2020 uitkomt. Dat hebben we ook wel tussentijds gerapporteerd in de Zomernota en in de Slotwijziging. En hoewel de jaarstukken nog niet bij u zijn, geven die al aan dat er waarschijnlijk geld overblijft. Maar u heeft nog geen jaarstukken vastgesteld. U heeft nog niet met de accountantsverklaring gezegd, dit is het eindbeeld. Dus we zien wel licht, we zien iets aankomen, maar het is er nog niet. Wat u wel kan doen, dat kunt u altijd doen, u heeft ook een algemene reserve, een saldireserve. Daar zit ook geld in. Dus als u dat zou willen, als u echt een andere dekking zoekt, dan zou u gewoon moeten zeggen, haal het uit de algemene reserve. Die kan. Dat kan u gewoon doen. Daar gaat u over als Staten. Dat zou dan een technisch betere dekking zijn dan degene die hier staat, los van of ik dat een goede dekking zou vinden. Maar dat is een andere vraag.

Dan naar het voorstel zelf. Dus nogmaals, ik waardeer het dat u een voorstel doet. Het wezenlijke verschil – want u onderschrijft het doel – zit eigenlijk in dat u een minder groot budget ter beschikking stelt, dat u het anders wilt dekken en – dat is misschien wel het meest wezenlijke – u toch een wat sterkere rol pakt voor het provinciaal bestuur om in die plannen te bouwen. Terwijl het college echt zegt, nee, dit is lokaal maatwerk, het moeten echt de gemeenten zijn die met hun ondernemers en vastgoedeigenaren aan tafel moeten. Zij hebben ook het ruimtelijk instrumentarium om eventueel bestemmingen te wijzigen. Dat kunnen wij niet overnemen. Dat willen we ook niet overnemen. Ik krijg niet de illusie dat ik hier, vanuit dit provinciehuis, even weet hoe ze het in Bunschoten of in Bunnik moeten doen. Dat zou ik echt ook verkeerd vinden. Zo werkt het niet, het signaal. Ik vertrouw er echt op dat de wethouders daar, maar ook de ondernemers en de vastgoedeigenaren, zelf heel goed weten wat ze in hun gebied het beste kunnen doen. Dat los durven laten, dat vertrouwen ook hebben, dat moeten we ook durven doen als provincie. Ja, we gaan ze wel controleren of dat plan er komt, maar we geven ze daar wel een grote mate van vrijheid in. In uw voorstel zie ik toch teveel... U trekt de regie naar u toe. Ja, u noemt het nog steeds coördineren, maar dan gaan we hier in het provinciehuis vinden wat ze daar moeten doen. Dat vind ik echt niet de goede aanpak. Daarmee vind ik uw amendement, dus los van dekking... Ja, vinden wij het voorstel van ons wat voorligt gewoon beter.

De heer **DINKLO**: Ja, ik denk, laten we even wachten tot de gedeputeerde volledig heeft gereageerd. Een paar punten. Ik hoor de heer Strijk zeggen, we hebben een brief geschreven, omdat we hopen dat ondernemers gesteund worden die het net niet redden. Ik wil even als voorbeeld geven mijn fractiegenoot. Die gaat het net niet redden. Hij heeft 12.000 euro per maand vaste kosten en hij krijgt 1.000 euro per maand ondersteuning. Dus dan hebben we het niet over een klein bedrag, maar dan hebben we het over iets wat hem gewoon de kop gaat kosten. Dus die nuancering wil ik wel even aanbrengen. Dat geldt, denk ik, niet alleen voor hem, maar voor heel veel ondernemers, die gewoon een gapend gat in hun begroting hebben. Het tweede wat ik wil aanbrengen. Het gaat me niet per se om dat individuele ondernemers geholpen worden. Elke organisatie, die op dit moment door corona in hoge nood zit, mag wat mij betreft geholpen worden. Dat mogen van mij kinderboerderijen zijn, de dierenambulance.

Maar wij vinden gewoon principieel dat dit geld voor de coronagedupeerden moet worden gebruikt. En dan nog even... Even kijken, ik ga even verder...

De **VOORZITTER**: Maar misschien, ja, meneer Dinklo, het is wel de bedoeling dat als u een interruptie pleegt, dat u dan nog een vraag heeft.

De heer **DINKLO**: Ik wil reageren op wat de heer Strijk zegt.

De **VOORZITTER**: U gaat uw standpunten herhalen en gegeven uw spreektijd bent u daar al fors in bezig geweest in de eerste termijn. Dus als u geen specifieke vraag heeft aan de gedeputeerde, dan...

De heer **DINKLO**: Volgens mij, is er ook een debat aangegaan met de gedeputeerde. Ik wil alleen even zeggen, dat er hier... Ik wil even vragen... Hij leest... Waar de gedeputeerde – een vraag formuleren – zegt dat de regierol moet komen. Ik denk dat er een coördinerende rol zit. Dus in dat opzicht kan, volgens mij, het voorstel prima, het amendement. Dat is de vraag. En de tweede ben ik even kwijt, dus wellicht kan de gedeputeerde daarop reageren.

Gedeputeerde **STRIJK**: Ik lees in uw voorstel... Want er staat wel het woord ‘coördineert’, maar dan kijk je ernaar hoe u het coördineren invult. Dan moet de provincie proactief betrokken zijn bij de plannen, zodat tijdens het opstellen al kan worden aangegeven of ze realistisch zijn. Dat is echt een andere rol van de provincie. Ja, dat kan een coördinerende rol zijn, maar dat is ook het proactief betrekken en zeggen of iets wel of niet goed is. Dat is gewoon regie nemen. Dus ik lees in uw eigen voorstel de duiding van wat u ‘coördinerend’ noemt. En is het corona gerelateerd? Ja, het college – dat schrijven we ook in ons voorstel – geeft wel aan dat de problematiek die er al is door corona wordt verscherpt. Wij denken ook dat we ondernemers helpen door ze als collectief in een winkelgebied te helpen met hun planvorming om weer toekomstvast te zijn. Daar help je ondernemers mee. En ook ik ken ondernemers – ze zitten in mijn familie, die ook eigen bedrijven hebben – waarvan ik allemaal weet dat ze het misschien niet gaan redden. Dus we hebben het hier niet met elkaar over hoe zwaar en hoe hard het is voor ondernemers, want dat ken ik, die verhalen. En dat is buitengewoon schrijnend voor hoe sommige mensen hun levenswerk nu mogelijkerwijs af zien brokkelen. Dat vind ik echt... Dat raakt me ook. Maar dat kunnen wij niet oplossen met onze 400 miljoen hier. Als we de hele begroting heralloceren en daar 400 miljoen... En we zeggen, we doen helemaal niks meer, we stoppen met ov, we stoppen met wegen en we gaan alles doen, dan nog redden we het niet. Dat zijn de miljarden uit Den Haag, die redden het nog niet. Dus laten we die illusie ook niet hebben. Maar dan nog denk ik dat we, hoe klein ook, toch hulp bieden.

De heer Wijntjes, u bent de indiener van twee... Een amendement en een motie. Het amendement gaat over het evalueren en dat op te nemen in de besluittekst. Daar hebben we het over gehad in de commissie. Dat lijkt mij een goed voorstel. Dus wat dat betreft gaat het college dat doen. Dus dat kunnen wij omarmen.

Toen ik uw motie las, had ik bij de eerste lezing ook zelf wat ik de heer Van Oort hoorde zeggen in reactie op die van u. En toen u het duidde en ook de heer Kocken het duidde, had ik hé, dat is wat anders. Want ik hoorde de heer Kocken het duiden als het gaat ons om het delen van goede initiatieven. En ik hoor u ook zeggen dat het gaat om het uiten van waardering voor goede plannen en vertel die boodschap maar. Als ik lees ‘stelt GS voor om een beoordelingscommissie van deskundigen in te stellen’, had ik ook zoiets van hé, ze gaan het controleren. En als hier zou staan, een adviescommissie in te stellen met misschien zelfs puntkomma op het eind die de beste drie plannen in de provincie Utrecht een waarderingsprijs te geven, dat vind ik allemaal positief en leuk. Dat zou ik ook willen

doen. Maar dus uw tekst riep bij mij hetzelfde op als ook enkele van uw mede statenleden hadden, alsof het heel erg controlerend is. Dus misschien kunt u daar nog een keer naar kijken.

De heer **WIJNTJES**: Ja, dat is een mooi inkoppertje, denk ik, als ik het goed begrijp. Als ik nou een mondeling amendement op een ingediende motie – dat moet kunnen – en ik stel voor een adviescommissie van deskundigen in te stellen.

Ja, ik heb geen moeite... Ik noemde net al hoe wij het bij wijze van spreken willen concretiseren. We willen aan INretail, we willen aan de Vereniging van Vastgoedeigenaren vragen om hun expertise in te brengen. Dus ik kan met de adviescommissie... Dat vind ik echt een wezenlijk verschil en dat helpt mij.

De heer **WIJNTJES**: Dan zegt u, die motie omarm ik.

Ja, dan pak ik hem ook in de duiding die u en ook de heer Kocken als mede-indiener daarbij heeft gegeven, gaf. Dat onderstreep ik gewoon. Ik zie in dat het delen van best practices gewoon goed is.

De heer **WIJNTJES**: Ik neem aan dat de heer Kocken ongeveer hetzelfde zal melden, maar bij deze vast, voorzitter, een mondeling amendement op de motie ingediend.

De **VOORZITTER**: Ja, maar ik denk dat er nog voldoende tijd is om nog even een nieuwe motie in ons stateninformatiesysteem te zetten. Maar de strekking is duidelijk. En het advies van de gedeputeerde over de motie, aangepast, is ook duidelijk. Meneer Strijk, vervolgt u.

Gedeputeerde **STRIJK**: De heer Suna vroeg of die evaluatie, die we gaan doen – wat ik net al zei dat we het amendement kunnen omarmen – ook in het licht wordt gesteld van de bredere Retailvisie. Dat lijkt me goed. Want dat is wel belangrijk: alles wat we nu doen, past in onze Retailvisie. We zijn niet contrair beleid aan het voeren. En het lijkt me goed om die duiding ook te geven bij onze kwalitatieve evaluatie.

De ChristenUnie geeft aan, niet uit coronamiddelen. Ja, ik gaf u aan, als u een andere dekking zou vinden, dan zou dat in mijn optiek alleen de saldireserve kunnen zijn op dit moment. Voor het college is het logisch om de coronareserve hiervoor aan te wenden, omdat we echt vinden dat we hier ondernemers helpen in een situatie die door corona wel verergerd is. Het is niet alleen versneld – dat roep ik ook naar mevrouw Keller – maar ook verergerd is. En we helpen ze daar echt in. Dus wij vinden deze dekking een mooie, maar anders zou het de algemene reserve moeten zijn, roep ik u.

Ik wil dat gewoon benoemen, uw interpretatie van marktfalen, dat was helemaal de mijne. Hoe u dat benoemde. Dus ik ben ook heel blij als ik de heer Van Oort soms in het debat met anderen hoor aangeven waar dingen zich... Hoe dat manifesteert.

Meneer Dercksen, u begon uw eerste zin – dat was eigenlijk nog een beetje in reactie op uw voorganger – met een waarheid als een koe, waar ik helemaal dacht: nou, dat is de essentie. U zei toen, ik zie ook de meerwaarde in overleg. Toen dacht ik nou, dat is hem. Maar gebeurt dat nou vanzelf? Dat is de vraag. Is er nou in een winkelgebied zomaar een ochtend waarop honderd vastgoedeigenaren bij elkaar komen, honderd ondernemers bij elkaar komen en zeggen: zullen wij eens met elkaar gaan praten over wat er in ons gebied nodig is, gegeven alle veranderingen die op ons af komen. Ontstaat dat zomaar vanzelf? Nee, dat denk ik niet. En dat is precies wat dit plan doet. Het plan geeft een basis om die mensen met elkaar aan tafel te zetten en samen tot dat plan te komen. Dus uw eerste zin klopte. Daarna raakte ik u kwijt. Maar ik vind het wel belangrijk, want uw eerste zin was wel belangrijk. U gelooft er ook in. Daar was ik dan weer blij mee.

De heer **DERCKSEN**: Ja, natuurlijk is het belangrijk dat mensen met elkaar praten. Als je vastgoed hebt dat leegkomt en het mkb dat in de problemen

is en de gemeente wil mensen in de binnensteden... Natuurlijk. Maar we hebben een heel verschillend wereldbeeld, want mijn idee is dat vastgoedeigenaren, mkb en gemeenten vanzelfsprekend met elkaar gaan overleggen. En uw wereldbeeld is dat mensen alleen met elkaar gaan spreken als ze daar geld voor krijgen. En daar geloof ik niet in.

Mensen gaan niet met elkaar spreken omdat zij daar geld voor krijgen. Omdat er iemand is die het initiatief neemt om een zaaltje te boeken of een Teams-vergadering te openen of een bijeenkomst te organiseren, dat er iemand is die het initiatief neemt dat ze überhaupt bij elkaar komen. Er is geen spontaan moment dat honderd vastgoedeigenaren denken: laten wij op dinsdagochtend 10.00 uur bij elkaar komen om na te denken over ons plan. Daar zal iemand het initiatief toe moeten nemen. En dat initiatief start met dit soort zaken. Daar heb ik dan misschien een ander wereldbeeld. Ja.

De heer **DERCKSEN**: Ja, dat is dan toch iemand van de gemeente die zijn vinger opsteekt of iemand die die... Kijk, als een ondernemer in de problemen zit, die hele winkelstraat zit vol ondernemers – vastgoedeigenaren zijn ondernemers, het mkb zijn ondernemers – als er dan niemand opstaat om te gaan overleggen, dan denk ik, ja, dan ga je sowieso failliet, want als je niet ziet dat je met elkaar moet overleggen, komt er niets tot stand. En als je gaat wachten totdat er iemand wordt uitgenodigd om voor 50.000 euro een zaaltje te boeken en dan pas gaat overleggen, wat heeft dat dan voor zin als mensen dat niet willen? Als men wil, ga je overleggen. Ik ga zoveel overleggen in zonder dat ik daartoe word uitgenodigd, want dan neem ik zelf het initiatief. Dat is toch de eigenschap van ondernemers?

Kunt u dan eens uitleggen hoe het kan dat er in sommige gebieden toch heel langdurige leegstand is?

De heer **DERCKSEN**: Wat heeft dat er nou weer mee te maken?

Nee, dat geeft aan dat het niet spontaan ontstaat.

De heer **DERCKSEN**: Natuurlijk niet. Als je een pand leeg hebt, dan ga je daar toch alles aan doen om hem in te vullen? Dan ga je hem toch niet dertig jaar leeg laten staan? Dan ga je toch praten met de gemeente, met de wethouder: mag ik hier woningen van maken; mag ik hier een tandarts neerzetten; mag ik hier maatschappelijk iets doen? Dan ga je toch niet achterover zitten en maar afwachten of die winkel er over tien jaar nog staat? Wat voor wereldbeeld is dit in hemelsnaam?

Maar voor die ene vastgoedondernemer, die dat individueel op de lange termijn... Ik wil ook graag weer mijn pand verhuren, die zal dat moeten doen in het collectieve plan dat er over het winkelgebied bestaat. Want je hebt er niks aan om in het hart van je winkelstraat een tandartsenzaak te starten. Dat is niet belangrijk voor het collectief. Dus je zult met elkaar tot het plan moeten komen hoe het gebied zichzelf, totaal, ontwikkelt. En daar moet je planondersteuning op zetten.

Een andere vraag van u was, hoe gaan we die rijksmiddelen van... Waar zitten die? We hebben het expliciet als besluitpunt genoemd. Het ministerie van EZK heeft 100 miljoen uitgetrokken om op retailbeleid te ondersteunen. Mijn laatste gesprek met het ministerie was twee, drie weken terug met de DG nog daarover, is dat daar nog geen concrete invulling van is hoe ze dat precies willen aanwenden. Er is wel 100 miljoen gereserveerd. Dus wat wij in de komende jaren goed in de gaten willen houden, zijn al die plannen die ontstaan in die gemeenten. In welke mate kunnen we ook aanhaken op de middelen die er vanuit Den Haag nog weer beschikbaar komen om soms in winkelgebieden te ondersteunen? Dus we zitten nog aan het begin van die planvorming. En het helpt ons dat ik daar dan dus gelijk ook goed op kan acteren. We hebben het maar geëxpliciteerd als

besluitpunt. Dus dat is zo'n concrete... U vroeg, waar zit dat dan? Nou, bijvoorbeeld die 100 miljoen. Het gaat niet helemaal naar Utrecht, hoor. Laten we daar reëel in zijn.

De heer **DERCKSEN**: Nee, maar laten we het delen door twaalf, dan komen we al een heel eind. Dus we gaan nu 1,8 miljoen uitgeven, terwijl straks het rijk komt met geld om te doen wat wij nu gaan doen?

Dat was ook uw vraag verder: waar zit nou verder de uitvoering van die plannen? Wie moeten dat betalen? Dat zal toch het grootste deel moeten worden betaald door de ondernemers en de vastgoedeigenaren zelf. Maar stel dat ik een vastgoedeigenaar ben en ik heb een leeg pand en ik krijg het maar niet verhuurd en er hangt nou al een halfjaar een poster op mijn deur 'te verhuren', maar er komt maar geen ondernemer en geen winkelier naar mij toe die het gaat huren en ik ben al gezakt in mijn prijs. Dat heb ik allemaal al gedaan. Dan ben ik toch blij dat er weer een plan komt en dat de gemeente eventueel wil meewerken aan een bestemmingsplanwijzigingen, waardoor ik weer perspectief heb? En als ik dan zelf misschien moet investeren als vastgoedeigenaar, omdat ik een nieuwe functie in mijn pand krijg, maar dan heb ik weer een verdienmodel. En dat is wat we hier aan het ontwikkelen zijn. Ja. En dat is waar het plan toe gaat leiden.

De **VOORZITTER**: Een ogenblikje, meneer Strijk. Mevrouw Hoek ook nog. Ik wil wel ook de gedeputeerde vragen om, ondanks dat de heer Dercksen natuurlijk uitdaagt, dat begrijp ik, maar wel zijn verhaal in tempo af te maken.

Mevrouw **HOEK**: Ja, kort zal ik het doen, voorzitter. U richt zich eigenlijk heel erg op de vastgoedontwikkelaars, maar hoe staat u erin – of misschien gaat u dat nog vertellen, hoor, dan hoor ik dat wel – ten opzichte van de midden- en kleinbedrijven en in de kleine kernen die eigenlijk het al heel zwaar hadden, net het hoofd boven water konden houden en nu eigenlijk dreigen teniet te gaan door corona? Die hun huur niet meer kunnen betalen aan wie of wat dan ook. Dat is eigenlijk een veel grotere doelgroep dan de vastgoedontwikkelaars, die met een leeg pandje zitten en waar dan een bestemmingswijziging voor moet plaatsvinden om het voor ander doel te kunnen gebruiken. Dat snap ik ook wel. Maar...

De **VOORZITTER**: Goed, uw vraag is helder.

Mevrouw **HOEK**: Dat is veel verstrekkender in de overige 23 gemeenten. Dat wil ik toch wel even van u horen.

De **VOORZITTER**: De gedeputeerde antwoordt en vervolgt zijn betoog.

Gedeputeerde **STRIJK**: Ja, dat was ook de eerste termijn en u stond bij mij een beetje onderaan het lijstje, maar ik zal hem maar gelijk pakken. Het harde gelag, mevrouw Hoek, is dat... Het is een feit en dat is misschien wel hard: er komen minder winkels. Er komen minder winkels. Dat komt door online winkelen. De consument winkelt anders. Er komen minder winkels. Dat is een hard gelag voor sommige ondernemers. Dat betekent dat ze ermee zullen stoppen. Wat een extra hard gelag is op dit moment is dat door corona ondernemers die misschien wel toekomstvast waren geweest nu moeten stoppen. Daar is rijksbeleid op gericht. Daar heb ik net al over gezegd: daar kunnen wij niet ondersteunen. En het lijkt me buitengewoon schrijnend en hard. En ik ken ze, individuen die dat aangaat. Maar dat lossen wij hier niet op, dat vraagstuk. Dat is hard. Maar dat is ook wel wat ik helaas gewoon fair moet zeggen.

Mevrouw Keller haalt het verschil tussen de ketens en de kleine, lokale ondernemers aan. Het geld gaat niet naar een van de twee. Het gaat niet naar de kleine,

lokale ondernemer of naar de keten, maar het gaat naar het winkelgebied als totaal, waar ze ook samen zitten. Dat is dus net zo goed in het belang van die lokale ondernemer die geholpen wordt bij een goed functionerend gebied, als misschien ook wel de landelijke keten die daar ook een vestiging heeft. En ze zijn ook allebei nodig om een gebied te laten functioneren. Waarbij ook mijn sympathie altijd uitgaat naar de lokale ondernemer, omdat hij ook onderscheidend is en bijzonder, maar die net zo goed belang heeft dat er een grote, nationale keten naast hem zit. Dus het geld gaat nooit naar een keten of naar een bedrijf; het gaat naar het collectief, het gebied wat tot een nieuw plan moet komen.

De SP, ja, u heeft twee argumenten. Waarvan de eerste, dat is gewoon een politiek besluit. U vindt dat wij er niet over gaan, als provincie. Dat mag u vinden. Een fair besluit. U kunt gewoon zeggen, dit is aan lokale overheden, daar gaan we niet over. Punt. Klaar. En je kan zeggen, ja, we krijgen signalen van onze gemeenten dat hier een probleem is en ze vragen om hulp, het past in onze eigen retailbeleid en we schieten te hulp. Dat is een politieke weging. Ik hoor wat u zegt.

De tweede is, dat vind ik lastiger. U zegt, je komt er toch nooit uit als je die samenwerking zoekt, want de belangen van de vastgoedeigenaren zijn fundamenteel tegenstrijdig van die de ondernemers. Dat ben ik niet met u eens. Ik zie wel in dat er verschillende belangen zitten. Waar de een maximale huur wil, wil de ander natuurlijk zo min mogelijk betalen. En op de korte termijn zal er ook echt weleens spanning tussen die belangen zitten, maar op de lange termijn hebben ze gewoon dezelfde belangen: een goed functionerend gebied. Dat is ook voor de verhuurder van belang, net zo goed als voor de ondernemer. Dus ik geloof dat je er wel uit kan komen. Daar verschillen we dan misschien van mening. En op het eerste punt respecteer ik wat u... Dat is uw eigen politieke afweging.

De heer Van den Dikkenberg, ja, als ik in het debat het soms niet eens ben met een standpunt van het college, dan moet ik altijd goed luisteren naar uw buitengewoon grondige argumentatie. Ik was heel blij dat uw grondige argumentatie deze keer helemaal parallel loopt met die van het college. Dus, dank u wel. [...] Heerlijk, heerlijk om de heer Van den Dikkenberg aan mijn kant te hebben. Dat is soms fijn.

En 50PLUS, ik ben al even ingegaan op uw punt van het harde gelag voor individuele ondernemers in een veranderende economie. Het begint met veranderend consumentengedrag. Dat betekent inderdaad van alles voor winkelgebieden. En wat we moeten doen, is met elkaar het plan maken; wat dat dan betekent; en wat je in jouw gebied eraan kan doen. We kunnen nooit... Want dat stelde u als vraag, hoe zorgen we dat het behouden blijft? Dat gaan we niet regelen. Er komen minder winkels.

De **VOORZITTER**: U krijgt straks nog een termijn, mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: Ja, dank u. Mijn opmerking gaat eigenlijk... Want er staat ook ‘dorpskernen’. Dat is geen winkelgebied. Dat is vaak maar één of twee winkels. Dus u noemt ook de dorpskernen. Ik richt mij op de dorpskernen, omdat daar ontzettend veel daar van zijn in onze hele provincie: een paar honderd. U moet het toch koppelen aan een vitaal platteland. En daar gaat het eigenlijk om. Onder andere. Natuurlijk ook de grote steden, maar dit is van cruciaal belang voor de vitaliteit en het voorzieningenniveau wat minimaal is. Maar zo’n winkeltje heeft wel vaak veel meer dan alleen maar brood en vlees en melk. Het is ook een steunpunt voor post en noem maar op.

De **VOORZITTER**: Ja, maar voordat u het assortiment nu helemaal uitserveert... Ik kijk even of de gedeputeerde er nog kort op kan reageren. En dan zijn we toe aan de tweede termijn.

Gedeputeerde **STRIJK**: Dit plan gaat ervanuit dat in kernen van dorpen, steden, ook wijken, die een heel belangrijke sociale functie hebben... Dat herkennen we, dat is een ontmoetingsplek voor mensen, waar men ook identiteit kan voelen, zich verbonden voelt met de gemeenschap, dat daar vaak retailfuncties zitten, horeca- en detailhandelfuncties. Als het food is, dus de supermarkten, dan gaat het daar eigenlijk zelfs beter mee dan ooit. Als het non-food is, het modesegment, andere branches, dan staan die nu onder druk. Dat belangrijke onderdeel van die kern proberen we hiermee te ondersteunen. Om weer tot een nieuwe toekomstvisie te komen: wat de veranderingen in de samenleving voor hen betekent. En zo, daar richt dit plan zich op. Dat was het, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Kijk ik of er behoefte is uit Provinciale Staten voor een tweede termijn. Mevrouw Groen, nog behoefte? Nee? Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Kocken.

De heer **KOCKEN**: Kort. Dank u wel. Ik had nog niet gereageerd op het amendement van JA21. Wat wij daar als VVD bezwarend in vinden, is dat sowieso het beschikbare budget fors verminderd wordt. Maar er is ook de administratieve last voor subsidievragen juist naar de voorkant gehaald en eigenlijk datgene vraagt wat, volgens ons, juist ondersteund moet worden, namelijk het maken van die plannen. Dat zou je dan als eerste vragen, want op basis daarvan kan je pas bepalen wat er nodig zou zijn. Dus dat zijn eigenlijk de grootste, de zwaarste redenen waarom tegen zullen zijn.

Ik had nog wel naar aanleiding van het interruptiedebatje van mevrouw Hoek en de gedeputeerde een vraag aan de gedeputeerde. Als het gaat om een alternatieve dekking zou dan, waar het gaat om de kleine kernen, de Agenda Vitaal Platteland dus eigenlijk een goede alternatieve dekking kunnen zijn.

En nog 1 andere vraag. Die gaat eigenlijk door op de motie, de aangepaste motie van het CDA, ons en nog een aantal andere partijen. Laat ik voorzichtig zijn om partijen te vergeten te noemen. Zou de gedeputeerde ook kans zien om Helix-partners – en dan denk ik even aan vooral onderwijs, mbo-opleidingen, hbo en universiteit – om die bijvoorbeeld ook een rol te geven om plannen verder te analyseren en verder te brengen onder de andere gemeenten, zodat we daarin ook zien dat gemeenten van elkaar kunnen leren en ondernemers van elkaar kunnen leren.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dinklo.

De heer **DINKLO**: Ik zal proberen het heel kort te houden. Dat we een verschillende visie hebben over hoe we het moeten doen, dat is wel helder. Daar zal ik niet verder op ingaan. Het enige is wel – en dat blijft een principieel punt – dat we vinden dat de financiering niet uit corona moet komen, maar uit de saldireserve. Daar zal ik een amendement voor indienen om in ieder geval de Staten op te roepen gewoon dat geld voor corona te houden. Daar wou ik het bij laten. Dat mail ik zo toe.

De **VOORZITTER**: U dient een tweede amendement in naast het eerste amendement wat we hebben besproken. Dank u wel.

De **VOORZITTER** deelt mee dat het volgende amendement is ingekomen:

Amendement A06 van het lid Dinklo (JA21).

Provinciale Staten van Utrecht, bijeen in vergadering op woensdag 3 maart 2021 aan de orde hebbende Statenvoorstel versteking vitaliteit binnensteden, dorpskernen en winkelcentra (PS2021BEM04).

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:
- Besluiten dit beslispunt van dit Statenvoorstel als volgt te wijzigen: 6. Voor de subsidieregeling gebruik te maken van de algemene reserve met een benodigd bedrag van maximaal € 1.840.000,00.

En gaan over tot de orde van de dag.

Het amendement maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Wijntjes.

De heer **WIJNTJES**: Even kijken. Ik zal het ook heel kort houden. Wij vinden het logisch dat de zaak gedekt wordt uit die COVID-reserve. Eerlijk gezegd, we krijgen binnenkort daar nog eens een commissie over, over die COVID-reserve en over de eisen. Mijn stelling is dat we het beter als stelpost af hadden kunnen doen dan met zo'n reserve. Dat was allemaal wat slimmer en handiger geweest, want nu gaan we weer allemaal ingewikkeld doen met zijn allen.

De beoordelingscommissie wordt een adviescommissie. Ik heb van de fractievoorzitter van de VVD begrepen dat hij alles in het werk stelt om zijn hulp ter beschikking te stellen om dat voor elkaar te krijgen. Dus dat gaat gebeuren. Dus dat is heel mooi.

Dan moet ik meneer Eggermont ook nog een klein beetje gelijk geven als het gaat over die onwillige vastgoedeigenaren. Ik ben een beetje ouder dan jullie, maar ik heb nog een heel mooie meegemaakt, ook in mijn eigen accountantspraktijk. Dat is de Exploitatiemaatschappij Scheveningen – dat is een eindje uit de buurt – met Reinder Zwolsman als baas. Die heeft echt de badplaats helemaal laten verrotten in een jaar of twintig tijd. Verrotten. Dat weet misschien de heer Dercksen ook nog wel. Dus dat was.

De **VOORZITTER**: Ik denk dat we na afloop aan uw lippen hangen om dat verhaal nog eens even uitgespeld te krijgen.
Meneer De Droog, D66, nog behoefte aan de tweede termijn. Dank u wel.
Partij van de Arbeid, meneer Suna, nog behoefte? Nee? Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van Oort.

De heer **VAN OORT**: Ik vind het over dit soort onderwerpen altijd aangenaam debatteren met deze gedeputeerde. Het is in ieder geval niet slecht voor het ego, zal ik maar zeggen. Dank u wel voor de complimenten.

Dan toch even op de inhoud gaan. Ik ben even in verwarring gekomen over de motie van het CDA. In de aangepaste versie, zoals de gedeputeerde die heeft voorgesteld, zouden wij hem kunnen steunen. Als ook de triple helix er nou nog in gaat komen, weet ik niet of ik het dan nog wel heel interessant vind, want dan gaan we misschien iets wat een heel concreet probleem is, waar experts voor zijn – wat niet per se een vernieuwing is, maar wel een probleem – oplossen uit een hoek waarvan ik denk van nou, in de innovatie zou ik dat fantastisch vinden, laten we daar vooral mee aan de slag gaan, maar hier ben ik daar toch wat terughoudend in.

Dan het amendement van JA21. Dat zal u niet verbazen, ik heb inmiddels de tekst gelezen, het nieuwe amendement. Daar blijven GS en de ChristenUnie het gewoon niet

eens. Dus wij vinden dat dit inderdaad niet uit de COVID-reserve zou moeten komen. Dus wij zullen het amendement van JA21 wel steunen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dan kom ik bij de PVV. Meneer Dercksen nog behoefte?

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Keller.

Mevrouw **KELLER**: Wij hadden nog geen antwoord gehad op de tweede vraag. Die ging over de redenatie over de financiering vanuit coronageld. In onze optiek, wij zien een wereld aan mogelijkheden opengaan met deze redenatie, maar onze specifieke vraag ging over de druk op natuur en parken. En of daar ook een financieringsplan voor komt, om partijen bij elkaar te laten komen om de negatieve gevolgen van deze overbelasting tegen te gaan.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Eggermont.

De heer **EGGERMONT**: De SP waardeert het dat het CDA erkent dat wij gelijk hebben.

De heer **WIJNTJES**: Ho, ho, ho, ik heb... Ho, voorzitter, mag ik even? Want nu worden geframed. Ik weet dat er tussen het CDA en de SP een innige band bestaat. Dat weet ik inmiddels ook wel. Maar het is maar een voorbeeld. En het was een voorbeeld uit een lang verleden en smaakmakend.

De **VOORZITTER**: Goed, ik zou er toch blij mee zijn. Meneer Eggermont, ga uw gang.

De heer **EGGERMONT**: de structuur in de maatschappij is niet zozeer veranderd, voorzitter. Maar alle gekheid op een stokje.

Ja, eerlijk gezegd, het voorstel van de motie over de expertmeeting vanuit het CDA vinden wij toch nog steeds te vaag. Volgens mij, is het voldoende als het gewoon bij een toezegging van de gedeputeerde blijft. En het tweede amendement van JA21 zien we graag tegemoet. Ja, dat wil ik eerst even zien wat het precies het dictum is.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Kortheidshalve sluit ik mij aan bij de eerste wijze gesproken zinnen van de heer Van Oort in zijn tweede termijn. Het amendement van JA21 vind ik wel vrij slagvaardig, want die willen vanuit de algemene reserve 18,4 miljoen aan de gemeenten uitdelen. Ik zou zeggen van nou ja, dat is enthousiast. Ik weet niet of dat de bedoeling is.

De **VOORZITTER**: Daar hebben we nog alle tijd voor vanavond om dat nog weer eventueel te corrigeren.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: Drie gemeenten hebben dus al een verzoek ingediend. Dat waren pilotgemeenten. Die overige 23 gaan dat nog doen. 50PLUS is wel heel nieuwsgierig naar wat de overige 23 gaan indienen. Mijn vraag is, hebben wij daar dan nog wat over te zeggen om aan de voorkant een controle uit te oefenen. Dat is eigenlijk mijn vraag.

Verder wil ik mijn complimenten, of mijn waardering uitspreken, naar meneer Wijntjes voor de colleges die hij af en toe geeft, want ik leer ervan. Dat wil ik ook nog even gezegd hebben.

De **VOORZITTER**: Ik wijs u er wel op dat u nog 44 seconden heeft voor de rest van de vergadering. Dus het is... [...] Nee, helaas niet. Was het maar zo'n feest.

Mevrouw **HOEK**: Wij krijgen altijd minder, de kleine partijen. Ja.

De **VOORZITTER**: Voor de tweede termijn uit uw Staten, dat is helder.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan gedeputeerde Strijk.

Gedeputeerde **STRIJK**: De heer Kocken vroeg of er eventueel een alternatieve dekking kon worden gevonden vanuit Vitaal Platteland. Dat zou ik hier niet zo willen zeggen. Bij de verdeling van de begroting heeft u natuurlijk middelen voor diverse beleidsterreinen gezet. Daar is ook voor het beleidsterrein rondom Vitaal Platteland een programma neergezet. Daar worden dan gewoon met die budgetten de acties op gezet. Dus ik ga u niet nu voorstellen dekking te vinden in zomaar willekeurig een ander programmabudget. Ik wees u erop dat als u een andere dekking zoekt, dat dan de saldireserve de meest logische is. Maar nogmaals, daar is het college geen voorstander van. Maar dat is dan de faire. We moeten het niet nu ineens gaan verruilen, denk ik, met andere budgetten.

De triple helix. Als ik u een toezegging doe, meneer Kocken, dan hoeft het ook niet in een motie te landen. Wat ik aardig vind, is om even de gedachte bij onze kennis die we willen delen met de partijen die aan de slag gaan, dat we nog eens – bijvoorbeeld de Hogeschool Utrecht heeft natuurlijk een opleiding retailmanagement – kijken met welke lectoren daar of misschien ook wel met studenten wat te doen is. Ik wil dat verkennen. Dat vind ik een interessante gedachte van u. Maar dan gebruik ik het veel meer in die opdracht die u aan ons geeft om kennis en ervaring uit het land te delen. Nou, wie weet heeft onze Hogeschool Utrecht daar iets op mee te geven.

De heer **KOCKEN**: Dat lijkt me inderdaad een prima invulling. Dan wordt het ook voor de andere fracties niet verwarrender dan het misschien al is. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Mooi, punt opgelost. Dank u wel. De gedeputeerde vervolgt.

Gedeputeerde **STRIJK**: JA21. Los van de typefout, maar die zal u vast herstellen. Dat nieuwe amendement zullen we ook ontraden, omdat we denken dat de coronareserve hier gewoon een goede reserve voor is. Het college blijft op het standpunt staan dat dit de goede dekking is. Maar het is natuurlijk aan uw Staten om uiteindelijk dat dan op eigen merites te beoordelen.

En hoewel ik me niet moet laten verleiden, voorzitter, dan doe ik dat toch een beetje. Meneer Wijntjes haalde een voorbeeld aan – dat was ook in het debat richting de SP – van een vastgoedeigenaar die misschien wat minder mooi gedrag heeft vertoond. In de commissie hadden we daar op een gegeven moment een mooi debat over waar de heer Dercksen toen opmerkte dat hij het toch vervelend vond dat een hele groep over een kam werd gescheerd omdat er één soms minder goede persoon tussen had gezeten. Dat vond ik wel een mooie opmerking, die hij toen had over de vastgoedeigenaren. Dus dat zou ik ook wel willen zeggen: ik geloof dat de groep van vastgoedeigenaren gewoon goed wil doen.

De heer **EGGERMONT**: U verbaast zich erover als de heer Dercksen met zoiets komt? Dat vind ik wel bijzonder.

Dat de heer Dercksen tijdens het debat met u, want u was toen ook... U zei, alle vastgoedeigenaren, daar is geen zaken mee te doen. Toen zei de heer Dercksen, nou, dat is niet waar. Er zal er vast weleens eentje zijn. Er werd net een voorbeeld genoemd door de heer Wijntjes, maar daar kan je niet de hele groep op afrekenen.

De **VOORZITTER**: We nemen ons altijd voor om discussies uit de commissie niet te herhalen, maar dat zijn we nu wel erg aan het doen. Maar u heeft nog het laatste woord, meneer Eggermont, want volgens mij...

De heer **EGGERMONT**: Nou ja, het was in een debat over een ander onderwerp. Het ging over huisjesmelkers. Toen heb ik ook gewoon duidelijk gezegd: de huisjesmelkers zijn huisjesmelkers. En als de heer Dercksen zich daartoe aangesproken voelt, is dat niet aan mij.

De **VOORZITTER**: Goed, ik stel voor om de discussie op dit punt echt af te sluiten. Was de gedeputeerde klaar met zijn beantwoording?

Gedeputeerde **STRIJK**: Partij voor de Dieren vroeg aan mij, zou de coronareserve ook aanwendbaar zijn voor andere beleidsdoelen? Dat kan. Het was breder beschikbaar. Dat hebben we ook aangegeven. Dus daar moeten dan voorstellen voor komen. Binnenkort sturen we u ook een brief met welke voorstellen er in de pijplijn zitten die nog naar PS komen. Maar u kunt natuurlijk ook altijd met mijn collega's praten over als u nog ergens misschien een ontwikkeling op zou willen zien.

Mevrouw Hoek vraagt, als dit voorstel wat we vastgesteld hebben, hebben we daarna nog iets over te zeggen? Ik weet niet of 23 gemeenten een plan gaan indienen. Dit is het maximum. Het kunnen er ook minder zijn. Ik weet niet hoeveel het gaan doen. Maar dan heeft u er in theorie niets meer over te zeggen, nee. Want dan, u geeft nu gewoon, dit is het kader. En dan geeft het dagelijks bestuur, wij, de opdracht: ga dit uitvoeren. Daar gaan wij dan mee aan de slag. Dan rapporteren we na afloop hoe dat is verlopen. Maar u ziet het dan niet meer terug in uw rol als Provinciale Staten. Dat is ook een beetje de rolverdeling die we hebben. U stelt de kaders, wij voeren uit.

De **VOORZITTER**: Ik stel vast dat we in de tweede termijn over dit voorstel met elkaar hebben gesproken en dat het ook rijp is voor besluitvorming vanavond. Dat geldt ook voor de ingediende moties en amendementen.

De discussie wordt gesloten.

De heer **DE DROOG**: Voorzitter, een punt van orde. Misschien wel aardig om dit even als een coalitiepartij dan maar te doen. Het viel mij op dat GS zojuist door de vijf minuten resterende tijd heen is gegaan. Dus ik vroeg me even af hoe wij nu op voorhand, gelet op het feit dat wij elkaar ook de maat nemen op de tijd, misschien alvast een afspraak kunnen maken hoe we ook met GS een afspraak kunnen maken.

De **VOORZITTER**: Ja, ik zit er zelf zo in dat omdat u zelf besloten heeft om spreektijden af te spreken – dat geldt ook voor het college – dat we wel ons best moeten doen om ons daar een beetje aan te houden. Ik zie ook dat de fracties gewoon niet hun verdeling hebben gemaakt en de gedeputeerde ook niet over de twee onderwerpen. Ja, kijk, met mij kunt u vele kanten op. Maar ik vind het wel belangrijk om het tijdstip vanmiddag van 16.30 uur te halen om gewoon de besluitvormende Statenvergadering om 17.00 uur te kunnen laten plaatsvinden. Dus dat beperkt de tijd voor de nog resterende twee punten. Zo simpel is. Dus ik wil best met enige coulance daarnaar kijken, maar ik hoop dat u mij steunt

met het uitgangspunt dat we echt om 16.30 uur klaar zijn. En dat ik u ook af en toe zal onderbreken op het moment dat ik denk, dit gaat echt te lang duren. Zullen we dat zo afspreken? Dat geldt ook voor het college.

4.
Statenvoorstel Economische Visie 2020-2027 'Focus op een vitale en duurzame economie' (PS2021BEM05)
(verwijzing naar het statenvoorstel en de bijlagen)

De **VOORZITTER**: Goed, dan zijn wij nu toe aan agendapunt 4, het statenvoorstel Economische Visie 2020-2027. De fracties hebben daar woordvoering voor gevraagd. Ik begin bij de heer Bart van GroenLinks.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Bart.

De heer **BART**: Ik zal mijn best doen binnen de tijd te blijven. Ik begin met een cadeautje voor de grootste liefhebber van Amerikaanse politiek in deze statenzaal. Dat is de heer Boswijk. Het is een quote. Ik ga ervan uit dat hij weet waar die vandaan komt.

'We hold these truths to be self-evident, that all men are created equal, that they are endowed by their Creator with certain unalienable rights, that among these are life, liberty and the pursuit of happiness.'

Hij hoeft daar niet op te reageren. Ik vermoed dat hij dat wel weet.

De heer **BOSWIJK**: Het is heel mooi opgeschreven door Thomas Jefferson.

De heer **BART**: Het was geen overhoring, maar ik waardeer het toch. Maar goed, het ging me dus om leven, vrijheid en de zoektocht naar geluk. Een brede welvaart, nog voordat wij hier ooit over spraken. En helaas, lang niet altijd in de praktijk gebracht, hier in Nederland of in de VS. Wat ons betreft, wat GroenLinks betreft, gaat economie over het geluk van onze inwoners en over jouw geluk, nu en in de toekomst. De overheid heeft als taak onze inwoners te beschermen en te ondersteunen en bovenal die zoektocht naar geluk te faciliteren. Een economie van brede welvaart is een gelukseconomie. Iedere Utrechter als gelukszoekers. Deze economische visie is het begin van een systeemtransformatie die eigenlijk al dertig jaar eerder had moeten beginnen. Prioriteiten in deze visie zijn cruciaal voor de toekomst van deze provincie: groen, gezond, geluk. Brede welvaart op een eerlijke manier verdeeld. De focus weg van het BRP en richting de andere aspecten van welvaart die de laatste decennia vaak het onderspit hebben gedolven. GroenLinks is ontzettend blij dat deze kernwaarden nu de basis vormen voor deze visie. Een aantal zaken springen er dan uit. Daar wil ik er een drietal van benoemen. De circulaire economie, natuur en ruimtegebruik en ten derde de positie van werknemers.

Een gelukseconomie bouw je op een circulaire economie. Dat is cruciaal voor het tegengaan van de klimaatcrisis, voor het tegengaan van vervuiling en het beschermen van een fijne leefomgeving voor Utrechters. Het Integrale Circulaire Economie Rapport van het PBL laat zien dat het totale grondstoffengebruik in de afgelopen tien jaar eigenlijk nauwelijks is veranderd. Dus het is goed dat de provincie zich inzet voor een versnelling, want de landelijke doelstelling van 50% minder grondstoffengebruik moet wat ons betreft absoluut gehaald worden. Datzelfde ICE-rapport is helder. We moeten een realistische prijs op vervuiling zetten, meer regulering en normstelling is nodig en de overheid moet in zijn aankoop en aanbestedingen vooroplopen. Complimenten voor hoe het college hiermee aan de slag is, zowel in deze visie als in de Circulaire Uitvoeringsagenda.

Ten tweede, voor het geluk van onze inwoners is natuur en recreatieruimte minstens net zo belangrijk als economische bedrijvigheid. Misschien zelfs wel belangrijker. De studie van de Stec-groep die we gezien hebben in de infosessie laat zien dat er ontzettend veel mogelijk is met herstructurering. Het ondersteunen van bedrijven, gemeenten en bedrijventerreinen in deze transitie is belangrijk, want de systeemtransformatie die nodig is, kan niet zonder hen. Voor het toekomstig verdienvermogen van Utrecht en een gezond vestigingsklimaat is een gezonde leefomgeving net zo belangrijk als die bedrijventerreinen. We zien hoe vol onze natuurgebieden nu al zijn. Corona maakt dat extra duidelijk. Ook hier steunt GroenLinks dus de keuzes van dit college volmondig. Lange termijn boven korte termijn. Geluk boven gemakzucht.

Dan het derde punt. Het tekort aan geschikt personeel is een van de grootste uitdagingen bij systeemtransformaties. Die systeemtransformaties zijn nu nodig. De eerste signalen van de Human Capital Agenda zijn wat ons betreft positief. Het versterken van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt van de toekomst is de juiste prioriteit. Het mkb, de geluksmotor van onze provincie, verdient alle nodige ondersteuning bij de omslag naar een circulaire economie. Samen met de ChristenUnie dienen wij een amendement in om echt zeker te zijn dat economische ontwikkeling niet ten koste gaat van de genoemde brede welvaart, want die brede welvaart is nou juist het doel van deze visie. De toelichting daarvan laten we verder aan de ChristenUnie over.

Verder wil GroenLinks het college ook nog een extra steuntje in de rug geven met een andere motie. Brede welvaart kent vele facetten, eerder al benoemd. Op vrijwel al die facetten scoren coöperaties, waarbij werknemers mede-eigenaar zijn van het bedrijf waar ze werken, ontzettend goed. Ze overleven langer en zijn stabieler tijdens crises dan andere type bedrijven. Ze hebben een hogere overlevingskans als startup en ze zullen niet snel hun productie verplaatsen naar een lagelonenland. Bovendien is het verschil in beloning tussen een CEO en een gewone werknemer vele, vele malen kleiner dan bij een typische bv. Het stimuleert gelijkwaardigheid. Ook voor gemarginaliseerde groepen werknemers en werknemers met een migratieachtergrond. Wie wat te zeggen heeft binnen zijn bedrijf haalt ook meer geluk uit zijn werk. We zien die goede voorbeelden in Nederland de afgelopen periode ook met de energiecoöperaties en de energietransitie. Maar vaak is de grootste bottleneck voor het opstarten van een coöperatie niet... Dat is de grootste bottleneck, het opstarten van een coöperatie. Niet het overleven ervan. Het stimuleren van coöperaties, bijvoorbeeld via de ROM en hun business developmenttak of via een Co-op Incubator – zoals bijvoorbeeld ook gedaan in New York of in Canada, in Cleveland of in Preston – zou enorm kunnen helpen bij onze transformatie naar een gelukseconomie. Een andere economie vraagt namelijk ook om andere bedrijfsstructuren. Daarom vraagt GroenLinks in een motie aan het college om hier eens goed naar te kijken. Probeer de expertise op te bouwen om startups juist door coöperaties te laten zijn of om bestaande bedrijven, die nu wellicht in de problemen zijn gekomen, te herstructureren en daarmee brede welvaart nog meer als uitgangspunt te verankeren. Gun iedere Utrechter de kans op ondernemerschap en op de winst uit zijn harde werken. Want, voorzitter, geld is een beetje als mest: verspreid het overal en met beleid en het zorgt ervoor dat er allerlei mooie dingen kunnen groeien. Dan oogst je geluk. Maar als je het laat ophopen op één plek geeft mest toch vooral een hele hoop stankoverlast en zit je eigenlijk toch gewoon opgezadeld met een enorme bak stront. Ook een eerlijke welvaartsverdeling hoort bij brede welvaart en bij een economie die aandacht heeft voor het geluk van onze inwoners. Coöperaties dragen daar absoluut aan bij.

Tot slot, een economische visie is natuurlijk pas het begin van een gelukseconomie. We zijn erg benieuwd naar de uitvoering ervan. We kunnen daarop haast niet wachten. Het is tenslotte ook geen 2020 meer. We wensen het college veel succes en wijsheid, en bovenal veel geluk.

De heer **DERCKSEN**: Ja, ik vind het nogal eng klinken als de overheid zich met jouw geluk gaat bemoeien. Ik moet er niet aan denken. Maar de vraag die ik heb, is GroenLinks wil vervuiling belasten. Betekent dat ook dat u de vervuiling van het landschap wil belasten? Windmolens waar mensen ziek van worden. Zonneakkers. En hoe hoog mag die belasting dan wel zijn?

Dat is een mooie, gebroken langspeelplaat die ik altijd tegenover mij hoor. Maar dat denkt de heer Dercksen vast ook over mij. Dus daar gaan we elkaar niet in vinden. Wat ons betreft gaat die belasting op vervuiling... Die zit natuurlijk met name landelijk. Maar we zien wel dat wij in onze eigen aankopen en aanbestedingsbeleid rekening kunnen houden met de echte kosten van CO_2-uitstoot, met de echte kosten van vervuiling. Die zitten op dit moment niet in die aanbestedingen. Die transitie willen we graag dat de provincie ook doormaakt.

De heer **DERCKSEN**: Ja, voorzitter, ik had een vraag gesteld. Ik zou daar graag antwoord op hebben.

Ja, volgens mij, legde ik net uit wat ik bedoelde met die belasting. Ik begrijp dat u het nu weer over de energietransitie wilt hebben. Daar hebben we, volgens mij, ook andere momenten voor. Het is ontzettend dat we de energietransitie doormaken, dat we daarvoor coöperaties gebruiken, zodat mensen die hier wonen daar ook zeggenschap over hebben. Maar, volgens mij, is dat een debat voor een ander moment.

De heer **DERCKSEN**: Voorzitter, ik heb gevraagd waarom die alleen één deel van de vervuiling wil belasten en de vervuiling van het landschap niet wil belasten. Ik krijg daar geen antwoord op. Van windmolens worden mensen ziek. We weten allemaal intussen hoe slecht het is voor de biodiversiteit en voor een grote lijst dieren. Waarom wil hij die lasten niet leggen daar waar ze thuishoren? Namelijk, bij die eigenaren van die subsidiemolens.

De **VOORZITTER**: Nu echt tot slot, want ik begrijp dat meneer Bart daar geen antwoord op wil geven. Maar goed...

De heer **BART**: Het is, volgens mij, echt een totaal ander debat. Maar prima, als u het daarover wilt hebben... Kijk, iets echt heel...

De **VOORZITTER**: Nou ja, even de vraag.

De heer **BART**: Ik zal het beknopt houden. Iets wat echt slecht is voor de biodiversiteit is de intensieve veeteelt. Iets wat echt slecht is voor vogels is de hoeveelheid auto's die rondrijden in onze provincie. Als u dat wilt belasten? Helemaal prima. U heeft het over wat u landschapsvervuiling vindt. Nou ja, dat is uw fame. Ik vind windmolens persoonlijk ontzettend mooi. Wij hebben ontzettend goede regels om ervoor te zorgen dat die op een ruimte afstand staan van woningen. We hebben ontzettend goede regels om daarvoor onze inwoners te beschermen. En bovendien pleit ik er net voor dat via coöperaties inwoners zelf zeggenschap hebben over die locaties en daarover mee kunnen praten en meeprofiteren. Ja, volgens mij, doen we daarmee het juiste.

De heer **POTJER**: Ja, een korte vraag. Ik hoorde een leuk verhaal over coöperaties en startups. Maar zoals ik het nu altijd al zie bij veel van mijn vrienden die in een startup zitten, die krijgen vaak aandelen als je begint bij een startup, omdat vaak de lonen lager liggen. Ter compensatie krijg je dan aandelen. Dus in hoeverre is dit überhaupt een probleem? Kunnen ze er nu überhaupt niet voor kiezen? En, wat kan de provincie Utrecht doen aan bedrijfsstructuren? Dat is toch geen rol van ons, volgens mij, toch?

Daar kan ik zeker op antwoorden. Een terechte vraag, volgens mij. De ROM heeft een belangrijke rol als het gaat over business development. Zoals ik net aangaf is vaak het issue voor startups om te beginnen. Dat zit hem erin dat er eigenlijk veel onbekendheid is met dat type bedrijfsvorm. Terwijl je eigenlijk ziet uit de studies dat startups die coöperaties zijn een 29% hogere overlevingskans hebben dan startups die dat niet zijn. Er zijn andere manieren. Om je werknemers aandelen te geven, dat kan natuurlijk ook. Maar het gaat er wat ons betreft om dat werknemers langdurig onderdeel zijn van de groei van het bedrijf, de winst van het bedrijf en ook die zeggenschap houden in het bedrijf. Dat is waarom wij vragen om die extra aandacht. Kijk nou eens goed naar hoe we ervoor kunnen zorgen dat dit een gelijkwaardige optie is voor startups ten opzichte van andere type bedrijfsvormen, die wat ons betreft nu vaker overheersen zonder dat dat per se altijd het verstandigste is.

De heer **POTJER**: Wat ik dus juist zeg, is dat het dus al vaak gebeurt. Er zijn dus gewoon enorm vaak al startups die hun eerste zooi medewerkers voordat ze echt geld verdienen aandelen geven. Dat is gewoon nu al de praktijk. Dat is gewoon heel simpel. U kwam met statistieken over die 29%. Ja, dat kunt u natuurlijk zeggen, maar die correlatie zegt nog niet dat er ook een causaliteit is.

Ik haal dit uit een onderzoek wat specifiek daarop gericht was. Er is een verschil tussen aandelen geven aan een groot werknemers die er vanaf het begin zijn en een coöperatie inrichting waarbij iedereen die daar later ook werknemer wordt ook de kans krijgt om aandeelhouder te worden. Daar gaat u nu in uw betoog over het geven van aandelen aan het begin een beetje aan voorbij. Volgens mij, gaat het over langdurig...

De heer **POTJER**: Het gaat nu over startups toch? Dus dan gaat het over het begin.

De **VOORZITTER**: Goed, volgens mij, voldoende gewisseld.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Nog een klein beetje verdiepend hierop, want zelf werk ik bij een bedrijf waar je aandelen kunt kopen op het moment dat je wilt. Dat gebeurt bij veel meer bedrijven, omdat we daarmee bezig zijn. Maar wat is nou precies het probleem waar uw motie de oplossing voor is? Want het gebeurt echt al heel veel. Tenminste, bij de bedrijven waar ik rondkijk zie je dat juist het eigendom gedeeld wordt. Dus wat is nou precies het probleem waar dit de oplossing voor is?

De heer **BART**: Het is heel goed dat dat al voor een deel gebeurt. Je ziet het in de agrarische sector, in de energiesector, maar je ziet het ook in een hele hoop sectoren niet. Wij zien een duidelijke link tussen een economie die gericht is op een brede welvaart en de aspecten die je ook terugvindt in coöperaties. Daarom zeggen wij, kijk nou welke opties er zijn. Dat is ook wat de motie vraagt, om dat onder de aandacht te brengen. Kijk waar het een passend instrument is. Maar zorg er in ieder geval voor dat wij de kennis hebben om daar ook advies op te geven. Volgens mij, is dat iets wat er nu wellicht nog onderbelicht is. Ook als het gaat over de business development van de ROM. Dat is waarom wij er aandacht voor vragen in onze motie.

De **VOORZITTER**: Goed, u kunt daar straks een oordeel over vormen met elkaar.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M05 van de leden Bart (GroenLinks), Suna (PvdA), Van Oort (ChristenUnie) en Boswijk (CDA) inzake Geef iedere Utrechter kans op ondernemerschap.

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 3 maart 2021, ter behandeling van Statenvoorstel Economische Visie 2020-2027 (PS2021BEM05).

Constaterende dat:
- De Provincie Utrecht in zijn Economische Visie inzet op brede welvaart als fundament voor zijn economisch beleid;
- Brede Welvaart inhoudt dat economisch beleid ook rekening houdt met de impact van economische ontwikkeling op klimaat, biodiversiteit, gezonde leefomgeving, en inkomen voor inwoners.

Overwegende dat:
- Dit een fundamentele beleidswijziging is, waarbij de provincie een duurzame, gezonde economie nastreeft;
- Een andere koers ook vraagt om een andere denkwijze, waarbij neveneffecten, niet langer geëxternaliseerd worden in economisch beleid, en dat coöperaties een bedrijfsvorm zijn die passen bij brede welvaart;
- Coöperaties en andere bedrijfsvormen waarbij werknemers mede-eigenaar kunnen zijn van het bedrijf waar zij bij werken, vaak goede resultaten geven op brede welvaart, bv op het gebied van overlevingskansen als startup (29% hoger), schokbestendigheid (minder geneigd tot offshoring), duurzaamheid, en welvaartsverdeling (kleiner inkomensverschil tussen CEO en gewone werknemer)
- Ook ondernemers met een migratie-achtergrond gebaat kunnen zijn bij een andere bedrijfsvorm, zoals een coöperatie, en dat dit in lijn is met de sociale agenda van de Provincie Utrecht.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:
- Te onderzoeken hoe de Provincie Utrecht bedrijfsvormen waarbij werknemers mede-eigenaar zijn van hun bedrijven, zoals bijvoorbeeld coöperaties, onder de aandacht kan brengen bij bestaande maar vooral startende bedrijven. Hierbij kan gedacht worden aan bv een "Co-op Incubator" (zoals al bestaat in New York, Canada, en elders), of het actief adviseren van de ROM over deze vormen bij hun business development activiteiten
- Bij dit onderzoek de afweging te maken of deze expertise het beste bij de ROM of het provinciehuis opgebouwd kan worden.
- Hierbij een inschatting maken welk budget er nodig is om deze expertise in huis te halen.
- De resultaten hiervan en mogelijke beleidsopties voor te leggen aan de Provinciale Staten in Q3 2021

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Kocken.

De heer **KOCKEN**: De Economische Visie die voorligt, gaat voor de VVD over banen. Daar hebben we wendbaarheid voor nodig, gastvrijheid en samenwerking. Daar zal mijn betoog ook over gaan. Die banen houden ook een relatie tot wat ook in de commissie langs is gekomen, waar we ondernemers ook op wijzen, op de mogelijkheid om te wonen en ook te komen op de plekken. Want een onbereikbare baan is geen baan. De Economische Visie probeert voor de komende decennia perspectief te bieden. Dat gaat dan

in op de eerste jaren daarvan, maar wel gelet op wat er voor de toekomst nodig zou zijn. We hebben als VVD in de commissie de vraag gesteld: hoe zorgen we nou dat we het goede doen? Het juist doen. Want we zitten nu in een crisis. En dan kan het zomaar zijn dat je op de korte termijn andere dingen nodig hebt om op de lange termijn juist wel op die plek uit te komen. Soms moet je even een pas op de plaats maken. Soms moet je misschien juist versnellen. In de commissie stond nog een beetje de vraag open – die leg ik dan nu ook aan de gedeputeerde voor om nog eens even nader op in te gaan – hoe hij zorgt dat hij voldoende in zicht heeft wat er nu nodig is, zonder ons dus blind te staren op het perspectief in de toekomst. Maar wat er in het hier en nu nodig is om ervoor te zorgen dat ze wendbaar blijven, want het gaat uiteindelijk wel om mensen hun banen en ondernemingen.

En dan kom ik bij het punt van samenwerking, het vertrouwen. De heer Bart had het net over de Verenigde Staten. In hetzelfde jaar dat de Verenigde Staten ontstonden, is er een boek verschenen van Adam Smith, The Wealth of Nations. Het mooie van dat boek – ik zie u lachen, voorzitter – is dat er iets in staat wat vaak, als het boek in betogen aan de orde komt, over het hoofd wordt gezien. Namelijk, dat Smith aangaf dat economie uiteindelijk om vertrouwen in elkaar gaat en om te kunnen samenwerken. En daarnaast om datgene te doen waar je heel goed in bent. Als het gaat om vertrouwen en samenwerken, daar kan deze Economische Visie nog wel iets worden opgeplust.

Het was maandag complimentendag, dus laat ik beginnen met het uitdelen van een compliment aan de gedeputeerde. Want wij hebben vorige zomer, was dat alweer, een eerste versie van deze Economische Visie in de commissie besproken. Toen was eigenlijk het verzoek van verschillende fracties om ook eens aan de mensen die er straks mee moeten werken te vragen wat ze ervan vinden: ondernemers en de gemeenten. De gedeputeerde heeft dat heel goed gedaan en heeft ook de opbrengst, die eruit kwam, goed verwerkt in de visie. Een element staat wat ons betreft nog wel open. Daar dienen we ook een motie over in. Verschillende bedrijven, organisaties, platforms gaven aan dat zij graag willen samenwerken om deze visie te realiseren. Alleen die uitgestoken hand, toen die vervolgens in de Statenbrief aan de orde kwam als weergave van de consultatieronde, werd er eigenlijk alleen verwezen naar een overleg dat de gedeputeerde gaat houden met wethouders. Nou doen de ondernemers veel, maar ze zijn zelden ook tegelijkertijd wethouder. Dus om deze groep wel in de overleggen te houden, om er het gesprek mee aan te blijven gaan, dienen we een motie in.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Ik had een verduidelijkingsvraag over de motie van de heer Kocken. Dat ziet er sympathiek uit. Maar doelt hij in zijn motie ook op een nadere precisering van de accountmanager die in de visie genoemd worden, zodat die wellicht een deel van die taken op kunnen pakken? Er was nogal wat vaagheid over. Dat zag ik ook in de inspraakreacties terugkomen. Is dat dan een van de onderdelen die in die motie wellicht concreter opgepakt kunnen worden?

De accountmanagers kunnen daar een rol in spelen. Het is overigens mooi dat deze vraag nu komt, want ik wilde net beginnen over het accountmanagement. Maar het gaat mij er ook om dat die ondernemers ook gewoon in een bestuurlijk overleg aan het woord komen. Ik ben er nu een paar keer bij geweest dat de gedeputeerde sprak met de ondernemers. Daar zie je dan wel een andere uitwisseling ontstaan dan wanneer het via de ambtelijke lijn van de accountmanagers bij het bestuur binnenkomt. Dus ik hoop dat dat een antwoord is op de vraag van de heer Van den Dikkenberg.

De **VOORZITTER**: Ik zie hem knikken.

De heer **KOCKEN**: Dat is mooi. Dat ziet u beter dan ik.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M07 van het lid Kocken (VVD) inzake Samenwerken met ondernemers.

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 3 maart 2021, ter behandeling van Statenvoorstel Economische Visie 2020-2027 (PS2021BEM05).

Constaterende dat:
- Dat uit de op initiatief van Provinciale Staten gehouden consultatieronde over de Economische Visie blijkt dat bedrijvenplatforms en –kringen de hand uitsteken naar de provincie om in de toekomst samen te werken.

Overwegende dat:
- Dat dit gezien de opgaven waar de provincie Utrecht voor staat zeer positief is: uit de economische crisis komen (behoud en groei van banen), een minder grondstof- en energieverspillende economie en de worsteling om met elkaar efficiënt om te gaan met de beschikbare ruimte;
- Dat het college van GS in reactie daarop in de statenbrief PS2021BEM05-04 aangeeft in overleg te gaan met ... gemeenten (BNE);
- Dat ook het overleg met gemeenten waarde heeft, maar niet in de plaats kan en mag komen van overleg met ondernemers.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:
- Het aanbod van de ondernemers om samen te wreken positief te beantwoorden en ze uit te nodigen voor overleggen.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De heer **KOCKEN**: Dan hebben we het in de commissie ook gehad over het accountmanagement Utrecht West. En even nog voordat ook hier gewoon in de officiële vergadering gewisseld wordt: accountmanagement Utrecht West staat genoemd in de inleiding. Niet veel mensen lezen inleidingen. Ik ben daar een voorbeeld van. Wij hebben daar wel bij de begroting ook een amendement over ingenomen. En gewoon nog even de checkvraag: wij gaan dus accountmanagement ook voor Utrecht West invoeren?

Dan had ik het net over gastvrijheid. Dat kondigde ik aan. De ondernemers hebben niet altijd het gevoel als ze de Economische Visie lezen dat ze nog steeds welkom zijn. Ze staan er toch wel behoorlijk selectief en terughoudend in als het gaat om bijvoorbeeld de ruimte voor nieuwe bedrijventerreinen. Gelet op wat de gedeputeerde wil gaan proberen om die herstructurering en intensivering van bedrijventerreinen vorm te geven, kunnen we ons als VVD best wel voorstellen dat je niet alles meer de ruimte biedt. Dat je eerst gaat kijken of er alternatieven zijn of zorgvuldig om kunnen gaan met de al beschikbare ruimte. Tegelijkertijd willen wij duidelijk aan ondernemers wel uit blijven stralen dat ze welkom zijn, want ze zorgen voor banen voor onze inwoners. Daar dienen wij samen met het CDA een amendement op in. Dat is een wat lange tekst geworden, maar we hebben dus een stuk tekst uit de visie herschreven. Er staat bij dat het de Ruimtelijke Economische Strategie is. Het staat niet helemaal zo weergegeven, dus dat hebben we in de tekst iets aangepast.

De **VOORZITTER** deelt mee dat het volgende amendement is ingekomen:

Amendement A08 van de leden Kocken (VVD) en Boswijk (CDA) inzake Gastvrijheid zorgt voor banen.

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 3 maart 2021, ter behandeling van Statenvoorstel Economische Visie 2020-2027 (PS2021BEM05).

Constaterende dat:
- In de 'box' op p.66 onder de kop Ruimtelijke Economische Strategie (RESU) het beleid wordt geschetst t.a.v. bedrijventerreinen, waaronder "Bij het accommoderen van de bovenregionale behoefte aan bedrijfsvestiging zijn wij selectief. Aan nieuwe bedrijven van elders willen wij alleen ruimte bieden als deze een duidelijke meerwaarde opleveren voor ons economisch ecosysteem.", "Niettemin zijn we zijn terughoudend met het mogelijk maken van de ontwikkeling van nieuw, nog niet gepland bedrijventerrein in de hele provincie." en "Vooralsnog nemen wij geen zoekrichtingen op voor grootschaliger regionale bedrijventerreinen."

Overwegende dat:
- Uit de op initiatief van Provinciale Staten gehouden consultatieronde over de Economische Visie blijkt dat ondernemers het gevoel krijgen dat bedrijven alleen welkom zijn als zij een bepaalde politieke agenda onderschrijven;
- Uit de commissiebehandeling van de Economische Visie bleek dat dit niet de bedoeling van de gedeputeerde is;
- Doelen ook (en effectiever?) gerealiseerd kunnen worden met positieve bewoordingen en houding van de provincie met oog voor de economische realiteit van het moment en het belang van werkgelegenheid;
- De box op p.66 de indruk wekt dat deze tekst is overgenomen uit de RESU terwijl deze daarin niet terug is te vinden maar wel op p.36: "Vanuit de hiervoor beschreven Strategielijnen, zijn dit de keuzes die Utrecht maakt:
  Werkmilieus:
- ■■ Waar mogelijk het ruimtelijk faciliteren van (uitbreiding van) het bestaande bedrijfsleven; ■■ Aantrekkelijke interactiemilieus creëren, met een goed aanbod aan voorzieningen, goed ontsloten, nabij knooppunten;
- ■■ Specifieke bedrijvenlocaties:
- ■■ Zorgvuldig omgaan met bestaande bedrijvenlocaties:
  Sommige lenen zich goed voor transformatie naar een gemengd stedelijk (interactie)milieu, maar er blijft ruimte nodig voor economische activiteiten die zich niet laten mengen. Blijvende aandacht voor herstructurering zodat de terreinen up to date blijven.
- ■■ Ontwikkelen van enkele grote regionale werklocaties op goed bereikbare plekken voor specifieke bedrijvigheid die een meerwaarde heeft voor de Utrechtse economie (bijvoorbeeld maakindustrie en nationale distributie logistiek en niches in logistiek, maar geen expliciete ruimte voor grootschalige (XXL) bedrijvigheid)"

Voorts constaterende dat:
- Op p. 67 van de Economische Visie staat: "Ook onderzoeken we of en hoe bestaande, lokale bedrijven waar mogelijk gefaciliteerd kunnen worden in hun uitbreidingsbehoefte. Voor de korte termijn meer lokaal en voor de middellange termijn gaat het om het zoeken naar mogelijke locaties voor specifieke bedrijventerreinen: regionaal, goed bereikbaar, bij voorkeur 1 aan westkant en 1 aan oostkant van de provincie."

Voorst overwegende dat:
- Consistentie de duidelijkheid voor ondernemers en gemeente ten goede komt;

Besluiten:
- Op p. 66 in de tekst "Bij het accommoderen van de bovenregionale behoefte aan bedrijfsvestiging zijn wij selectief .....Vooralsnog nemen wij geen zoekrichtingen op voor grootschaliger regionale bedrijventerreinen."

Als volgt te wijzigen:
"Als het gaat om de bovenregionale ruimtevraag voor bedrijfsvestiging zien we graag bedrijven van elders die het economisch profiel ('groen, gezond en slim') van de regio verder versterken. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om het creëren van toegevoegde waarde, het toevoegen van substantiële werkgelegenheid in bepaalde segmenten waar behoefte aan is of vanwege de toelevering van noodzakelijke diensten en producten voor de regio. De Regionaal Economische Agenda (REA) geeft daarvoor het kader aan. We proberen economische groei te realiseren in het aanpakken van maatschappelijke opgaven: 1. Toekomstgerichte leefomgeving, 2. Gezonde mensen en 3. Waardevolle digitalisering. Daarbij kijken wij tevens naar de verhouding ruimtebeslag/ arbeidsplaatsen, zonder dat meer altijd beter is dan minder.
Vanuit dezelfde behoefte aan werkgelegenheid en opgavengerichtheid, realiseren wij ons dat wij niet altijd weten en kunnen plannen waar de maatschappij op dat moment behoefte aan heeft. Daarin hebben de ontwikkelingen in de markt een grotere invloed. Een economische crisis kan bijvoorbeeld de aandacht meer op het hier en nu en zorg voor behoud van werkgelegenheid richten. Want het hebben van werk draagt ook bij aan gezondheid. Dan hebben we minder oog voor toekomstige werkgelegenheid. Maar er kunnen zich ook kansen voor doen om juist ontwikkelingen die toekomstige werkgelegenheid betekenen, te helpen versnellen. Dit vraagt om monitoring en maatwerk. Dat maatwerk bieden wij graag vanuit een houding van gastvrijheid en samenwerking richting ondernemers. We onderzoeken of en hoe bestaande, lokale bedrijven waar mogelijk gefaciliteerd kunnen worden in hun uitbreidingsbehoefte. Voor de korte termijn meer lokaal.

Niet alle bedrijvigheid laat zich mengen, bijvoorbeeld onderdelen van de maakindustrie en de logistiek. Ook deze bedrijven zijn noodzakelijk voor het economisch ecosysteem. Voor de vestiging van deze bedrijven blijft dan ook specifiek bedrijventerrein nodig. Om aan deze behoefte te voldoen, zetten wij in op herstructurering, revitalisering en eventuele herprofilering van en efficiënter ruimtegebruik op bestaande bedrijventerreinen in stedelijk gebied. Daarbij bespreken we met gemeenten en ondernemers of dat tevens een kans biedt om te werken aan ambities op het gebied van energietransitie, klimaatadaptatie, circulariteit en gezondheid. Naar verwachting leiden deze opgaven namelijk ook tot extra ruimtebeslag. De provincie zet in op intensivering van bestaande bedrijventerreinen en de ruimte voor nieuwe terreinen moet passen binnen de omgevingsvisie en de kaders voor het regionaal programmeren. Door (waar dat niet ten koste gaat van bedrijvigheid) combinatie van functies en herstructurering van bedrijventerreinen proberen we zo efficiënt mogelijk met bestaande bedrijventerreinen om te gaan, maar staan waar dat nodig is open voor ontwikkeling van nieuw, nog niet gepland bedrijventerrein in de provincie Utrecht. Voor de middellange termijn gaat het om het zoeken naar mogelijke locaties voor specifieke

bedrijventerreinen: regionaal, goed bereikbaar, bij voorkeur 1 aan westkant en 1 aan oostkant van de provincie."

En gaat over tot de orde van de dag.

Het amendement maakt deel uit van de beraadslaging.

De heer **KOCKEN**: Dan kom ik tot slot nog op de uitwerking van motie 05 over samenwerking met andere regio's.

De heer **DE DROOG**: Ik was nog wel even nieuwsgierig naar het amendement van de VVD met betrekking tot de gastvrijheid. Dat was natuurlijk een goed voorstel in de commissie. Ik was ook benieuwd naar wat er aan amendement zou komen. Als ik het amendement interpreteer, dan vind ik het toch... Ja, gastvrij is wat anders dan 'zijn alle deuren open?'. Het klinkt voor mij als: de deuren open, alle ruimte is beschikbaar; het maakt niet uit wat voor bedrijf u bent, u bent welkom, want werkgelegenheid is alles wat we nodig hebben. Ik denk dat we een wat integraler beeld met elkaar proberen te vormen van die economie hier. Dus ik ben benieuwd hoe ik de gastvrijheid dan mag interpreteren.

Dat staat goed in de tekst. In die tekst wordt ook gebruikgemaakt van teksten die elders in de Economische Visie staan en die in de Ruimtelijke Strategie staan. Het gaat erom dat we natuurlijk een lijn uitzetten, maar dat we ons ook realiseren dat we een overheid zijn en dus niet alle kennis hebben. En dat dat zeker in crisistijd met elkaar soms zoeken is en dat we daarin wendbaar moeten zijn. Dat staat kort samengevat in de tekst.

Dan, terugkomend op wat ik net al aankondigde, de uitwerking van motie...

De heer **BART**: Graag nog op hetzelfde punt. Dank, voorzitter. Ik vroeg me af: kijk, politiek is altijd belangenafweging. Op het moment dat er dus gastvrij meer ruimte eventueel geboden zou worden aan bedrijventerreinen, dan moet dat ten koste gaan van ruimte van iets anders. Dus welke ruimte is de VVD dan van plan om daaraan cadeau te doen? Is dat natuurruimte? Gaat dat af van de agrarische sector? Gaat dat af van ruimte voor woningbouw? Daar ben ik wel benieuwd naar. En ten tweede zagen we in het Stec-rapport van de infosessie dat er op de korte inderdaad wat krapte is. Dat is een risico. Maar op de middellange - en lange termijn is er ruim voldoende ruimte om gastvrij te zijn naar bedrijven. Dus is de VVD dan ook van plan om dan nu tijdelijk ruimte te bieden en dan die ruimte van bedrijventerreinen later weer om te zetten tot een andere functie? Hoe moet ik dat zien?

Op de laatste vraag direct reagerend. We zien op dit moment dus juist dat een bedreiging voor de hoeveelheid bedrijventerreinen is dat er heel veel aan transformatie gebeurt en dat er weinig nieuwe bedrijventerrein voor terugkomen. Dat zal een ongoing proces zijn. Maar je moet wel zorgen dat er ook ruimte is voor die bedrijvigheid. Als we naar het Stec-rapport kijken, zien we vooral in de Utrecht Westregio dat daar eigenlijk zelfs bij een heel lage economische groei tekorten zijn en dat die vraag niet gehonoreerd kan worden. Dat gaat om bedrijvigheid die daar gewoon zit, waar ook werknemers niet heel veel reistijd hebben. Dus het soort werkgelegenheid waar, volgens mij, ook de heer Bart naar op zoek is. We steunen hem daarin. Dat is ook als het gaat om de vraag wat we dan op willen offeren. Die vraag kan de heer Bart zich ook stellen, omdat daar nu juist de systematiek van de Regionale Programmering voor wordt gehanteerd. Je gaat met elkaar in gesprek. Je gaat kijken wat er geherstructureerd kan worden. Wat is er dan nog nodig? En wat is er ook beschikbaar? Waar kunnen we dingen met elkaar doen?

Goed, dan wederom, dat is de derde keer, motie 05. De gedeputeerde moet het nu kunnen dromen. De uitwerking daarvan, die is uit de Economische Visie gehaald. We zien uit naar de uitwerking die nog gaat komen.

Dan tot slot de maakindustrie en de ambachten. Daar hebben we in het verleden als VVD al vaker over gesproken. We hebben twee moties die we daarover samen met anderen in gaan dienen. Eentje wordt ingediend door de SGP, de motie over ambachten dienen wij samen met een aantal andere partijen in. Om te zorgen dat als het gaat om gezond stedelijk leven – groen, gezond, slim – dat het niet alleen om de kennis in de hoofden gaat, maar ook om het slimme handelen. Dat hebben we keihard nodig. We hebben gisteren vanuit de GGD nog een paar gesprekken gehad met ondernemers. Die gaven dat van verschillende kanten ook aan, dat daar juist ook voor de komende jaren de opgave zit om meer die verbinding in de regio te maken.

Voorzitter, dat was mijn bijdrage.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M06 van de leden Kocken (VVD), Suna (PvdA), Bart (GroenLinks) en Boswijk (CDA) inzake Praktische beroepen praktisch helpen.

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 3 maart 2021, ter behandeling van Statenvoorstel Economische Visie 2020-2027 (PS2021BEM05).

Constaterende dat:
- Dat er in de samenleving herwaardering is ontstaan voor ambachten; maken, onderhoud, reparatie en restauratie.
- Dat de afgelopen jaren het aantal beoefenaars van ambachten sterk is gedaald en er vanuit de overheid weinig aandacht voor was.

Overwegende dat:
- Dat handwerk een grotere rol gaat spelen in onze economie door maatschappelijke ontwikkelingen zoals energietransitie en de behoefte aan hergebruik van grondstoffen.
- Dat handwerk ook essentieel is voor wat van waarde blijft: onderhoud en restauratie van erfgoed.
- Dat zeker in een vergrijzende samenleving geen talent onbenut kan blijven.

Voorts overwegende dat:
- Dat praktisch opleiden met nadruk op (v)mbo-niveau, waaronder stages, en bedrijfsopvolging cruciale onderdelen zijn om de herwaardering van ambachten ook in daden om te zetten
- Dat het daarbij helpt om ambachtslieden te faciliteren in het opleiden van leerlingen tot professionals voor het desbetreffende ambacht
- Dat de provincie hier deels al in helpt met bijvoorbeeld de ondersteuning van de MKB deal Utrecht West en de pilot bedrijfsopvolging.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:
- In de op te stellen statenvoorstellen m.b.t. arbeidsmarktbeleid en bedrijfsopvolging in te gaan op het bevorderen en ondersteunen van ambachten
- In de uitvoering van provinciaal beleid, zoals van motie 70 van 2020 over arbeidsmarkt, startup beleid via ROM/EBU en overig beleid zoals

energietransitie en erfgoedbeleid, steeds oog te hebben voor de kansen om het opleiden in ambachten praktisch te ondersteunen/ te faciliteren.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Potjer.

De heer **POTJER**: Toen ik een jaar terug voor het eerst hier was, werd er al gesproken over de Economische Visie. Ja, inmiddels is er best wel veel veranderd. We hebben het hier best goed voor elkaar. Dat is vooral ook zo omdat we heel veel geld kunnen lenen als Nederland. Met dat gratis geld is ook wel een nieuwe zeepbel eigenlijk gecreëerd. Dus we zijn er eigenlijk nog lang niet klaar de situatie is dus significant anders dan hiervoor. In de analyse wordt nog gesproken over een krappe arbeidsmarkt en dergelijke. Maar ja, die analyse loopt dus een beetje achter op de feiten. Dus ik zal er ook niet te diep op ingaan. Maar aangezien we met complimenten bezig zijn vandaag wil ik er toch even eentje uit halen. Normaal worden hier economen aangehaald en vooral eentje, dat is Keynes. Met als excuus dan natuurlijk ook om als overheid meer dingetjes te gaan doen en met meer geld te gaan smijten. Nu was het echter de heer Schumpeter. Dat vind ik natuurlijk wel heel erg leuk. Dus mijn complimenten hiervoor. Ik ben alleen heel erg benieuwd wat hij zelf van deze visie zou vinden en het feit dat er aan hem gerefereerd wordt. Schumpeter was namelijk iemand die vooral de ondernemer zag als de drijvende kracht en de creatieve kracht achter innovatieve veranderingen. Niet de overheid. Ook voorspelde hij dat het kapitalisme zichzelf uiteindelijk zou vernietigen en zou eindigen in socialisme. Maar dat het eigenlijk komt door het eigen succes ervan. Het zou een maatschappij realiseren die eigenlijk de waarde gaat creëren, die dat vrije ondernemerschap weer onderuithaalt, waarbij de overheid steeds meer onder controle is van belangengroepen. Dat zag hij vrij goed, volgens mij. Dat zei hij eigenlijk... Hij is overleden in 1950, dus flink daarvoor.

De heer **VAN OORT**: Juist omdat hij net ook het sterftejaar van de heer Schumpeter al noemt. De heer Schumpeter is niet bepaald de meest moderne, wel een heel interessante econoom overigens. Hij leefde wel in een tijd die totaal anders is dan de onze. Dan vraag ik me ook af, hoe ziet de heer Potjer het verhaal wat bijvoorbeeld een Mazzucato, die een wat modernere econoom is. Hij schrijft nu, op dit moment. En ook bijvoorbeeld de enorme steun die de Amerikaanse overheid na Schumpeter heeft gegeven om bepaalde technologische veranderingen voor elkaar te krijgen in relatie tot de economie.

De **VOORZITTER**: Het zijn allemaal waardevolle gedachtewisselingen, hoor. Ik ben de laatste om dat te ontkennen. Maar ik zou u toch willen aanraden om echt een beetje bij de Economische Visie van de provincie Utrecht te blijven.

De heer **POTJER**: Daar wilde ik net aan beginnen. Misschien wordt het zo duidelijk als ik even doorga. Uiteindelijk komt het er dus op neer dat hij dus heel veel gelijk heeft gehad, want als je naar dit document kijkt, staat er 153 keer het woordje duurzaam in of varianten op het woordje duurzaam. En meer dan 50 keer het woordje klimaat. En dat op 77 pagina's en dan tel ik het achterkantje ook mee. Het gaat hier dus niet om een economische visie, maar om een klimaatvisie. Met die bril op snap je ineens ook waarom die grote, roze olifant in dit provinciehuis nu niet besproken wordt, want ja, de temperatuur van de aarde hebben we hier op deze prachtige, dichtbevolkte postzegel heel weinig invloed, maar op levens van de Utrechters, van de toekomstige Utrechters, wel.

De heer **DE DROOG**: Even voor mij. De economie is ook de wetenschap die handelt over de schaarste, bij mijn weten. En, volgens mij, hebben we maar één planeet, die we met heel veel mensen nogal erg snel aan het opfikken zijn. Dus, volgens mij, is het bij uitstek een economisch vraagstuk.

De **VOORZITTER**: Goed, voordat de heer Potjer daarop gaat antwoorden: de stand van JA21 staat op 0 seconden. Wat is zijn prognose wat hij nodig heeft? Ik heb gezegd dat ik enigszins coulant wil zijn, maar dat heeft wel zijn grens, want u kiest toch een heel brede ingang van uw betoog, om het maar zo te zeggen. Dat bemoedigt mij niet in de gedachte dat het snel is afgelopen.

De heer **POTJER**: Het gaat er natuurlijk om dat we dit al een jaar bespreken. Het zou het een beetje tenietdoen als ik het dan even moet afraffelen.

De **VOORZITTER**: Nee, dat moet u dan echt dan in uw fractie bespreken, want daar zijn heldere afspraken over gemaakt. Dus ik wil u vragen om u te beperken tot echt de hoofdpunten die u nog genoemd wilt hebben.

De heer **POTJER**: In dat geval probeer ik de vragen mee te nemen in het stukje. Goed, nu wel even de draad terugvinden. Juist.

Waar we dus wel impact hebben, is de woningmarkt. Ik heb gigantisch veel jonge collega's die nu niet meer in Utrecht wonen. Die werken hier wel, maar die kiezen ervoor om in Gelderland of in Brabant te gaan wonen, om bij hun ouders te blijven wonen. Een enorme impact op hun zeggenschap over hun eigen leven. Het kost al gauw 1.000 euro om in een studiootje – dus dan staat je bed gewoon in je keuken – te huren. Dat is gewoon de helft van het netto-inkomen van een starter. Nou ja, tot zover dus de gelijke kansen, want je kan nu alleen nog wat kopen als je ouders bij kunnen dragen.

Kijk, het zijn niet alleen de jongeren die de dupe zijn van die woningmarkt. We lazen eerder dit jaar al dat er recorddruktes zijn bij de voedselbanken, het daklozenaantal is verdubbeld in de afgelopen jaren. We kunnen deze problemen dus wel oplossen in de provincie. En we kunnen niet aan de thermostaat van de aarde draaien. Zoveel impact hebben we niet. Er is natuurlijk één heel mooie plek waar dat kan en dat is Rijnenburg: 20.000 woningen kunnen we daar realiseren. Maar helaas, daar komen dus klimaattorens van 240 meter hoog. Ja, ik zou dan zeggen, richt je dan toch iets meer op de kerntaken voor de Utrechters: een stukje ruimtelijke ordening. Dus stop met die overbodige projecten. Dus ook de Digiwerkplaatsen waarop dus de provincie gaat helpen met ondernemers met de digitalisering, met online marketing en de sales data en automatisering. Ik werk daar toevallig bij een bedrijf die dat doet met ondernemers. En ja, ik kan u vertellen: de simpele cursussen staan allemaal wel online en als er iets meer nodig is, dan wordt het eigenlijk allemaal al door de markt aangeboden. Dus er is eigenlijk geen behoefte aan de provincie Utrecht hier.

De heer **DE DROOG**: Ik ben zo benieuwd wat JA21 vindt van de Economische Visie.

De **VOORZITTER**: Er ontstaat, moet ik eerlijk zeggen, bij mij ook enige ergernis, want ik heb u nu twee keer gevraagd om te pinpointen op wat u nog wilt zeggen, omdat u geen tijd meer heeft om iets te zeggen. Dus misschien heeft u een motie of een amendement? Ligt dat even toe. Of heeft u nog een vraag aan de gedeputeerde? Maar wijk even af van uw voor opgeschreven beschouwing en vat het nu even samen binnen een minuut of twee.

De heer **POTJER**: Ja, die heb ik inmiddels al door de plee getrokken, hoor. Dus daar zijn we al voorbij. Ik was eigenlijk aan de samenvatting inmiddels toegekomen.

Kort samengevat dus. Laten we niet op de stoel van de ondernemer gaan zitten als provincie. Stop met dit soort projectjes. Geef het geld wat we ermee besparen gewoon terug aan de burger. Dat kan gewoon door een verlaging van de opcenten. Minder overheidsbemoeienis. Minder windturbines. Minder lasten. Meer woningen. De moties en amendementen die hierbij aansluiten, willen we best overwegen, maar de Economische Visie steunen we uiteraard niet.

De **VOORZITTER**: Dank u. Dat was een heel kort einde. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Boswijk.

De heer **BOSWIJK**: Ja, u bent het altijd gewend van mij dat ik hele beschouwingen hou over Amerikaanse politiek en geschiedenis. Ik had het me eigenlijk voorgenomen om dat deze keer even niet te doen, ook gezien dat mijn voorganger alle spreektijd opbrandt. Maar ik kan nu natuurlijk niet helemaal achterblijven, aangezien we allemaal boekpresentaties houden. Ik zal u een heel goed boek aanraden. Dat is van Pieter Omtzigt – misschien dat het jullie wat zegt – Een nieuw sociaal contract. En eigenlijk met dat ik al die beschouwingen hoor, zal ik meteen zeggen wat er relevant aan is.

Voorzitter, eindelijk ligt de Economische Visie 2020-2027 voor. Vorig jaar is mede op ons verzoek – omdat bleek dat de ondernemersverenigingen toen geen inspraak hadden kunnen plegen – verplaatst naar een later moment en door corona is het vertraagd. Nu eindelijk ligt het voor. Wel hebben wij in de tussentijd goed gebruik kunnen maken om onze input kunnen geven. En daarvoor ook dank aan de gedeputeerde. Daarnaast ben ik, samen met VVD-collega Arthur Kocken, afgelopen zomer op bezoek geweest bij een aantal ondernemers en hebben we ook de gedeputeerde weer uitgenodigd. Dat heeft uiteindelijk geresulteerd in een aantal concrete aanpassingen in de Economische Visie. Vooral de toevoeging op pagina 63, ik citeer: 'Dat betekent niet dat er helemaal geen ruimte meer is voor uitbreiding van bestaande bedrijventerreinen, bijvoorbeeld gericht op lokale vitaliteit van het bedrijfsleven en om schijfruimte te creëren. Onder lokale vitaliteit wordt verstaan het adequaat kunnen inspelen op wijzigende omstandigheden en behoeften voor een gezonde bedrijfsvoering.' Het punt is voor het CDA heel erg belangrijk. We begrijpen dat de ruimte in deze provincie erg schaars is en dat we natuurlijk ook kritisch moeten zijn op uitbreidingen. Tegelijkertijd moeten we er ook voor waken dat het gewortelde mkb, waarbij hun werknemers vaak op fietsafstand van hun werk wonen, ook de mogelijkheid moeten hebben om te blijven ontwikkelen. Soms is groei dan ook nodig. Als een bedrijf namelijk niet kan groeien in zijn gemeente en daardoor verhuist naar een andere gemeente of soms zelfs buiten onze provincie, zoals we de afgelopen jaren ook hebben gezien, dan worden deze werknemers dus gedwongen om in de auto te stappen en naar hun werk te rijden. Hierdoor raken we ook nog werkgelegenheid kwijt. Dat kan natuurlijk niet de bedoeling zijn. Dus we moeten altijd in contact blijven met de realiteit. Dat is ook meteen een link naar dit boek, het pleidooi van Pieter Omtzigt, dat we ons niet te veel door procedures, wetten en modellen moeten laten leiden, maar dat we altijd in contact met de samenleving moeten staan. Ik ben ook wel benieuwd naar de reactie van de gedeputeerde op de motie, die de VVD net aankondigde, in relatie tot het open contact en de gastvrijheid naar de ondernemers toe. Zonder daarmee altijd natuurlijk 'ja' te verkopen. Ik denk uiteindelijk dat wij, als overheid, niet alleen de belangen van ondernemers, maar dat we altijd een goede afweging daarin moeten maken.

De heer **DE DROOG**: Ik hoor de heer Boswijk zeggen dat we ook met andere belangen rekening moeten houden. Hij verwijst naar de samenleving. Ik ben benieuwd aan welke andere belangen hij dan denkt.

Asfalt. Nee, ik zal u besparen dat we een heel debat krijgen. Ja, ook aan natuur en aan agrariërs en aan wonen en aan biodiversiteit. Ja, ik zie u verbaast kijken, maar eigenlijk een heel genuanceerd verhaal. Dus we moeten echt naar alles kijken. Ik ben soms een beetje bang dat we het mkb en de maakindustrie te veel als last zien. Ik denk dat we daar echt voor waken. Natuurlijk zijn er echt wel bedrijven waarvan je je misschien af moet vragen, moeten we daar nog blij mee zijn. Maar als ik de afgelopen jaren bij heel veel mkb'ers ben geweest en zeker vorige week toevallig nog... Ja, die zijn soms zo ver al in hun innovatie en ook in de input in de samenleving. Daar ga ik het zo meteen, de aankomende 14 seconden, over hebben. Dat wordt wel vaak onderschat. Ik denk dat we echt bij heel grote uitdagingen, die we hebben, soms ook gewoon echt het bedrijfsleven nodig hebben. Maar altijd in goed perspectief.

De heer **DE DROOG**: Dank voor uw antwoord daarin inderdaad. Het punt is, wij herkennen dat ook. Wij herkennen ook het belang daarvan. Maar we maken in deze Economische Visie ook een keuze om te zeggen, nou, we denken dat er ook oplossingen zijn om ruimte te kunnen bieden op andere manieren. Zoals de heer Bart zojuist ook al aangaf, we zien inderdaad dat er op termijn veel ruimte is binnen de bestaande bedrijventerreinen. Misschien dat we met elkaar nog wel een discussie kunnen voeren over hoe we dat op de korte termijn gaan invullen, want we zijn er natuurlijk nog niet meteen mee op gang. Maar om het open te zetten, zoals ik ook tegen de heer Kocken zojuist zei, dat voelt toch iets te open en weinig recht doend aan de dilemma's die naar boven komen, die u zojuist ook schetste.

Ik denk dat het toverwoord hierin is dat wij vertrouwen moeten hebben in het college, dat zij goede afwegingen hierin maken. Ik heb vertrouwen in de gedeputeerde, dat hij dat ook doet. En kijk, schijfruimte, dat heb ik net al genoemd. Sommige bedrijventerreinen kunnen veel efficiënter worden ingericht. Zo kan je misschien zelfs ruimte creëren weer voor andere functies. Maar ik denk dat je echt serieus ook weleens moet gaan kijken, als je dan bijvoorbeeld – ik noem maar even een theoretisch voorbeeld – je hebt daar een prachtig bedrijf zitten wat daar echt niet meer kan groeien. En we hebben het over een, ik noem maar wat, een hal van 1.000 m^2 dat erbij zou moeten komen en we kunnen daarmee het bedrijf en tientallen banen behouden. Het stukje wat ze willen groeien is een, ja, rafelrandje van het bedrijventerrein, waarvan eigenlijk iedereen zegt – ook de specialisten – ja, dat heeft nul waarde. Nou, dan denk ik dat wij als provincie op zijn minst dat gesprek aan moeten gaan en kijken wat er mogelijk is. Zonder dat wij hier vanuit het provinciehuis zeggen, ja, sorry, past niet in het lijstje, gaat niet gebeuren. Dan hebben we misschien voor ons eigen gevoel iets heel moois gedaan en ondertussen vertrekt het bedrijf. Daar moeten we echt voor waken.

De **VOORZITTER**: Goed, voldoende, meneer Boswijk.

De heer **VAN OORT**: Dat betoog van het CDA, van de heer ... Boswijk... Dat gebeurt vaak, ik ben bijna weg, dan gebeurt het niet meer; ik ben zelf ook bijna weg, dus die fout kan ik dan ook niet meer maken. U heeft het over het belang van de ondernemer. Dat onderschrijf ik natuurlijk, het belang van de zittende ondernemers. Maar tegelijkertijd, als we een Economische Visie opstellen met elkaar, die toeziet op de toekomst, vindt de heer Boswijk dan niet met ons dat het dan gaat om het belang van de maatschappij, om het belang van allemaal. En natuurlijk mag je daarbinnen de individuele belangen van de ondernemers ook wegen en daarnaar handelen. Maar dat hogere doel moet toch boven het belang van de individuele, nu zittende ondernemer zitten, zou ik denken.

De heer **BOSWIJK**: Ik denk dat het algemeen belang voorop staat. Alleen om heel veel belangen te realiseren, bijvoorbeeld, ik noem maar wat, natuurontwikkeling. Kijk, natuur financiert niet zichzelf. Dat moet worden betaald met onder andere belastinggeld. Dat wordt opgehaald door mensen die werken bij een bedrijf en ondernemingen die winst betalen. Dus het is natuurlijk wel een soort ecosysteem, waar je elkaar allemaal nodig hebt. Ja, ik denk dat we niet te naïef moeten zijn dat de ondernemer daar helemaal geen ruimte moet hebben. Tegelijkertijd heb ik ook heel duidelijk gezegd, ook niet de ondernemer leidend daarin is. Daarom zie ik wel echt een rol. Kijk, mijn voorganger ziet eigenlijk liever dat we de provincie opheffen, begreep ik. Ja, dat zie ik niet. Ik zie wel een rol dat we als provincie als een scheidsrechter, dat klinkt een beetje negatief, als een soort coach ons verder krijgen. Nou, 'taskforce' is een jeukwoord. Maar ik denk echt dat het echt van belang is dat de ondernemers daar ook wel een grote rol in kunnen spelen.

De **VOORZITTER**: Mooi. U heeft nog 14 seconden.

De heer **VAN OORT**: Ja, daar gaan we. Even voor degenen die er destijds niet bij betrokken waren, wij hebben als CDA altijd gepleit voor meer bedrijven. Ik wilde daar ook een heel pleidooi over houden, maar dat is helemaal niet meer nodig, want ik zie dat de gedeputeerde daar heel voortvarend mee aan de gang is, en ook het mooie nieuwsbericht van de afgelopen dagen. Dus wij zien het statenvoorstel binnenkort ook met vertrouwen tegemoet. Ik denk dat het belang, ook zeker met corona, wel duidelijk is geworden, dat, vermoeden wij, het echt heel hard nodig hebben. Gezien de druk op de organisatie en het vertrouwen in de gedeputeerde zijn we, als CDA, terughoudend in het indienen van moties. Er zijn een aantal moties ingediend door de VVD, SGP en GroenLinks, waar wij mede-indiener zijn. Maar verder zijn wij tevreden.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer De Droog.

De heer **DE DROOG**: Geen grote verwijzingen naar literatuur uit het verleden van mijn kant. Ik zou hooguit willen beginnen met een vrij quote die verwijst naar Erik Pieters: verandering is de enige constante. Daarom is het ook goed om te zien dat deze Economische Visie uitgaat van het versterken van de omgang met die verandering. Door bescheiden te zijn over de rol die we als provincie kunnen spelen, maar voldoende in te zetten op omvang met die verandering. Zo beoogt de Economische Visie de wendbaarheid en innovatiekracht van het bedrijfsleven en werknemers te versterken, bijvoorbeeld door te investeren in de Human Capital Agenda, economische samenwerking, een startupklimaat en de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij. Een belangrijke voorwaarde om onze internationaal concurrerende positie sterk te houden voor de toekomst. Met de gezamenlijke economische agenda is in ieder geval gewerkt aan een krachtig, herkenbaar profiel en dus een aantrekkelijk, wenkend perspectief voor de regio. De Regionale Economische Agenda volgt uit de samenwerking van onderwijs, bedrijfsleven en overheid gericht op robuuste thema's voor de toekomst: duurzaamheid, gezondheid en digitalisering; groen, gezond, slim. In een regio die getypeerd wordt door een hoge bevolkingsdichtheid en een kwalitatief rijke, groene omgeving: gezond, stedelijk leven dus.

De kracht van dit profiel is dat er uitgangspunten in zitten die voor iedereen kansen biedt. De regio zet niet in op één sector, maar op maatschappelijke opgaven die we samen moeten opvangen. De bevolking groeit. De druk op de ruimte. De technologische ontwikkeling versnelt. Tegelijk zal de vraag naar een levendige kwaliteit blijven groeien en moeten we samen zorgen dat het past binnen de draagkracht van de planeet, natuur en milieu. Er liggen niet voor niets grote maatschappelijke opgaven, zoals de transitie naar een circulaire en klimaatneutrale samenleving in 2050 en een planeet- en diervriendelijke inrichting en benutting van onze ruimte.

Dat kunnen we zien als een probleem, maar ook als een economische kans. Ons regionale profiel heeft goede kaarten in huis om juist daarop in te zetten. Wat wij kunnen oplossen en doorontwikkelen in een drukbevolkte, stedelijke regio heeft waarde voor daarbuiten. Denk aan de kansen op energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire economie, gezonde voeding, gezonde leefomgeving en slimme logistiek. Door samenwerking geven we dat ook waarde. Utrecht Region als economische hub en incubator voor toekomstig stedelijk leven, zodat we sterk staan en wellicht voorop kunnen gaan in de transities. En dat in een duidelijk, internationaal profiel dat de samenwerking zoekt met andere Europese regio's.

Mocht u de motie Utrecht is geen eiland aan het uitwerken zijn en de banden met andere regio's aanhalen, wellicht biedt dat ook nog kansen om meteen de kansengelijkheid te versterken door voor onze mbo'ers op zoek te gaan naar internationale stagekansen. Kunt u dat meenemen?

De samenwerking tussen partijen en de investeringen in research and development door private partijen kan volgens de SWOT-analyse in de visie nog versterkt worden. Wat D66 betreft moet de boodschap van ons gezamenlijke profiel daarom nog krachtiger gebracht worden, zodat niet alleen onderwijs, bedrijfsleven en overheid daarin samenwerken, maar ook onze burgers, onze inwoners, zodat het regionale verhaal bijdraagt aan herkenning en identificatie, partijen elkaar daarop weten te vinden en economische kansen pakken. De Vuelta is een mooi voorbeeld als drager om dat verhaal te etaleren. Economie is, zoals gezegd, continu in verandering. We kunnen wel proberen daar een paar herkenbare lijnen in te maken samen. Dat kan door de regionale bekendheid van ons profiel te versterken en door onze samenwerking te verbreden van de triple helix naar een quadruple helix met inwoners en maatschappelijke organisaties.

Voorzitter, D66 kijkt uit naar de uitwerking van deze Visie in beleid. En willen GS vragen of zij een investering in de regionale bekendheid van het profiel en het betrekken van inwoners ook actiever in de Visie en Agenda kan meenemen. Kan GS ons dat toezeggen? Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Suna.

De heer **SUNA**: Als Partij van de Arbeid staan wij om de tweedeling tussen mensen die het steeds beter krijgen en degenen die juist minder profiteren tegen te gaan. In onze ogen heeft dat ook een gevolg voor deze Economische Visie. Het zijn wel al die idealen, meneer Dercksen, maar die blijven toch actueel. Zeker ook kijkend naar wat corona heeft gebracht, is het nog belangrijker om daarbij stil te staan en aandacht voor te hebben.

Wij willen niet zomaar inzetten op meer groei en verdere internationalisering, maar focussen op betere groei en een eerlijke verdeling daarvan. Dit betekent, scherpe keuzes maken, aandacht voor gezonde bedrijvigheid en de werknemers daarvan, focus op de regionale markt en uiteraard ook oog hebben voor natuur en klimaat.

Wat ons betreft liggen de kansen op gezondheid en medische sectors. De oudgedienden van de Staten herkennen het wel: Health Port Utrecht heb ik vaker genoemd. Ik denk dat het een kans is om Utrecht als Health Port van Nederland neer te zetten. Het blijft een droom van mij persoonlijk. Maar ooit zei een leraar van mij: durven dromen is de start van iets heel moois. Daarom dat ik hem nogmaals benoem.

In de commissie hadden we aangegeven dat er oog moet zijn voor mensen met vmbo- en mbo-niveau, die heel handig zijn met hun handen en andere kwaliteiten hebben dan gezond stedelijk slim, waar aandacht voor nodig is. Ook bij uw beantwoording heeft u gelukkig aangegeven dat het terugkomt bij de doelen van de Human Capital Agenda, die ik ook heb teruggekeken. Daar zijn we blij mee. We kijken uit naar de uitkomsten daarvan. Echter, we zijn van mening dat de ambachten een apart onderdeel zijn die aandacht nodig hebben. Vandaar dat wij met de VVD een motie indienen om de ambachten te

ondersteunen waar kan en te faciliteren. Recentelijk was op het nieuws dat er vanuit de overheid in de afgelopen jaren steeds minder aandacht was voor de ambachten. De ambachtslieden geven aan dat het steeds moeilijker wordt om nieuwe vaklieden op te leiden. Daarbij kunnen ze ondersteund worden. Ik denk dat de ROM en de EBU hier zeker een rol kunnen spelen. Ik hoor graag hoe het college ernaar kijkt.

Ook dienen wij met GroenLinks een andere motie in om te zorgen dat werknemers die onderdeel uit willen maken, eigenaar willen zijn van het bedrijf waarvoor ze werken, kansen krijgen. Deels gebeurt dat, heb ik begrepen. Maar tegelijkertijd zijn er ook vele werknemers die daar heel veel moeite mee hebben. Zeker mensen met een migratieachtergrond komen daar moeilijk aan te pas. Wij vragen ook hierbij met klem aan het college om daar specifiek aandacht voor te hebben. Zeker op het gebied van financiering hebben zij toch heel veel bergen die ze niet kunnen bewandelen.

Dan nog een vervolgvraag over het kopen van woningen door werkgevers, dat ze eventueel verhuurd kunnen worden aan de medewerkers. Het is wel een gevoelig dingetje. Je moet er echt zorgvuldig naar kijken. U gaf in de commissie aan dat het nog onvoldoende uitgewerkt was. We zijn benieuwd naar wat er gaande is met dit initiatief en of u er nog bij ons op terugkomt. We willen wat meer concreetheid. En of er nog een informatiebrief komt richting de Staten, dat zou ik graag willen horen. Als Partij van de Arbeid willen we daar zeker naar kijken en stappen zetten om iets mogelijk te maken.

Wat betreft het amendement die het CDA indient met de VVD inzake bedrijventerreinen. Ik denk dat we juist nu selectief moeten zijn en niet de deur wagenwijd opengooien, zoals waar de heer De Droog ook aan refereerde. Dat het niet goed is om nu het beleidsvoorstel aan te passen. Daarom zullen we het amendement ook niet steunen. Tot zover, voorzitter, in de eerste termijn.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van Oort.

De heer **VAN OORT**: In de commissie hebben we hier al ontzettend veel over gezegd, dus ik zal proberen om het wat kort te houden. We vinden het een goed voorstel. Wij hebben een amendement weliswaar voorgesteld. Dat ziet vooral toe op het besluit zelf. Dat komt omdat op bladzijde 9 van de Visie, daar staat een missie, daar staan maatschappelijke uitdagingen waar dat aan gekoppeld wordt en dan vervolgens naar de uitvoering. Dat lijkt ons een heel mooie drits. En als ik anderen ook hoor... Bijvoorbeeld de heer Potjer net, die het over wonen heeft, over energie, over milieu, schone lucht. Natuur, heb ik door anderen voorbij zien komen. Opleiding is belangrijk hier. Bereikbaarheid. Dat zijn allemaal dingen die in het begrip 'brede welvaart' naar voren komen en die ook gewoon meetbaar zijn. En die ook genoemd worden op die bladzijde 9 onder de missie. Dat is waarom GroenLinks en wij gemeend hebben een amendement te moeten maken om juist die integraliteit van het hele verhaal ook in het besluit zelf tot uiting te laten komen. Daarom stellen voor – om hem even samen te vatten – om de woorden, met als hoofddoel verbetering van brede welvaart toe te voegen aan de besluittekst.

De heer **DE DROOG**: Ik heb daar nog wel een vraag bij. Ik vind 'brede welvaart' natuurlijk ook een prachtig begrip. Overigens heb ik het zelf ook meer over duurzame ontwikkelingsdoelen. Dat snap ik zelf beter. Ik probeer me zo voor te zetten, u wilt het graag als doelstelling zien. Ik merk de hele tijd dat ik op een verkeerd been sta daarmee, omdat het, volgens mij, een effect is wat we met elkaar beogen en een totaalsom van wat wij, als provincie, als totaal ook aan het doen zijn. Dat zou moeten doorwerken in effectindicatoren en dat kunnen we dan vervolgens integraal bekijken vanuit onze provincie in de richting van wat u dan de brede welvaart noemt. Ik merk, als ik het hier in de Economische Visie als hoofddoel opneem, dat ik gewoon in verwarring raak over wat ons doel van ons economisch beleid

is dan. Ik zou dit zelf dan ook willen ontraden om het zo, als een doel, mee te nemen. Ja, ik zie het meer ook als een totaalniveau binnen onze begroting. Hoe denkt de heer Van Oort daarover?

De **VOORZITTER**: Ja, ik zat te wachten op de vraag, maar het was het allerlaatste puntje. Ja.

De heer **VAN OORT**: Ja, ik denk, als je klassiek gaat denken over economisch beleid, dan hebben daar altijd de elementen welvaartsverbetering, werkgelegenheidsverbetering en bruto regionaal productverbetering centraal gestaan. Dat zijn ook nog steeds de indicatoren die het Besluit begroting en verantwoording verplicht stelt en alle andere niet. Als je naar de moderne tijd gaat kijken, zal ik het maar noemen, dan denk ik dat het goed is om zaken in een breder verband met elkaar te zien. En als je dan de Brede Welvaartsindicatoren gaat kijken... Kijk, die indicatoren zijn vanzelfsprekend niet een doelstelling van ons. Maar verbetering van brede welvaart is wel een doelstelling van ons. Om een voorbeeld te noemen. We hebben hier een tijd geleden nog weleens een discussie gehad – volgens mij, in de commissie – en dan ging het over het aantrekken van allemaal bedrijven van buiten. Ja, als je dat heel veel doet, dan zegt dat iets over de woningmarkt. Als je naar de Brede Welvaartsindicatoren kijkt, dan zie je dat daarin het begrip wonen – dus de mogelijkheid voor wonen –daarin wordt afgewogen tegen de mogelijkheid van economische groei. Als je allemaal dat soort elementen tegen elkaar afweegt, krijg je een afgewogen beleid waarin economische groei en werkgelegenheid ten dienste staat van de maatschappij waarin we met zijn allen, als samenleving, veel meer elementen hopen te verbeteren dan alleen maar werkgelegenheid. En op het moment dat je zegt, die brede welvaart en de verbetering daarvan, die stellen we als hoofddoel, 'als missie' noemt de Visie het ook, boven die economie en die economie staat daar in dienst van het economisch beleid, ja, ik denk dat je dan op de goede weg bent. En dat je daarmee niets afdoet aan de wens om aan economische ontwikkeling te werken. Misschien dat dat past bij de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Ja, u was ook aan het eind van uw betoog. Fantastisch. Dank u wel. De heer De Droog is helemaal tevreden met uw uitleg. Dat valt helemaal samen. Prachtig.

De **VOORZITTER** deelt mee dat het volgende amendement is ingekomen:

Amendement A07 van de leden Van Oort (ChristenUnie) en Bart (GroenLinks) inzake Economie draagt bij aan brede welvaart.

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 3 maart 2021, ter behandeling van Statenvoorstel Economische Visie 2020-2027 (PS2021BEM05).

Overwegende dat:
- Brede welvaart in de missie van de Economische Visie wordt genoemd: "Economische ontwikkeling moet bijdragen aan het bereiken van maatschappelijke doelen en daarmee aan de brede welvaart."
- Het goed is om in een besluit te noemen waaraan de beleidsdoelen moeten bijdragen

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:
Aan de overwegingen toe te voegen als eerste overwegingen:

- Dat brede welvaart bijdraagt aan welzijn en welvaart in de brede zin van het woord;
- Dat een hoge brede welvaart daardoor ook bijdraagt aan het economisch vestigingsklimaat;
- Dat economisch beleid daarom altijd bij moet dragen aan verbetering van brede welvaart

De zin bij het oorspronkelijk vierde gedachtestreepje te wijzigen in:
- Dat het economisch handelen en de economische aantrekkelijkheid van de provincie ook kan leiden tot negatieve effecten op sociaal en maatschappelijk gebied, maar altijd moet leiden tot verbetering van de brede welvaart

Het besluit te wijzigen in:
De Economische Visie 2020-2027 Focus op een vitale en duurzame economie vast te stellen met als hoofddoel verbetering van brede welvaart met daarbinnen de volgende beleidsdoelen:
a. Het bedrijfsleven en werknemers zijn toegerust op de toekomst
b. Het economisch profiel is sterk en zichtbaar competitief
c. Bedrijven en kennisinstellingen zijn innovatief sterk
d. Er zijn voldoende vestigingsmogelijkheden in aantal en kwaliteit

En gaat over tot de orde van de dag.

Het amendement maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Ik zag hem een beetje knikkebollen.

Niet zolang geleden ging er in dit huis een pamflet rond waar gepromoot werd hoe een gezonde wijk eruit moest zien. Gezond stedelijk leven. Dat komt terug in deze Economische Visie. Het was een, ja, maoïstisch-communistisch pamflet, waarbij je credits krijgt, bonuspunten, als je je houdt aan de door de bestuurders opgelegde dictaten. Zeg maar, een China 2.0. Ik vind dat doodeng. En dat er verder ook hier in dit huis niets mee gedaan is, vind ik vreemd. Vrijheid, ook economische vrijheid, is niet vanzelfsprekend gratis, maar we geven het elke maand, als we hier bij elkaar komen, weer een beetje op. Margaret Thatcher zei – ik zal het vertalen – dat vrijheid zichzelf zal vernietigen als die niet wordt gepraktiseerd in een moreel kader, in een vorm van gedeelde waarden en wordt overgedragen in een spiritueel erfgoed via de kerk, de familie en school. We kunnen vaststellen dat we die gedeelde waarden niet meer hebben. Ook in dit huis niet meer. Het opgeven van vrijheid is exact wat we dus ook terugzien in deze Economische Visie. Economie, alleen als het past in linkse denkramen. Alleen bedrijven die voldoen aan politieke idealen krijgen de ruimte. Zoiets was al een keer uitgevonden. We noemden het toen planeconomie. En het was buitengewoon onsuccesvol.

Twee vragen over de Economische Visie. Er zouden een aantal sectoren zijn die overschotsectoren zijn en tekortsectoren. De horeca en zakelijke dienstverlening zijn genoemd als sectoren die ook na corona zouden blijven krimpen. Ik begrijp daar niets van. Waarom zou dat zo zijn? Ik kan me best voorstellen dat de horeca op de langere termijn, de evenementen, wat problemen zouden krijgen. Maar waarom zouden deze twee sectoren, die alleen maar zijn gegroeid de afgelopen decennia, blijvend problemen zouden ondervinden?

Bij de internationale samenwerking wordt nog steeds...

De **VOORZITTER**: Ik wijs u erop dat uw spreektijd...

De heer **DERCKSEN**: Ik heb twee heel korte opmerkingen nog.

De **VOORZITTER**: Prima, gaat uw gang.

De heer **DERCKSEN**: Bij de internationale samenwerking wordt nog steeds China genoemd als focusland. We zien dat China steeds grover en op grotere schaal zijn macht misbruikt. Zuid-Chinese Zee, Hongkong, in hun eigen land. We zouden eigenlijk China economisch moeten isoleren. Waarom staat China er nog bij? Met name omdat deze gedeputeerde, ook van D66-huize, en er in de Tweede Kamer heel grote woorden over China zijn gesproken de afgelopen week, in de vorm van genocide.

Voorzitter, dan tot slot. Het taboe der taboes. Er komt net een wetenschappelijk rapport uit dat de massa-immigratie van de afgelopen 25 jaar 400 miljard gekost heeft. Netto. De massa-immigratie is een belangrijke oorzaak van de woningbouwopgave die we hebben en de woningnood die er is. Naast de halsstarrigheid van links om ruimte beschikbaar te stellen voor woningen. De VVD haalde met tien jaar Rutte 750.000 niet-westerse allochtonen binnen.

De **VOORZITTER**: U zou een vraag stellen, meneer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Aan wie? Ik ben met mijn betoog bezig.

De **VOORZITTER**: U zei, ik had nog twee vraagjes.

De heer **DERCKSEN**: Twee opmerkingen, ja. Ja, nou ja, de vraag is: waarom komt dat niet terug in de Economische Visie? Namelijk een van de grootste economische problemen die we in dit land hebben. De massa-immigratie heeft invloed op alle ruimte die we hebben. Niemand heb ik erover gehoord. Wederom draait ook dit college om de hete brij heen. Alleen al daarom zullen we tegen deze Economische Visie stemmen.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M10 van het lid Dercksen (PVV) inzake Schrap China als focusland.

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 3 maart 2021, ter behandeling van Statenvoorstel Economische Visie 2020-2027 (PS2021BEM05).

Constaterende dat:
- China nog steeds wordt genoemd als focusland binnen de Regionaal Economische Agenda.
- China de eigen bevolking onderdrukt, internationaal steeds agressiever optreedt, bijvoorbeeld maar niet uitsluitend in de Zuid Chinese Zee, en alle denkbare mensenrechten aan zijn laars lapt.

Dragen het college van Gedeputeerde Staten op:
- China te schrappen als focusland binnen de Economische Visie.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van der Steeg.

De heer **VAN DER STEEG**: 'Never waste a good crisis', dat moeten 170 Nederlandse wetenschappers vorig jaar misschien wel gedacht hebben toen zij een manifest uitbrachten dat oproept om groener uit de coronacrisis te komen. Ze bepleiten om af te rekenen met business as usual en de maatschappij te verduurzamen. Het roer moet om. Van de verspillende consumptiemaatschappij naar een economie in dienst van de samenleving. We zien in deze Economische Visie inderdaad een koppeling met thema's als brede welvaart en circulariteit. We waarderen dat de noodzaak hiertoe wordt benoemd. Echter, het heersende economische paradigma lijkt nog steeds te zijn dat groei goed is, dat groei nodig is. Continue economische groei op een planeet die niet meegroeit, is echter niets meer dan een utopie. Het is alsof je een luchtballon op laat stijgen zonder na te denken over hoe en wanneer deze weer moet gaan landen. Er zijn alternatieven, voorzitter. Neem het model van de donuteconomie van de Britse economie Kate Raworth. Onlangs gaf ze hierover een lezing aan de statenleden, georganiseerd door de PCL – waarvoor onze dank. Voor wie het gemist heeft: dit model stelt dat economische groei nimmer een eindfase is, maar slechts een overgangsfase naar wasdom. Hierbij dient de economie ingericht te worden op basis van regeneratie en circulariteit in plaats van lineaire groei. Dit is in overeenstemming met de PARC en PCL die aangeven dat het principe van circulariteit niet zozeer een element van de Economische Visie, maar het basisuitgangspunt zou moeten zijn. Binnen de donuteconomie dient menselijk economisch handelen plaats te vinden op basis van een sociaal fundament. Dit is de binnenste ring van de donut. Dit sociaal fundament wordt door twaalf elementen en basisbehoeften gekenmerkt, waaronder voedsel, huisvesting, gezondheid en sociale gelijkheid. De buitenste ring van de donut is het ecologisch plafond, oftewel de draagkracht van de aarde. Gaan we die economisch gezien te buiten, dan krijgen we onder andere te maken met verlies van biodiversiteit. De Partij voor de Dieren wil daarom samen met de ChristenUnie een motie indienen die aan GS vraagt om in navolging van Amsterdam, de Amsterdamse Donut Coalitie, samen met andere maatschappelijke partijen tot de vorming van een Utrechtse Donut Coalitie te komen. Een donutcoalitie is een online platform van overheden, organisaties en inwoners die samenwerken om de doelen van de donuteconomie in praktijk te brengen. Hierbij uitgaande van de motivatie en kracht van mensen in de regio zelf. Hieruit kunnen initiatieven ontstaan die telkens een andere trekker kunnen hebben. Dit sluit ook mooi aan bij de frase uit het Utrechtse coalitieakkoord die stelt: 'Onze inzet is erop gericht de economische ontwikkeling die past bij de provincie te versterken'. Overigens is er ook een internationaal platform wat ondersteunend zou kunnen zijn: de Doughnut Economics Action Lab van Kate Raworth zelf. In de commissie gaf gedeputeerde Strijk aan positief te staan ten opzichte van de uitgangspunten van de donuteconomie, maar ook een beperking te voelen van ambtelijke capaciteit tijdens de coronacrisis. Daarom, voorzitter, denk ik dat we met onze donutmotie iets hebben gebakken wat behapbaar is, waar de gedeputeerde gerust zijn tanden in kan zetten en wat bij hem in de smaak zal vallen. Geacht college, pakt u de donut aan?

Voorzitter, u heeft ongetwijfeld de dozen naast mij op tafel zien staan. Nu hoop ik niet dat de mensen die thuis mee vergaderen al te teleurgesteld zullen, maar er zitten vijftig donuts in ter inspiratie voor de mensen hier aanwezig. Ik stel voor dat die coronaproof uitgedeeld gaan worden. Met uw toestemming, voorzitter, zou ik wel de eerste donut willen overhandigen aan gedeputeerde Strijk. Uiteraard ook dit coronaproof.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Van der Steeg. Dat staan wij u vanzelfsprekend toe.

De heer **DE DROOG**: Ik probeer al een tijdje aan te geven dat ik graag een interruptie zou willen plegen. Maar u wilt eerst die kant op?

De **VOORZITTER**: Misschien is het goed om eerst even de interruptie dan af te ronden. Dan doen we de feestelijkheden tot slot.

De heer **DE DROOG**: Ik probeer verduidelijking te vinden. Ik hoor u beginnen over een economie in dienst van de samenleving. Ik vraag me af, we hebben het net ook gehad over die brede welvaart, en ik ben zo op zoek naar waar zit hem dat nou. Ik hoor de heer Dercksen ook praten over vrijheid. En dan denk ik, ja, hoever gaat die vrijheid? Gaat die vrijheid in de zin van, mag je dan ook schaden? Ik denk dat... Volgens mij – ik leg even de vraag zo neer – zoeken we naar een economie die geen schade toebrengt aan de samenleving, zodat er ook vrijheid blijft bestaan daar waar we niet schaden. Als we zouden zeggen, de economie in dienst van de samenleving, dan leggen we eigenlijk aan iedereen op aan waar hij allemaal moet voldoen aan dat wat wij hier kennelijk met zijn allen maar goed vinden. Maar binnen die bandbreedte van die donut is toch ook gewoon een vrijheid om economie te bedrijven zoals we dat willen doen? Door gewoon mooi werk te maken, goed geld te verdienen, elkaar te vinden?

De heer **VAN DER STEEG**: Waar het om gaat bij een donuteconomie is dat je enerzijds... Je blijft op het deeg van de donut. Kom je daarbinnen, dan is er sprake van een sociaal tekort. Dat sociaal tekort, daar zijn een aantal indicatoren voor geformuleerd. U heeft het net zelf over de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties. Daar zijn ze aan ontleend. Het zijn er twaalf. Ik kan er een paar opnoemen: voedsel, gezondheid, onderwijs, sociale gelijkheid, huisvesting, energie, water. Kom je buiten de donut, kom je buiten het deeg, dan boet je eigenlijk in op de draagkracht van de aarde. Circulariteit, ook iets wat u benoemde, kan bijvoorbeeld helpen om – nou ja, als je kijkt naar het grondstoffenvraagstuk – om in ieder geval niet in te boeten op die draagkracht van de aarde, maar je blijft er dus binnen. Dus circulariteit is dus ook een onderdeel van zo'n donuteconomie. Ik denk dat ik uw vraag beantwoord heb. Maar zo niet, dan hoor ik het wel.

De heer **DE DROOG**: Nog niet helemaal. Voorzitter, ik denk dat we het eens zijn over het feit dat daar waar we buiten de donut komen, dat daar sprake is van een vorm van schade. Maar daar waar je binnen donut bent – om maar in die terminologie te blijven hangen – daar mag toch gewoon volledige vrijheid heersen?

Ik denk dat het antwoord...

De **VOORZITTER**: Tot slot.

De heer **VAN DER STEEG**: Zolang je inderdaad met je economisch handelen op het deeg van de donut blijft – om even in die terminologie te blijven – dan, denk ik, dat het antwoord 'ja' is.

De **VOORZITTER**: Ter geruststelling: als u een straks een hapje neemt, meneer De Droog, bent u nog vrij om van de donuteconomie af te wijken, hoor. We zullen u er niet aan houden dan.

De heer **VAN DER STEEG**: Overigens, voorzitter, wordt mij ingefluisterd: de donuts zijn vegan en komen uit Utrecht.

De **VOORZITTER**: Mooi. Geweldig. Even een kort moment ter overhandiging van de donut aan de gedeputeerde. Dat wordt ook even vastgelegd op de foto natuurlijk.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M08 van de leden Van der Steeg (Partij voor de Dieren) en Van Oort (ChristenUnie) inzake Utrechtse Donut Coalitie.

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 3 maart 2021, ter behandeling van Statenvoorstel Economische Visie 2020-2027 (PS2021BEM05).

Constaterende dat:
- Het economisch concept, met als centrale model de donut, zoals ontwikkeld door Oxford-econoom Kate Raworth, een praktische en realistische invulling geeft aan de noodzaak van een nieuw perspectief op economie en economisch handelen
- De stad Amsterdam het model van de donuteconomie al heeft omarmd en een coalitie van samenwerkende partijen heeft gevormd om dit model toe te passen, genaamd de Amsterdam Donut Coalitie.

Overwegende dat:
- Ons economisch handelen grote gevolgen heeft voor mens, dier, klimaat en milieu en daarmee voor de leefbaarheid van de Aarde.
- Onze huidige economie bestaat bij de gratie van groei en oneindige groei op een planeet die niet meegroeit, wat een illusie is.
- Klimaatverandering, sociale ongelijkheid, schade aan natuur en andere negatieve gevolgen van ons economisch handelen voor mens, dier, klimaat en milieu vragen om een nieuw perspectief op onze economie.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:
- In samenwerking met maatschappelijke partners te komen tot de vorming van een Utrechtse Donut Coalitie

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER**: Dank, meneer Van der Steeg. En dank ook voor de traktatie. Ik zie wel heel veel teleurgestelde gezichten via het beeldscherm, dus u heeft misschien nog wat goed te maken. Maar goed, dat kan best. Heel veel dank daarvoor.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Eggermont.

De heer **EGGERMONT**: Bij het voorliggende voorstel lezen we een overweging en dat is de volgende. Dat het economisch handelen en de economische aantrekkelijkheid van de provincie ook kan leiden tot negatieve effecten op sociaal en maatschappelijk gebied. Wij kunnen niet anders constateren dat het voorliggende voorstel op geen enkele manier daar een oplossing voor biedt. We hebben het er ook in de commissie over gehad. Er kwamen hier ook voorbeelden voorbij. Het meest sprekende is, denk ik, dat er in 1990 nog minder dan vier keer een modaal jaarinkomen nodig was om een huis te komen. Dat is nu ruim negen keer zoveel. Ik hoorde verschillende klassieke economen voorbijkomen. Die hebben bijvoorbeeld gerefereerd aan het probleem van de grondrente, van de grondpolitiek.

Daar hebben we in Nederland nooit wat aan gedaan. Die problemen liggen, wat ons betreft, niet zozeer aan de windmolens of aan de gratie, maar aan het uitblijven van een antwoord hierop, waardoor het ook mogelijk blijft dat mensen hier ook hun leven kunnen leiden en hun arbeid kunnen leveren. Want zonder arbeid is er uiteindelijk geen economie. Maar uiteindelijk, volgens ons – en dat wordt hier nergens besproken – hebben we te maken met een economie van allen tegen allen. Gebaseerd, niet op zeggenschap en democratie, maar gebaseerd op vermogen. Dat leidt uiteindelijk naar dat we geen antwoord kunnen geven op die overweging. Alleen het verder brengen van die zeggenschap, van die democratie, over de economie kan daarin verandering brengen en niet met waar we in dit voorstel mee bezig zijn. Dat laat het voorstel ook zien. Tot zover, voorzitter.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: De woorden van de heer Bart over het gelukszoeken in het hier en nu klinken mooi, maar zijn wat ons betreft wat leeg. Ik zal voor de rest geen theologische invulling geven uit een nog veel ouder boek dan de boeken die tot dusver zijn gepasseerd. Maar ik ben daartoe gaarne bereid buiten de vergadering.

Dan de Economische Visie. Wij zien de lijn, zoals die hier geschetst is, goed voor ons. Het zijn op zich ook geen lijnen waar je tegen kunt zijn, dat bedrijven goed moeten innoveren, dat de arbeidsmarkten aansluiten, et cetera. Maar tegelijk vraagt de SGP-fractie zich weleens af wat onze invloed in het economisch krachtenveld is en hoe de provincie het verschil maakt. Wat neigt naar verbetering in het document is het belang van de maakindustrie. Collega Boswijk en de heer Kocken hebben het daar al vaker over gehad in de besprekingen. In de tweede versie lezen we het belang duidelijker terug. Maar de SGP hecht aan concreet beleid, hoewel we ook kunnen begrijpen dat dit niet morgen kan. Om toch te kijken hoe wij de maakindustrie een plek kunnen geven tussen het geweld van de start- en scale-ups dienen wij bij deze een motie in die vraagt om de toestand beschrijving van maakbedrijven en inventarisatie van de bestaande beleidsmiddelen te ondersteunen en de mogelijkheden te inventariseren en, indien nodig, dit te intensiveren.

Voorzitter, dan de agrofoodsector. De bewoording in het document lijkt vaak wat klein, maar de rol is groot. En zeker in de gebieden waar dit gevestigd is, heeft dat economisch een heel belangrijke rol voor die gebieden. Kan de gedeputeerde bevestigen dat dit in zijn economische aanpak niet buiten de boot valt, waardoor de kloof stad en land versneld groter wordt? Iedere stad en iedere stedelijke omgeving en economisch dynamische omgeving is gebaat bij een sterk achterland.

Voorzitter, dan nog een afsluitende opmerking over de GroenLinks-motie over eigendom en de mogelijkheid voor ondernemen. Wat ons betreft is het geen goed plan om de Staten te laten beïnvloeden hoe je het eigendom van je levenswerk wilt voeren, maar we kunnen er wel in meegaan dat het een advies kan zijn. Iedere weldenkende ondernemer die personeel wil binden in deze krappe markt zal zoveel mogelijk doen om ook het eigendom van zijn onderneming bij zijn personeel te beleggen, zodat die binding ook daadwerkelijk ontstaat. Dus het is geen onverstandig advies van de ROM. Maar of daar een motie voor nodig is, is wat ons betreft wat overbodig. Dank u wel.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M09 van de leden Van den Dikkenberg (SGP), Kocken (VVD) en Boswijk (CDA) inzake Toekomst voor onze maakindustrie.

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 3 maart 2021, ter behandeling van Statenvoorstel Economische Visie 2020-2027 (PS2021BEM05).

Constaterende dat:
- De maakindustrie op een aantal punten terugkomt in deze visie,
- Er op dit moment geen provinciebrede aanpak is om de maakindustrie te ondersteunen,

Overwegende dat:
- Het belang van de maakindustrie in deze visie wordt erkend ook vanwege de bijdrage aan gezond stedelijk leven,
- Het belang van een nabije maakindustrie is onderstreept door de gevolgen van de coronapandemie,
- Er belangrijke uitdagingen zijn voor deze sector,
- Er onvoldoende inzicht is in de maakindustrie in onze provincie, de uitdagingen waar deze in Utrecht voor staat en het toekomstperspectief van deze sector,
- Gerichte ondersteuning door de provincie vanuit onze provinciale taak van toegevoegde waarde kan zijn

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:
- De huidige toestand van de Utrechtse maakindustrie, het toekomstperspectief en de belangrijkste uitdagingen daarvan inzichtelijk te maken,
- Inzichtelijk te maken welke bijdrage de provincie kan leveren aan het bevorderen van de Utrechtse maakindustrie, wat al vanuit vastgesteld beleid kan gebeuren en welke andere beleidsinstrumenten nog kunnen worden ingezet,
- Op basis hiervan met aanvullende voorstellen te komen om de maakindustrie te ondersteunen.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek. U heeft nog 44 seconden.

Mevrouw **HOEK**: Voorzitter, visie op de lange termijn, maar gezien de huidige coronacrisis is misschien de ambitie al wel ingehaald. De toekomst zal het leren. Alles heeft met elkaar te maken. Geschrokken van de visie van de branchevereniging Koninklijke NLingenieurs: voor 2030 900.000 huishoudens erbij, is de prognose. En dat houdt in: jaarlijks 85.000 woningen erbij. Hoe? Nu al een achterstand. Vele kantoren staan leeg en blijven leeg. Weer een PIP, oftewel een provinciaal inpassingplan? Terwijl de vorige PIP...

De **VOORZITTER** schorst de vergadering.

De **VOORZITTER** heropent de vergadering.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, ik hoop dat ik te horen ben. Is dat het geval? Ja, dat is het geval. Mooi, ik zie duimpjes. Fijn. Ik hoop dat u allemaal een plekje heeft kunnen vinden en ook allemaal de microfoon uit kunt houden, zodat wij in ieder geval onze voorbereidende Statenvergadering met de nodige onderbrekingen toch kunnen afmaken nu. Het is heel plezierig dat het op deze manier gaat lukken. Aarzelt u niet op het moment dat u niet gezien wordt of gehoord wordt, dat in de chat te zetten, zodat ik u dan even de gelegenheid om alsnog te zeggen wat u wilt zeggen.
U heeft, denk ik, allemaal meegekregen – ook de mensen thuis – dat Mieke Miltenburg helaas in de zaal gevallen is en een blessure aan haar knie heeft. Een geopereerde knie,

waar een kunstknie in zit. Dus dat is zorgelijk genoeg, met veel pijn. Dus daarom wordt nu met medische hulp gezorgd dat ze naar het ziekenhuis kan, zodat ze daar kunnen vaststellen wat er precies gebeurd is en wat er zou moeten gebeuren. Dus heel vervelend. Dus we leven allemaal vanzelfsprekend met haar mee.

Ik heb ook aangegeven, dat is inmiddels ook via sociale media gecommuniceerd, dat onze besluitvormende Statenvergadering een uur opschuift. Dus niet zal aanvangen om 17.00 uur, maar om 18.00 uur. Die besluitvormende Statenvergadering zullen de griffier en ik weer vanuit de statenzaal doen, want wij gaan ook nog een commissielid van JA21 beëdigen. Dat hoort er ook bij. Maar zoals ik dat nu bekijk, kan een en ander binnen een half uur à drie kwartier wel plaatsvinden, zodat we ook niet een belemmering vormen voor de voortzetting van de BEM-vergadering. We zijn vandaag full in charge. Maar goed, door allerlei ongemakken en ongelukken hebben we veel meer tijd nodig.

Laten we kijken of we kunnen afmaken waar we mee bezig waren. Wij waren bezig met de behandeling van het statenvoorstel Economische Visie. Wij waren aan het eind gekomen van de eerste termijn van uw Staten. Mevrouw Hoek van 50PLUS had het woord toen het met Mieke Miltenburg misging. Mevrouw Hoek, wilt u...? Uw betoog was een eindje gevorderd. U had ook niet zo heel veel spreektijd meer, maar wilt u misschien nog de essentie weergeven wat u nog aan de gedeputeerde...? Gaat uw gang.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: Ik was bij 'vele kantoren staan leeg en blijven leeg'. Weer een PIP, een provinciaal inpassingsplan, terwijl de vorige PIP nog niet is afgerond. Dus wat ik wil zeggen, is, ja, alles heeft met elkaar te maken, onze ambities. We willen werk, we willen wonen, we willen van alles. En inherent daaraan is zoveel woningen. De prognose is 2030, 900.000 nieuwe huishoudens erbij. 50PLUS zou zeggen wat dit betreft: deze visie, heel mooi, maar laten we even pas op de plaats maken, want gezien de situatie waarin we nu zitten door corona wil het toch wel zijn dat we het allemaal moeten bijstellen.

Dat gezegd hebbende, dat is over... Kan ik ook op twee moties reageren? Of zegt u van, doe dat maar op een ander moment?

De **VOORZITTER**: U mag er even kort op reageren. Dat is prima.

Mevrouw **HOEK**: Dan wil ik in ieder geval reageren op de motie Stop de waanzin van de PVV.

De **VOORZITTER**: Stop, mevrouw Hoek, dat is het volgende agendapunt.

Mevrouw **HOEK**: Oké, die niet dus.

De **VOORZITTER**: Straks, bij de officiële vergadering, krijgt u nog gelegenheid om een stemverklaring bij de moties af te leggen.

Mevrouw **HOEK**: Ja, en de andere motie over China, kan die wel nu? Of moet die ook straks?

De **VOORZITTER**: Ja, daar kunt u nu iets over zeggen, ja.

Mevrouw **HOEK**: Dat kan wel. Daar kan ik heel kort over zijn. 50PLUS meent dat China niet langer de status van ontwikkelingsland heeft, maar zich nog wel als zodanig gedraagt op het gebied van milieuwetgeving en arbeidsrechten. China is eerder een wereldmacht waardoor het op grote schaal schenden van mensenrechten nog zwaarder

moet worden aangerekend. Daarom steunt 50PLUS de motie van de PVV om China als focusland te schrappen op onze Regionaal Economische Agenda.

De **VOORZITTER**: Daarmee is een eind gekomen aan de inbreng van uw Staten in de eerste termijn. Dan geef ik graag voor de beantwoording het woord aan gedeputeerde Strijk, die de hele dag met ons meemaakt, stel ik maar vast. Dus veel waardering ook voor uw uithoudingsvermogen, meneer Strijk.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan gedeputeerde Strijk.

Gedeputeerde **STRIJK**: En straks ook naar de commissie BEM, voorzitter.

Ik wilde maar gelijk langs de amendementen en moties lopen. Daarna pak ik nog even een aantal vragen die u mondeling aan mij stelde. Eerst maar even de amendementen en moties.

Amendement nummer A07, de economie draagt bij aan de brede welvaart. Dat werd ook al aangehaald in het betoog. Op pagina 9 van de nota staat ook de missie. Ik denk dat dit het expliciet maakt in de besluittekst. Dus wat het college betreft is dit amendement een toevoeging en een versterking.

Het amendement nummer A08, gastvrijheid zorgt voor banen. Ik ben heel blij met de zoektocht die we al in de commissie startten, samen met de VVD-fractie, om ook in dialoog – en eigenlijk was ook onze afspraak in de zomer bij een aantal ondernemers in deze lijn – we willen vanzelfsprekend gastvrijheid uitstralen naar onze ondernemers. We willen een provincie zijn waar we blij zijn dat er ondernemerschap is en dat mensen hier ook voor werkgelegenheid zorgen. Ik denk dat uw tekst dat echt gewoon versterkt. Dat u daar meer die gastvrijheid uitstraalt. Andersom, in zo'n tekst probeer je natuurlijk het delicate evenwicht van belangen te schetsen. Het gaat om 'komt u allen hierheen' en aan de andere kant kiezen wij voor 'niet alles kan hier' en 'wij vinden ook andere ontwikkelingen belangrijk' en duurzaamheid. Dus ik denk dat het goed is dat uw Staten zelf weegt welke van de twee teksten u nou beter vindt. Het is voor het college acceptabel als deze zou worden aangenomen, omdat hij de gastvrijheid meer benadrukt. Ik kan me voorstellen dat u net zegt, ja, in de tekst die er stond, werden net de andere aspecten wat beter gewogen. Vanuit het college neutraal, dus oordeel Staten hoe u daarmee om wilt gaan. Belangrijk is dat we ook in deze tekst nadrukkelijk naar voren laten komen dat we inzetten op intensivering van bedrijventerreinen, wat echt een belangrijk punt is voor het college.

Motie nummer M05 van GroenLinks. Ik vind het wel belangrijk om te zeggen, als het gaat over coöperaties zullen wij dit op geen enkele manier nu tegenwerken. Dus op het moment dat er ondernemers, startende ondernemers, zijn die zeggen, ik kies niet voor een bv of een andere entiteit, maar voor een coöperatievorm, dan is dat wat ons betreft goed. Maar de heer Bart gaf heel nadrukkelijk aan: er is een verschil tussen niet tegenwerken in het toelaten of het echt proactief ondersteunen. Hij vraagt om een wat meer actieve ondersteunen vanuit de gedachte dat je ondernemersvorm ook voor meer regionaal commitment zorgt. Het zorgt ervoor dat coöperaties zich beter verbinden aan die regio en ook misschien, als ze groeien, niet zomaar zijn vertrokken, wat weleens de angst is bij startende ondernemingen. Dat je investeert bij ze en als het beter gaat, dan vestigen ze hun kantoor elders. Dus ik vind het een interessante gedachte om deze zoektocht eens te doen. Daar wordt ook toe opgeroepen, om te onderzoeken of het kan. En ook niet meer dan dat. Dus die zou ik wel op willen pakken. Ik wil aan de heer Bart vragen of hij zou toestaan... Hij vraagt nu in het laatste stukje van het dictum 'in Q3 2021'. Als het mag, of dat het tweede halfjaar van 2021 mag zijn. Als hij dat nog zou willen wijzigen. Ik probeer het echt voor september af te ronden, maar wie weet wordt het net oktober. Dat geeft net iets meer lucht. Ik weet dat er gewoon heel veel op het bord ligt van de medewerkers bij

ons. Maar dat is een vraag aan u. Maar op zichzelf vind ik het goed eens nader te onderzoeken hoe we hier invulling aan kunnen geven.

De heer **BART**: Wat ons betreft kunt u dat zien als een verzoek tot inspanning. En als u het iets later zou blijven, dan zijn we daar ook absoluut tevreden mee. We vinden het fijn dat u dat op wilt pakken. Dus wat ons betreft geen probleem.

Ja, met die duiding, denk ik, heeft u me met de motie overtuigd. Dus ik pak het. Het zou net kunnen dat ik een maandje later terug rapporteer.

Motie nummer M06, de praktische beroepen helpen. Daar kan ik me voorstellen dat we... Je ziet al in het laatste jaar, waar we u al één keer in hebben meegenomen, dat er aandacht is voor met name technische beroepen, maar ook wel het dingen kunnen maken met je handen – roep ik maar – en het ambacht heeft dat natuurlijk in zich. Dat zijn wel de tekortsectoren van de toekomst die we prognosticeren. Dat de HCA daar aandacht aan geeft, dat gaan we absoluut zien. Wat we ook als een speciaal punt van aandacht zien, zijn onze ZZP'ers. Veel mensen die nog een ambacht bedrijven, zitten ook wel in een ZZP-vorm. Beide zullen dus in die Human Capital Agenda aandacht krijgen. Ik heb ook nog hier een vraag. 'Verzoekt het college in de statenvoorstellen met betrekking tot arbeidsmarktbeleid en bedrijfsvolging daarop in te gaan.' Dus met dat arbeidsmarktbeleid, de Human Capital Agenda, zeg ik u dat toe. Dat zou ik kunnen doen. Dus kan ik die motie omarmen. Bij bedrijfsopvolging is dat ingewikkelder. Dat heeft het CDA net ook al aangegeven dat ze blij zijn dat het college invulling geeft aan bijvoorbeeld de opvolging bij familiebedrijven en dat ondersteunen. Ik zou nooit op het punt willen komen dat ik tegen het ene familiebedrijf zeg, u doet toevallig iets in verzekeringen, ik help u niet, want dat vind ik geen ambacht. En, u doet iets met glasblazen, dan help ik uw familiebedrijf wel. Dus ik zou niet aan een soort vervuiling willen van de twee doelstellingen die hier opereren. Dus als ik mag vragen, als we het zinnetje 'en bedrijfsopvolging' eruit schrappen, dan beloof ik u dat ik er binnen de HCA op terugkom, maar niet per se als een punt van aandacht oppak binnen de opvolgingskwesties die ook bij mkb-bedrijven kunnen spelen.

De heer **KOCKEN**: Kort, voorzitter. Het lijkt me op zich niet zo'n probleem. Het was ook niet bedoeld als een uitsluitend criterium richting andere beroepen of andere groepen. Het was eigenlijk veel meer bedoeld voor een deel, als je dan bezig bent met je reguliere beleid of de beleidsvoornemens die je hebt, heb dan ook aandacht voor de ambachten. Als die zo wordt opgepakt, dan denk ik dat we elkaar prima verstaan.

Ik zal ze nooit uitsluiten. Ik zal er ook niet actiever naar op zoek zijn. Ik wil wel ondernemers helpen met hun bedrijfsopvolgingsvraagstuk. Daar zullen ook mensen met een ambacht in zitten, ongetwijfeld.

Het samenwerken met ondernemers, de motie van de VVD, nummer M07, kunnen wij omarmen. Dat zeg ik u toe. Doe maar gelijk die toezegging af. Als het gaat over accountmanagement vroeg u bij mij nog even na: geldt dat nu ook voor West? Dat geldt ook voor West. Sterker nog, daar hebben we al een accountmanager op zitten. Dat blijven we ook doen.

Motie nummer M10, schrap China als focusland. In de Visie staat dat wij als het gaat om de volgende landen: China, Japan, Taiwan, India, Canada, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk, daar speciale aandacht op hebben in onze handel. Ik worstel even met de tijdigheid ook van de motie zoals die hier nu ligt. Wij zijn met elkaar enkele maanden terug in een uitgebreide discussie geweest over een bijzondere vriendschapsrelatie. Die discussie hebben we nog niet afgerond. Een aantal van u vindt echt dat er in ieder geval geen reden is voor een bijzondere vriendschapsrelatie. En anderen zeggen dat het nog steeds zou kunnen, want dat geeft je ook extra kans om bijvoorbeeld de mensenrechten goed aan te stippen. Dat gesprek gaan we nog met elkaar voeren. Daar zal het college met een voortgangsbrief over komen: hoe zouden we dat kunnen aanpakken? Het handel

drijven is natuurlijk minder vergaand dan een bijzondere relatie onderhouden. Dan stop je ook alle handel met wat straks toch de grootste economie ter wereld is. En wil je daar ook geen enkele aandacht meer aan geven bij je ondernemers, om hen daarin te ondersteunen. Terwijl het toch de economie is waar, als het gaat over innovaties op zonnecollectorengebied of op waterstof, echt heel veel innovatie ook plaatsvindt. We hebben deze ook niet uitgebreid besproken in de commissie. Hij ligt hier nu voor. Voor het college gaat het wel heel snel nu ineens dit met een pennenstreek eruit te halen. Ik zou u ook willen vragen om die bredere discussie, die we nog een keer krijgen over onze relaties met China... Dan hebben we het... Dan doen we dit. We hebben nu ook nog een plusvariant. We hebben met één provincie een bijzondere relatie. Daar gaan we het al over hebben. Dat is misschien ook het moment om nog eens te kijken: wil je er überhaupt nog focus op hebben in je handel.

De heer Dercksen gaat vast reageren.

De **VOORZITTER**: Ik zie inderdaad ook een groot geel handje onderin mijn beeld. De heer Dercksen wil reageren. Wilt u voor mijn overzichtelijkheid als u wilt interrumperen even 'interruptie' typen op de chat? Want dan lees ik het wat makkelijker dan de grote hoeveelheid handjes.

De heer **DERCKSEN**: Ja, ga ik doen. Kijk, er is in de tussentijd dat wij over het China-beleid gesproken hebben natuurlijk wel wat gebeurd, namelijk dat er in de Tweede Kamer een motie is aangenomen die China veroordeelt voor het plegen van genocide. Nu kun je over dat woord en de definitie van genocide nog wel discussiëren, maar klaarblijkelijk is in de brede politiek wat gebeurd, waarbij men zegt, daar moeten we speciale aandacht voor hebben. En genocide is, denk ik, toch wel iets waarvan je moet zeggen, dat is een streep veel te ver. Dus waarom zouden we focus moeten hebben op China terwijl de wereld veel groter is dan China? En waar ook innovatie plaatsvindt en waar we ook handel mee kunnen drijven. Dus de motie is ook ingegeven door het feit dat er politiek, zeker in Den Haag, flinke stappen zijn gezet.

De **VOORZITTER**: Ik zie de heer Suna ook. Wilt u op hetzelfde punt of wilt u liever dat de heer Strijk eerst reageert?

De heer **SUNA**: Want gedeputeerde doet voorkomen alsof als we deze motie aannemen er helemaal geen zaken meer met China worden gedaan. Maar de motie vraagt dat we dus niet focussen. Dus dat we er niet extra aandacht aan geven. Dat is totaal iets anders dan helemaal geen zaken met China doen.

Gedeputeerde **STRIJK**: Ik erken dat... U zou kunnen zeggen dat de provincie Utrecht een voorloper was als het gaat over het voeren van de discussie over de relatie met China en dat het type gesprek wat wij met elkaar hebben gehad eigenlijk ook nu in de Kamer speelt, ook in het Europees Parlement nu speelt. Er speelt veel meer dynamiek als het gaat over de relaties van het zakendoen met China. Dat zie je ook wel in de regering van Biden naar voren komen. Dus dit zit ook allemaal wel in de brief die het college u binnenkort wilt sturen over de voortgang van onze bijzondere relatie met de provincie Guangdong. Willen we dat meenemen en ook echt goed kijken, wat betekent dit nou voor onze relatie? Het gaat hier even om het punt: het is niet besproken in de commissie en ineens ligt die hier. Vindt u het nu het moment om het eruit te schrappen als focusgebied? Of zegt u, laten we deze dan ook oppakken in die bredere discussie. Ik zou daar voorstander van zijn. Ik zeg niet dat dit misschien niet straks de uitkomst zou moeten zijn, maar in een wat zorgvuldiger

debat waar we er wat langer met elkaar over doorspreken dan nu, ja, toch ook niet besproken hebbend in de commissie en ineens zo aan de hand van een motie. Maar dat is dan uw weging als Staten. Ik zou u dat willen meegeven. Laten we het meepakken in die wat bredere discussie die we met elkaar ook voeren over onze relatie en zakendoen met China.

De heer **BOSWIJK**: Ik ben even benieuwd: wanneer is ongeveer de planning dat wij dat weer verder gaan bespreken? Want het heeft natuurlijk heel lang geduurd voordat het de eerste keer hebben besproken. Sinds dat moment zit het toch een beetje in een patstelling. Stiekem zijn we toch alweer bijna twee jaar verder. Dus wanneer kunnen we dat gesprek verwachten?

Ja, nu wordt het lastig, want ik weet dat aanstaande dinsdag dat er aanstaande dinsdag in het college een brief zit over hoe wij voort zouden moeten gaan. Als ik al ga invullen, dan zit daar ook nog eens een planning aan vast. Voordat je het weet, zit ik in dat stuk. Zonder daarop vooruit te willen lopen, je ziet ook het college dat er nogal wat aan het schuiven is internationaal als het gaat over het zakendoen met China. Dat zijn discussies die op Europees niveau worden gevoerd, die op internationaal niveau worden gespeeld. Want je ziet ook echt dat de Verenigde Staten daar toch ook als het om dit soort punten gaat, de westerse bondgenoot van Europa, een ander standpunt inneemt. Ik denk dat de uitspraak van de Tweede Kamer ook ongetwijfeld iets zal gaan betekenen voor het nieuwe kabinet. Het college wil u een voorstel doen om met deze grotere ontwikkelingen toch ook te kijken: wat betekent dat voor ons? En gaan wij hier regionaal alvast dat wiel uitvinden? Of wachten we af wat die grotere discussie is die in het Europees Parlement, de Tweede Kamer, het nieuwe kabinet wordt gevoerd, voordat wij verder gaan bepalen. Maar dit is de portee van waar het college naar u toekomt. Dat is wel dus binnen... Ja, nou ja, wanneer is er een nieuw kabinet? Weet u het? U weet het misschien beter? Maar dat zou zomaar eens een halfjaar verder kunnen zijn.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: De gedeputeerde vraagt ons wel om in de Visie... Want wij staan op zich wel sympathiek tegenover de motie van de heer Dercksen. Maar het vraagt ons dus wel vast te stellen dat we China als focusland zien, terwijl er mogelijk een ander – ik luister goed naar zijn woorden – signaal komt uit een brief die komt. Kunnen we dan niet naar aanleiding van die discussie die we gaan voeren over onze rol ten opzichte van China alsnog besluiten om China toe te voegen als focusland en het nu uit de Visie verwijderen? Dat lijkt me dan een zorgvuldiger proces, want anders hebben we eerst vastgesteld wat we een focusland vinden.

Dat is dan de afweging die u moet maken. Haal je het er nu uit en voeg je het eventueel toe? Of laat je het even staan en haal je het er straks uit. Of niet. Er gaat ook altijd een signaalwerking van uit op het moment dat je iets actief schrapt natuurlijk. Terwijl ook het college bezig is om hier... Ik denk dat de heer Dercksen een terecht punt maakt: er is nogal wat aan het verschuiven. En de discussie die u onderling heeft gevoerd laat goed zien dat we niet waardenvrij in ons handel drijven zitten en in de ondersteunen van het handel drijven. Maar we hebben het wel steeds over twee dingen: het zakendoen op zichzelf en een bijzondere relatie. Ik kan me toch voorstellen dat we ze allebei tegelijk bij de kop pakken, maar ik geef er ook maar bij dat dat niet in de komende twee, drie maanden zal zijn. En of u het in de tussentijd dan schrapt, ja, dan laat ik dat echt aan uw oordeel. Ik weet niet of we hier met elkaar eenmaal het zorgvuldige dan over hebben gevoerd.

Voorzitter, dan zijn er nog twee moties. Die van de ChristenUnie met de Partij voor de Dieren over de donuteconomie. Ik heb hem hier nog liggen. Ik heb hem in ieder geval aangepakt als handreiking om te eten.

De motie van de SGP over de maakindustrie, samen met een aantal andere fracties. Daarvan wil ik u eigenlijk of u ze aan zou willen houden. Mijn eerste reactie bij dit

soort... Dat is eigenlijk mijn algemene grondhouding als bestuurder: als u de vraag stelt of ik iets kan bezoeken en of ik kan kijken of het kan... Mijn grondhouding: ja, dat wil ik. Maar ik geef u ook maar gewoon eerlijk toe, de werkdruk in het team Economie is op dit moment echt buitengewoon groot. Onze speerpunten zitten echt in de komende tijd op die Human Capital Agenda. We willen echt kijken hoe... Ook door alle problematiek rondom corona de mensen die mogelijkerwijs werkeloos gaan worden door vragende en latende sectoren – daar zal ik straks nog iets meer over zeggen – daar moeten we nu op acteren. En als het gaat over intensivering van bedrijventerreinen ook. Dat zijn echt speerpunten. Dan komen deze erbij. Ik vind het ook belangrijk, de maakindustrie en het onderzoek. Maar het is niet gratis. Het kost geld om dat te onderzoeken. Het vraagt ambtelijke capaciteit. Dat geldt ook voor de donuteconomie. Ik zou graag deze ook vandaag of eentje gisteravond... Als u mij toestaat, wil ik ze beide oppakken. Onderzoeken hoeveel tijd en energie kost dit. Wat kost dit om dit te doen? En dat ik u dan bij de kaderbrief of uiterlijk bij de begroting laat zien, nou ja, dan vraag ik dit van u. Als u dit wilt uitvoeren, dan heb ik ook dit nodig, want anders kan ik het gewoon niet doen. Dus ik wil constructief staan ten opzichte van allebei, zowel het nieuwe denken dat binnenkomt over het denken over de donuteconomie, maar net zo goed het grote belang wat ik zie voor die maakindustrie. Maar ik kijk ook gewoon even naar mijn team en denk, hoe dan? Dus mag ik het in kaart brengen? Dat is eigenlijk mijn vraag. Kunt u deze twee moties Dit punt wordt even aangehouden. En dan pak ik ze bij de kadernota of uiterlijk de begroting op. Dan heb ik ze van capaciteit en middelen voorzien. Dan kunnen we er een keuze over maken. Dus dat is mijn vraag aan u.

De **VOORZITTER**: Duidelijk. Aanhouden, dat kennen we niet helemaal, maar de gedeputeerde zegt dat hij onderzoek zal doen naar de haalbaarheid van wat u in de twee moties vraagt. En dan kunt hem zelf in de binnenzak houden.

Gedeputeerde **STRIJK**: Dan kom ik erop terug. Dat zal ik actief doen.

De **VOORZITTER**: Ik zie wat akkoorden binnenkomen. Maar het is prima, dat zien we dan straks wel bij de stemmingen wat dat voor effect op de moties heeft. Prima.

Gedeputeerde **STRIJK**: Dan nog even een paar vragen die gesteld waren buiten de moties en amendementen om. De heer Kocken van de VVD vroeg wat er hier nu nodig is om wendbaar te blijven. Ik denk dat in deze Economische Visie op twee grote punten schaarste wordt gezien in onze economie. Misschien zou je er zelfs drie kunnen noemen. Schaarste op de ruimte, schaarste op het personeel. Zelfs in deze coronatijd is onze werkeloosheid maar 3,7%. Dat is natuurlijk altijd heel vervelend voor de mensen die werkeloos zijn, maar het is een buitengewoon laag percentage. En het is ook een kwalitatief probleem, de schaarst aan het juiste personeel. En misschien ook wel schaarste aan investeringsmiddelen. Deze Economische Agenda zet op alle drie in. Als het gaat om mensen willen we met leven lang ontwikkelen daar echt op inzetten. Als het gaat om ruimte, dan maken we de scherpe keuzes om bestaande bedrijventerreinen te intensiveren. We willen kijken wat dat betekent voor kantoren. Eerder vandaag hebben we gesproken wat dat betekent voor winkelgebieden, om ook met die schaarste goed om te gaan. Dus dit zijn ze. Wat er continu als grondtoon in zit: dit moet je samen doen met anderen. Je moet dit samen met je ondernemers doen, met je onderzoeksinstellingen. Met fundamenteel onderzoek wat daar vandaan komt. Nieuwe oplossingen die we ervoor vragen. En je moet het ook samen doen met je onderwijsinstellingen. Dus dat is voor mij toch wel wat deze Visie op de hoofdlijn uitademt om wendbaar te zijn. Volgens mij, gaan we op al die punten acteren. Met de Human Capital Agenda, met onze ROM en innovatie en ook met ons beleid op intensivering van bedrijventerreinen waar we actief een positie in pakken.

De heer **KOCKEN**: Gedeputeerde schetst heel goed welke mogelijkheden hij heeft voor het uitvoeren van het beleid. Ook heel goed dat dat in samenwerking gaat. Onze vraag zit ook meer: hoe zie je nou dat dit nog de juiste koers is? Hoe hou je die eigenlijk zelf als een soort van reflectie tegen het licht?

Gelukkig heb ik u.

De heer **KOCKEN**: Voorzitter, met zo'n antwoord...

En ook collega-statenleden. Maar we hebben ook nog de Economic Board. Daar heb ik u recent een brief over gestuurd. Waar we toch inmiddels een groep van straks 20, 25 vrouwen, mannen hebben die in het dagelijks leven middenin die economie bezig zijn. CEO's van grotere bedrijven, maar ook vanuit het mkb, ook koepelorganisaties. Ik heb u ook al toegezegd dat ik die gesprekken met ondernemers aan zal blijven gaan om te horen wat er speelt. Dus ik heb het idee dat wij onze sensoren goed uit hebben staat om te horen, te luisteren en te blijven reageren en ook zelf adaptief te blijven. Niet vast te roesten in een beeld 'dit is nou eenmaal wat we hebben voorgenomen'. Dus van de hoofdlijnen in deze Visie geloof ik echt wel dat dit de goede lijnen zijn, maar we zullen altijd blijven luisteren. En anders houdt u mij wel op het scherpe pad, toch, denk ik.

De heer Potjer, ja, ik hoor u zeggen dat u geen steun kunt geven voor de Economische Visie. Dat vind ik jammer, omdat ik toch hoop dat uw fractie ook steeds, als het gaat over de hoofdkeuzes, erin mee kan blijven gaan. U gaf aan het belang wat u hecht aan innovatie en hoe Schumpeter daar al aan refereert. Ja, het is echt een belangrijk speerpunt. Het is een van de beleidsdoelen: hoe stimuleren we innovatie; hoe ondersteunen we ondernemers daarin. Daar is ook wel marktfalen, hebben we gemerkt, bij financiering. Daar helpen we in. Maar goed, het blijft natuurlijk een eindafweging. Ik hoop, ik zie toch echt wel een aantal punten in de Visie, die wij doen, waar u de aandacht voor vroeg in uw betoog toen u een opbouw had die helaas wat door de tijd moest worden ingekort. Maar die heel interessant was vanuit de economische analyse van de heer Schumpeter.

De heer Dercksen over de familiebedrijven. Je, ik wil het toch maar een keer zeggen: u bent wat consistent en volhardend in dat aan mij vragen. Ik was misschien zelf in het begin nog wel wat terughoudend in het gaan verkennen van deze mogelijkheden. Inmiddels, echter, intrinsiek overtuigd geraakt van het belang daarvan. Recent een brief over gestuurd. Toevallig schreef het Algemeen Dagblad vorige week een artikel over een familiebedrijf. Ik denk dat dat een mooi initiatief is van een initiatief waar u hard aan getrokken heeft en voor gevochten heeft.

D66 vraagt om een toezegging dat het niet alleen maar de triple helix, maar eigenlijk ook de quadruple helix, noemen we hem weleens. Dus hou ook in het economisch beleid je maatschappelijke organisaties, je inwoners, goed bij je. Dat is ook steeds een punt waar wij op moeten letten. Dat doen we ook wel veel via monitoring en zaken. Maar u mag ervan uit gaan dat wij ook dat eigenlijk steeds belangrijker gaan vinden. Dat je niet alleen maar met je ondernemers, je onderzoeks- en onderwijsinstellingen werkt, maar ook breder je verankert in de maatschappij.

De heer Suna vraagt over wat hier wel wordt genoemd het grote belang voor woningen voor, ja, mensen die er zouden willen werken en die ook eigenlijk zo'n baan kunnen hebben bij een Utrechts bedrijf, maar die dan hier niet komen werken omdat ze hier niet kunnen wonen. Dat vraagstuk adresseren, daar moeten we ook echt mee verder vanuit niet alleen het sociaal belang, maar ook het economisch belang. Ik heb daar met mijn collega, de heer Van Muilekom, ook wel de eerste gesprekken over gevoerd vanuit de versnelling van de woningbouwopgave, wat we hier ook kunnen doen. Ik denk dat het ook echt wel in de tweede helft van dit jaar wordt dat we daar met wat verdere ideeën en een planvorming in uw richting komen. Dat is met enige ruimte. Wel dit jaar, maar het is niet in de komende drie maanden. De tweede helft van het jaar.

De PVV, de heer Dercksen. Over China, de motie, hebben we het, denk ik, al gehad. Dus over dat punt hoor ik straks wat het oordeel van de Staten is. Als het gaat over overschotsectoren en tekortsectoren, dan analyseren wij in de Human Capital Agenda – dus in de menselijk kapitaal agenda zou je kunnen zeggen – kijken we vooruit zo'n vijf tot tien jaar. Dan zien we nu al de ontwikkeling plaatsvinden dat een groot aantal banen in onze provincie, die nu veel zit in de zakelijke en financiële dienstverlening, door automatisering ophouden te bestaan. Veel administratieve functies gaan ophouden te bestaan. Er zullen ook veel banen in de industrie zijn, die door robotisering gaan ophouden te bestaan. Dat zijn trends die je al zie en die versnellen. Toevallig in de afgelopen maanden hebben we van alle banken gehoord hoeveel duizenden mensen eruit gaan. Dan sluiten wij aan bij initiatieven zoals 'Van Rabo naar pabo'. Ik noem het elke keer als voorbeeld, omdat die zo inzichtelijk is. Want daar gaan dan weliswaar banen ophouden te bestaan, maar in het onderwijs, de zorg, in de techniek, in de bouw, daar zijn onvoorstelbaar veel banen en staan er ook vacatures. Maar de mensen moeten wel herschoold worden en dat is ook nog wel een emotioneel proces. Want ja, als je natuurlijk altijd bij een bank hebt gewerkt, sta je niet zomaar voor de klas. Dat is ook nog iets wat meer vraagt dan alleen maar bijscholing. Daar zetten wij echt... Dat is een van de grote speerpunten waar we in de komende tijd op willen zetten. Die grote transitie van wat we dan latende sectoren noemen – zeker in de industrie, financiële dienstverlening – naar vragende sectoren: zorg, onderwijs, techniek.

SP, u geeft aan dat de Economische Visie op geen enkele manier een oplossing biedt voor sociale problematiek. Een deel van het gesprek dat u heeft is meer fundamenteel van aard. Dat gaat, denk ik, echt over economische orde en misschien een ander systeem dan de SP ook wil, dan een marktsysteem. Laten we die discussie maar niet voeren me elkaar. Op een ander moment, maar niet hier. Maar laat ik toch zeggen, ik vind echt dat ook in deze Visie dingen staan die een heel nadrukkelijk sociaal wensen brengen. Ik noemde het net: het leven lang ontwikkelen, het actief beleid zetten op mensen heropleiden, meenemen naar de banen van de toekomst. Dat vind ik een heel sociale aanpak. Als het gaat over innovatie, dat we allerlei nieuwe ontdekkingen willen vormgeven aan producten om gezonder te leven. Dat is een heel sociale kant, om gezond oud te kunnen worde en vitaal oud te worden. Als het gaat over ruimte, de schaarste in de ruimte en de scherpe keuzes die het college voorstelt in deze Visie, om natuur te koesteren en daarom ook verscherpt in te zetten op het intensiveren van de ruimte, dat vind ik een sociale keuze. Dus ik kan me voorstellen dat de SP zegt, ja, het gaat me niet ver genoeg; ik zou meer een fundamentele breuk willen met het marktmechanisme. Daar gaan we dan ook echt uiteen. Maar om nou te zeggen, er zit geen enkele sociale gedachte in, die herken ik niet.

De **VOORZITTER**: Meneer Strijk, de heer Eggermont wil daar nog op reageren. Terecht wordt er in de chat ook wel even aan herinnerd dat ook u spreektijd hebt. Maar eerst de heer Eggermont.

> De heer **EGGERMONT**: Ik vind het een mooi verhaal wat de gedeputeerde houdt. Alleen, in de commissie gaf hij ook aan dat er voor hele groepen werknemers helemaal niet zoiets bestaat als eeuwig leren, leven lang leren. Ja, en daar verwijst de gedeputeerde ook constant ook alleen maar naar landelijk beleid, landelijk beleid, landelijk beleid. Daar zit voor ons wel het fundamentele probleem met dit voorstel.

Gedeputeerde **STRIJK**: Het staat allemaal onder tijdsdruk, dus ik zal daar dan maar niet op ingaan. We verschillen waarschijnlijk van inzicht. Ik zie nadrukkelijk sociale componenten in onze Economische Visie staan.

De heer Van den Dikkenberg vraagt mij, blijft u ook aandacht houden voor wat er in Foodvalley gebeurt, het belang van voedsel en de productie en de hele sector. Daar mag u vanuit gaan dat we dat doen. Ik ben recent ook gevraagd om toe te treden tot de Economic

Board van Foodvalley. Dus dat is ook echt een aandachtspunt waar wij ook het economisch belang van deze sector zien. Daar ga ik aandacht voor vragen, ook van u, in de toekomst.

50PLUS, denk ik, daar nam ik net kennisgeving van hoe mevrouw Hoek ook aangaf over de grote dynamiek die ze ziet in onze economie. Die onderstreep ik met haar. Die vraagt om een continue alertheid. Eigenlijk vroeg daar net de VVD-fractie ook al naar. Dat was hem, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dan kijk ik even of er vanuit uw kring nog behoefte is aan een tweede termijn. Meneer Bart, heeft u nog behoefte?

De heer **BART**: Nee, eigenlijk niet, voorzitter. Genoeg gezegd in de eerste termijn. Dus dank voor de beantwoording van gedeputeerde. We zijn blij dat hij onze motie ook ondersteunt.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Kocken.

De heer **KOCKEN**: Een paar woorden. Motie 06, daar heb ik net een aangepaste versie van naar de griffie gestuurd. Motie 07, gezien de toezegging van de gedeputeerde, die echt authentiek overkwam, gaan we die intrekken. Ten aanzien van amendement 08 over gastvrijheid. Dank voor de warme woorden van de gedeputeerde. Juist die warmere tekst ook van het amendement vergroot ook juist het draagvlak voor die Economische Visie. Dus in dat opzicht hoop ik ook echt dat daar straks steun voor is. Dank u wel.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Motie M06A van de leden Kocken (VVD), Suna (PvdA) en Bart (GroenLinks) inzake Praktische beroepen praktisch helpen.

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 3 maart 2021, ter behandeling van Statenvoorstel Economische Visie 2020-2027 (PS2021BEM05).

Constaterende dat:
- Dat er in de samenleving herwaardering is ontstaan voor ambachten; maken, onderhoud, reparatie en restauratie.
- Dat de afgelopen jaren het aantal beoefenaars van ambachten sterk is gedaald en er vanuit de overheid weinig aandacht voor was.

Overwegende dat:
- Dat handwerk een grotere rol gaat spelen in onze economie door maatschappelijke ontwikkelingen zoals energietransitie en de behoefte aan hergebruik van grondstoffen.
- Dat handwerk ook essentieel is voor wat van waarde blijft: onderhoud en restauratie van erfgoed
- Dat zeker in een vergrijzende samenleving geen talent onbenut kan blijven.

Voorts overwegende dat:
- Dat praktisch opleiden met nadruk op (v)mbo-niveau, waaronder stages, en bedrijfsopvolging cruciale onderdelen zijn om de herwaardering van ambachten ook in daden om te zetten
- Dat het daarbij helpt om ambachtslieden te faciliteren in het opleiden van leerlingen tot professionals voor het desbetreffende ambacht

- Dat de provincie hier deels al in helpt met bijvoorbeeld de ondersteuning van de MKB deal Utrecht West en de pilot bedrijfsopvolging.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:
- In de op te stellen statenvoorstellen m.b.t. arbeidsmarktbeleid in te gaan op het bevorderen en ondersteunen van ambachten
- In de uitvoering van provinciaal beleid, zoals van motie 70 van 2020 over arbeidsmarkt, startup beleid via ROM/EBU en overig beleid zoals energietransitie en erfgoedbeleid, steeds oog te hebben voor de kansen om het opleiden in ambachten praktisch te ondersteunen/te faciliteren.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

Motie M07 van het lid Kocken (VVD) maakt geen deel meer uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER**: Dan heeft JA21 aangegeven geen behoefte te hebben aan de tweede termijn. Dat geldt ook voor het CDA en dat geldt ook voor D66. Dan kom ik bij Partij van de Arbeid, de heer Suna.

De heer **SUNA**: Ik heb geen inbreng voor de tweede termijn.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan Van Oort.

De heer **VAN OORT**: Heel kort. Wij willen de Partij voor de Dieren bedanken voor de donut. Even buiten de orde misschien. Maar toch, hij was lekker, ondanks alles.

Even over die coöperaties en de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij. Ik weet eerlijk gezegd niet hoe het in Utrecht zelf is, maar ik weet wel dat in ons omringende regio's ontwikkelingsmaatschappijen vaak specifiek eisen bij financieringsvormen en bij subsidies om een bv-vorm te hebben. Dat is ooit bedacht om nv's en om ZZP'ers tegen te gaan. Maar dat sluit ook uit dat je een coöperatie hebt. Dat is misschien ook nog wel iets om even mee te geven, omdat je op die manier automatisch bij zo'n bv uitkomt.

Voor het overige zijn wij met heel veel antwoorden en het hele stuk sowieso erg blij. Dus dank daarvoor, gedeputeerde. Ook met u was het altijd erg fijn debatteren. Tot zover, voorzitter.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Ja, ik heb nog één vraag. Die heb ik gemist, omdat ik nogal werd opgejaagd in mijn eerste termijn. Dat is een vraag over de vitale economie. We zitten nu een jaar in corona. Wat is er nu gedaan om bij dit soort rampen, pandemieën, beter voorbereid te zijn doordat we zelf spullen hebben of maken die met name in de zorg hard nodig zijn? Wat is de stand van zaken daar?

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van der Steeg.

De heer **VAN DER STEEG**: Een kleine reactie nog. Wij zullen voldoen aan het verzoek van de gedeputeerde en we zullen de motie aanhouden. We brengen hem vandaag dus niet in stemming. Ik zou wel nog richting het antwoord van de gedeputeerde straks dan bij de kadernota een zinnetje mee willen geven die hij heeft opgeschreven in de

Economische Visie. 'Inmiddels zijn we in een fase van economische ontwikkeling aangeland, waarin steeds meer voorwaarden aan economische groei worden gesteld: groei moet bijdragen aan een rechtvaardiger, eerlijker wereld, een beter leefmilieu en gezondere mensen, en mag niet langer ten koste gaan van natuurlijke hulpbronnen of de waardigheid van mensen.' Voorzitter, dat is grofweg dus de donuteconomie. Dat geeft dus ook alle vertrouwen, voorzitter, dat wij straks een positief antwoord gaan krijgen van de gedeputeerde. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Van der Steeg. Duidelijk dat u de motie niet zult indienen vanavond.

Motie M08 van de leden Van der Steeg (Partij voor de Dieren) en Van Oort (ChristenUnie) maakt geen deel meer uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER**: De heer Eggermont, geen behoefte zag ik in de chat.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Ik wil de gedeputeerde graag bedanken voor de beantwoording. Ook wij zullen onze motie aanhouden tot en met de kadernota slash begroting, net wanneer het nodig is. Dit is ook weer zo'n gevalletje dat het... Het is belangrijk en het is urgent dat daar een gedachtenvorming over doorgaat, alleen het is niet dusdanig urgent dat het op haren en snaren moet. Dus we geven de gedeputeerde daar graag de ruimte om dat goed uit te zoeken. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dat is ook helder dat die vanavond niet in stemming komt.

Motie M09 van de leden Van den Dikkenberg (SGP), Kocken (VVD) en Boswijk (CDA) maakt geen deel meer uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Hoek, 50PLUS.

Mevrouw **HOEK**: Ja, voorzitter, geen opmerkingen meer en dergelijke. Alleen zou ik graag willen dat er nog een nieuwe lijst komt van alle moties en amendementen. Dat denk ik wel. En we krijgen natuurlijk de stemlijst. Want ik ben een beetje de draad kwijt van wat nummer 01, 05, 07 en 03 is, et cetera, zodat ik straks wel heel duidelijk weet waar ik voor of tegen stem. Dat niet de boel door elkaar gaat.

De **VOORZITTER**: Dat gaat gebeuren, maar Hoek. Ik zal ze ook nog even met u doorlopen om de indieners te vragen of daadwerkelijk de motie of het amendement wordt ingediend.

Mevrouw **HOEK**: Oké, tot zover. Dank u wel.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan gedeputeerde Strijk.

Gedeputeerde **STRIJK**: Ik heb nog één vraag hier staan, volgens mij. Dat is van de heer Dercksen. Hij vroeg, wat heeft het college gedaan in de afgelopen tijd om de lessen die we hebben geleerd van het in zo'n pandemie plotseling voorraadtekorten krijgen. En, wat betekent dat nou voor ons economisch beleid? Of, wat zien we daarop? Een heel deel, denk ik, dat bij ondernemers zelf op dit moment die conclusies worden getrokken. Het just in time management, wat veel ondernemers hadden – hou je voorraad zo laag mogelijk,

laat zo laat mogelijk je spullen binnenkomen, is je voorraadbeheer optimaal – hebben daarvan wel de consequenties ervaren. Want dat betekent ook dat ineens je bedrijfsvoering helemaal stil komt te liggen als er geen productie uit Aziatische landen hierheen kwam. Dus ik denk dat veel bedrijven zelf op dit moment de conclusies trekken, wat betekent dit voor mijn just in time management, voor mijn bedrijfsvoering en mijn logistieke stroom. Daar gaat het college niet over, over dit soort zaken. Dat doen ondernemers zelf. Ik denk dat ze daarop schakelen. Ik kan u wel zeggen dat als het gaat over het bredere vraagstuk ook in wat een pandemie betekent voor de productie van vaccins en R&D... Ja, dat we hier vlakbij een centrum zitten waar dit soort innovaties ook plaatsvinden. Dus daar zal ook meer focus en aandacht komen voor wat dit betekent in de toekomst. Dus ik zie wel initiatieven ontstaan vanuit ondernemers. Maar ook hier geldt dat ondernemers dat zelf doen om zich op een mogelijke toekomstige pandemie beter te preparen. Maar dus het college, van GS, niet per se ondersteuning, anders dan als daar vragen naar ons toekomen, dat wij altijd het belang zullen wegen en mee zullen denken, zoals we in theorie alle ondernemers altijd helpen, maar zeker daar waar het zo direct raakt aan een maatschappelijk belang.

De heer **DERCKSEN**: Ja, dus het voorbereiden op een pandemie en daar de tekorten in de zorg laten wij over aan het bedrijfsleven? Is dat nou wat ik als conclusie moet trekken? Ik had toch enige sturing verwacht. Dat wij als overheid ook een verantwoordelijkheid hebben om voorbereid te zijn op dit soort rampen. Je kan allerlei andere rampen ook nog wel bedenken. Maar daar moet de overheid toch zeer zeker een sturende rol in hebben?

Ik kan me voorstellen dat...

De heer **DERCKSEN**: Misschien met het rijk, hoor. Ik zeg niet dat de provincie Utrecht de burger nu moet redden van alle gevaren die op hem af kunnen komen, maar we hebben toch wel een rol.

Als we het hebben over de tekorten die we in een bepaalde periode hebben gehad aan medische verzorgingsmiddelen of die we nu misschien hebben als het gaat over productiecapaciteit van vaccins, dan zit dat nadrukkelijk op rijksniveau en heeft dat alle aandacht. Ik geef daarvan aan dat de kans dat dat ook een uitwerking krijgt op toevallig deze regio sluit ik niet uit, omdat veel van dat soort type bedrijfsleven hier zit. Maar dat heeft wel nadrukkelijk de regie vanuit het ministerie en niet van ons. En meer in de brede zin, denk ik, dat alle ondernemers het afgelopen jaar hebben geconstateerd dat wat aan de ene kant een voordeel is, als je heel efficiënt met je voorraden om gaat, op een bepaald moment ook een nadeel is, namelijk als de productiestroom ineens tot stilstand komt. Daar trekt iedere ondernemer voor zichzelf conclusies uit. Daar gaan wij niet over.

De **VOORZITTER**: Dan hebben wij beraadslaagd in twee termijnen over dit voorstel en gaan we vanavond stemmen over het voorstel zelf en over de ingediende amendementen en moties.

De discussie wordt gesloten.

8.
Actualiteitenmotie Stop De Waanzin, ingediend door PVV
(verwijzing naar de motie en de bijlagen)

De **VOORZITTER**: Dan is tot slot aan de orde agendapunt 8, dat is de actualiteitenmotie Stop De Waanzin, ingediend door de PVV.

De **VOORZITTER** deelt mee dat de volgende motie is ingekomen:

Actualiteitenmotie M11 van het lid Dercksen (PVV) inzake Stop de Waanzin.

Provinciale Staten van Utrecht in vergadering bijeen op 3 maart 2021, ter bespreking van de motie vreemd aan de orde van de dag.

Constaterende dat:
- Dat er een proef is gestart met een opgehangen boom die bij wind een beetje beweegt en waarbij dan de energie wordt opgevangen. Dit zou de beleving van het landschap bevorderen. Deze waanzin kost € 50.000,00.
- Dat er voor de zoveelste keer een proef wordt gedaan met zonnepanelen op fietspaden terwijl tal van proeven nationaal en internationaal faalden;
- Dat de panelen vies worden, doordat ze horizontaal liggen. Modder, sneeuw en dergelijke kunnen zich aan de oppervlakte hechten;
- Dat de panelen kunnen niet naar de zon toe gedraaid worden voor een betere lichtopbrengst;
- Dat de kosten hoog zijn en zelfs niet in verhouding staan met gesubsidieerde losse zonnepanelen en een standaard wegdek (naar schatting 3 tot 4x duurder; geschat €900- 1200 per m^2 voor de verharding);
- Dat ze gevoelig zijn voor vandalisme;
- Dat salderen (een vorm van subsidiëren om de onrendabele zonnepanelen acceptabel te maken) van de elektriciteitsopbrengst niet of nauwelijks mogelijk is. Hierdoor is de opbrengst (in euro's) zeer laag;
- Dat de onderhoudskosten zeer hoog zijn;
- Dat de kosten voor het aansluiten op elektriciteitsnet zeer hoog zijn wat (over)gedimensioneerd moet worden op piekmomenten in de zomer;
- Dat de totale milieubelasting negatief uitvalt, vanwege o.a. de milieubelasting bij de productie van de betonnen omhulling en de stroeve toplaag in combinatie met de relatief korte verwachte levensduur;
- Dat natuurkundige Phil Mason over dit onderwerp, middels een serie video’s bewijst dat zowel theoretisch als ook praktisch projecten in Amerika (Idaho) en China gedoemd zijn om compleet te mislukken;
- Dat het onacceptabel is om voor een dergelijk kansloos project € 1.500.000,00 uit te geven;
- Dat uit dit handelen van de provincie slechts de minachting voor de belastingbetaler en hardwerkend Nederland kan worden opgemaakt.

Dragen het college van Gedeputeerde Staten op:
- Om een dergelijk onverantwoord gehobby en gesmijt met geld van anderen rond “het fietspad van de toekomst” te staken en dat geld per omgaande in te zetten voor organisaties en bedrijven die hard door de coronacrisis worden getroffen.

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER**: Te doen gebruikelijk is dat eerst de heer Dercksen daar het woord over voert. Daarna zal er een reactie volgen vanuit het college door de heer Schaddelee. Dan kunnen fracties, die er nog iets over willen zeggen, het woord krijgen. Het laatste woord is aan de heer Dercksen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Dat hoor ik graag, voorzitter, dat ik het laatste woord krijg. Voorzitter, de meeste in de Staten vinden dat wij ons maar moeten bezighouden met de kaders en de rest over moeten laten aan GS, maar mijn fractie vindt dat niet. Helemaal niet zelfs. Zonder doorvragen, opvragen en betrokkenen spreken hadden wij de problemen bij de verkoop van de kavels aan de Dolderseweg, om maar eens wat te noemen, niet boven tafel gekregen. Daar hing ook het integriteitsbeleid aan vast. Het beperken tot de kaders is, wat ons betreft, luie politiek en een failliet van de democratie. Zo hadden wij natuurlijk ook de hobby het Fietspad van de Toekomst ongemerkt aan ons voorbij kunnen laten gaan, want het past zo lekker binnen de kaders, maar onze fractie is het echt een grof schandaal dat we zoveel geld uitgeven aan totale onzin.

Een boom in een mandje hangen om de beleving van het landschap te bevorderen en als het beweegt, kan hij zo lekker stroom produceren. Kosten: 50.000 euro. Terwijl ZZP'ers en ondernemers naar de challemiezen gaan en een miljoen mensen de energierekening niet kunnen betalen, de voedselbanken drukker zijn dan ooit, gaan wij bomen laten zweven. Wat is er dan allemaal in het denken misgegaan?

En dan nog iets, voorzitter. Die zonnepanelen op fietspaden en wegen. Ik ben daar eens in gedoken. De proeven zijn mislukt in Spijkenisse, Krommenie, Schiphol, Kockengen, Parijs, Amerika, China. Iemand met gezond verstand zou dan zeggen, joh, laten we er een keer mee ophouden. Maar niet dit college. De panelen liggen op de grond, kunnen zich niet richten naar de zon, hebben dus nog een waardelozer opbrengst dan als ze op daken liggen. Ze worden ook nog eens een keer vies, waardoor de opbrengst nog lager wordt. Ze zijn duur. Moeten in beton worden gestort. Ze liggen plat op de grond. Ze hebben een grotere milieulast dan welke bron dan ook. Vandalismegevoelig. Dan weer te hobbelig en dan weer te glad. Waardelozer dan zonnepanelen op de weg gaat het niet worden. Maar de initiatiefnemer heeft 136.000 kilowattuur stroom beloofd. Dat is 7.000 euro stroom. Kosten: 1,5 miljoen voor deze 7.000 euro stroom. Zou je dat een verstandige investering vinden, gedeputeerde Schaddelee, als u het zelf zou moeten betalen? En dan ook nog eens een keer de belasting verhoogt. Voorzitter, ik roep maar een beetje af. Weg met de kaders. Onderzoek naar het feitelijk beleid. We moeten met deze onzin onmiddellijk stoppen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan gedeputeerde Schaddelee.

Gedeputeerde **SCHADDELEE**: Er is een uitvinder die in de geschiedenis meer patenten op haar naam heeft dan wie dan ook. Ze stond aan de basis van bijna alle grote doorbraaktechnologieën, die de wereld op zijn kop hebben gezet de afgelopen honderd jaar. Volgens de Italiaanse econoom Mariana Mazzucato is dat de overheid. Silicon Valley begon ooit als een regelrecht subsidieparadijs. De Amerikaanse overheid nam in de jaren '60 en '70 risico's die preservate investeerders, zogenaamde durfinvesteringen, niet durfden te nemen. 'Windmolens in Nederland draaien op subsidie en niet op wind', dat was een sneer ooit van premier Rutte. Ik heb de heer Dercksen dat, volgens mij, ook weleens horen zeggen. Maar dat is precies de bedoeling. Jaren geleden besloot een president dat er een man op de maan moest komen. Met subsidie. In diezelfde tijd besloten we in Nederland tot de Deltawerken. Met subsidie. En al die heel grote investeringen, al die grote doorbraken, hebben geleid tot enorm veel nieuwe innovaties waar miljarden mensen vandaag nog steeds van profiteren. Voorzitter. Zonder overheden met lef en visie zijn innovaties onmogelijk. Onze provincie heeft wel lef en heeft visie. Om die reden wil ik deze motie ontraden, maar hecht als provincie heel veel waarde aan duurzame en energiezuinige innovaties. We investeren daarom ook graag in dat soort innovaties. Een van de aangewezen plaatsen daarvoor is het Fietspad van de Toekomst, nota bene door een motie vanuit uw Staten zelf geïnitieerd in 2018. Wij accepteren ook dat innovaties en experimenten niet altijd 100% slagen. Dat is, denk ik, onvermijdelijk bij innovaties. Dat is

precies de reden dat de overheid dat wel doet. Als de heer Dercksen vraagt, zou u dat zelf doen? Dat inderdaad durfinvesteerders – en ik ben geen durfinvesteerder, dus laat staan dat ik het zou durven – dat niet doen.

Het project met de zonnepanelen, dat kan nu niet stopgezet worden. Die licht ik er toch maar even uit, want dat project is al aanbesteed en in een vergevorderd stadium van realisatie. Ik heb u daar in juli 2019 een Statenbericht over gestuurd. Als u het op dat moment had willen stoppen, had u, denk ik, ook op dat moment een motie moeten indienen. Dus op dat punt is het gewoon, ja, is dit niet meer het moment om die innovatie te stoppen.

Ik ben het eigenlijk ook niet eens met veel van de beweringen. Ik denk dat iedereen recht heeft op een eigen mening, maar volgens mij moeten we wel zuiver blijven als het gaat over feiten. Want heel veel constateringen van de heer Dercksen kloppen gewoon niet. De andere proeven die hij opnoemt, zijn inderdaad proeven die eerder zijn mislukt, maar dat waren proeven op hoofdrijbanen met heel zware verkeersbelasting. Dat is ook precies de reden dat we nu hebben gezegd, we gaan dit uitproberen op fietspaden. Voor zover mij bekend, zijn er wereldwijd nog geen resultaten van zonnepanelen op fietspaden. Die zijn gewoon nog niet beschikbaar. Dat de panelen vies worden doordat ze horizontaal liggen, ja, zonnepanelen op daken en in zonneparken worden ook vuil. En juist omdat we inzicht willen krijgen in dit soort effecten doen we deze proef met zonnepanelen op fietspaden. Je wilt gewoon weten hoe dat werkt en hoe makkelijk je dat weer kan schoonmaken en wat daarvan de effecten zijn. Inderdaad kunnen deze panelen niet naar de zon gedraaid worden, maar ik heb ze op mijn dak liggen, die draaien ook niet de hele dag mee met de zon. En, volgens mij, gebeurt dat ook niet in zonneparken. We hebben juist ook bij de energieopbrengst rekening gehouden met een vlakke en vaste ligging. Dat betekent ook dat het een performance ratio is van 80%.

De kosten die de heer Dercksen noemt, ja, die zijn misschien hoog. Maar we kijken naar de korte termijn en dan kijken we alleen naar het effect van deze panelen, dit jaar, op deze plek. Terwijl je juist met innovaties iets doet wat zich richt op de toekomst.

Het punt van vandalisme, ja, die zorg deel ik natuurlijk met de PVV. Dingen in de openbare ruimte zijn altijd gevoelig voor vandalisme. En vandalisme is ook niet altijd goed tegen te gaan. Maar dat is ook wel iets, nou ja, wat je met elkaar moet ontdekken hoe dat gaat en hoe we daarmee omgaan met elkaar.

Kortom, voorzitter, veel van de constateringen zijn niet waar. En de motie zou ik ook om de redenen die ik noemde, die te maken hebben met innovatie, willen ontraden. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Ik krijg hier achter mij te maken met de laatste ingreep van de techniek vandaag, denk ik. Dus de luiken gaan dicht. Straks verdwijn ik in het duister, denk ik, maar zover is het nu nog niet. Dus ik kan nog even de gelegenheid geven aan die fracties die hierover nog het woord wensen. Is dat bij GroenLinks het geval? En zo ja, wie? Dat is niet het geval.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer De Jager.

De heer **DE JAGER**: Ja, voorzitter, daar wil ik graag een paar woorden aan wijden. Ja, wij hebben het over het Fietspad van de Toekomst. Daarvan hebben we gezegd dat we experimenten willen doen, dat we innovaties willen toetsen. Wat ons betreft vallen boomveren daar wel onder, om te kijken of dat aanvullende beschutting kan bieden of zelfs energie op kan wekken. We vragen ons wel af of die 50.000 euro, die nu genoemd wordt in de motie, betrekking heeft op één boomveer of dat dat misschien op meerdere boomveren langs het traject betrekking heeft. We vinden dat op zichzelf wel een significant bedrag. Dus misschien kan de gedeputeerde daar nog wat op zeggen.

We hadden wat andere vragen ten aanzien van de zonnepanelen. Ja, gevoelsmatig gaan we wel mee in de gedachte van de PVV. We waren benieuwd in hoeverre ervaringen bij andere trajecten meegenomen waren in dit traject. De gedeputeerde heeft daar wat ons betreft een duidelijk antwoord op gegeven. Ook ten aanzien van de status van de aanbesteding en het vervolg daarop. Dus we hebben daar geen aanvullende vragen over. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dan moet ik even mijn boekhouding goed bekijken. Ik zie JA21. Wie wenst daar het woord? Niemand? Meneer Fiscalini, u?

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Fiscalini.

De heer **FISCALINI**: Ik had mijn microfoon nog uitstaan. Dank u wel, voorzitter. Ja, heel kort. Over de boomveren zijn wij het eens met wat de heer Dercksen zei. Ik heb nog heel even gekeken vandaag op de website energieopwekken.nl. Daar kun je goed zien hoeveel energie, hernieuwbare energie, er op dit moment opgewekt wordt. Vandaag was dat 1% van alle benuttingsgraad van alle windturbines. Dus dan moet het heel hard gaan waaien, moeten we heel veel boomveren neer gaan zitten. De afgelopen dagen komt het ook niet zo heel erg hoog. Het lijkt mij een heel dure grap, die boomveren. Het zal er vast heel leuk uit gaan zien. Daarnaast vragen wij ons wel af, is het wel de juiste timing ook om zoveel geld te gaan investeren? Zeker nu er zoveel ondernemers zijn die het heel erg zwaar hebben met de kosten van coronadruk, is het erg hoog.

Hoorde ik de gedeputeerde nou goed zeggen dat het de bedoeling was dat windturbines op subsidie lopen? Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dan, het CDA heeft geen behoefte. D66, de heer De Droog? Of iemand anders? Geen behoefte? Duidelijk, ik zie de heer Kamp schudden. Dan kom ik bij Partij van de Arbeid. Heeft iemand behoefte van de Partij van de Arbeid om het woord te voeren?

Mevrouw **LEJEUNE**: Nee, geen behoefte.

De **VOORZITTER**: Nee, mevrouw Lejeune van nee. De ChristenUnie geeft ook aan geen behoefte te hebben. De heer Dercksen is de indiener. Partij voor de Dieren heeft geen behoefte. De SP wellicht? Ook geen behoefte.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Van den Dikkenberg.

De heer **VAN DEN DIKKENBERG**: Heel kort. Wij hebben die motie unaniem aangenomen, volgens mij, het Fietspad van de Toekomst, waarbij experiment, de ruimte ontstond voor het fietspad. Daar zijn wij het ook nog steeds mee eens. Alleen, dan moet het ook wel een serieus experiment zijn. Bijvoorbeeld de boomveer, die staat in Elst in een natuurgebied naast een reling waarbij je als fietser dus al beschut van een brug fietst. Terwijl het de bedoeling van die boomveer is – op het bord wat erbij staat, is dat ook zo – dat hij in stedelijk gebied op plaatsen waar normaal geen boom kan groeien – nou, er is ruimte zat bij Plantage Willem III – bomen te kunnen plaatsen. Dan is het mijn vraag, dan snap ik niet dat dat een serieus experiment is, want dan had hij in stedelijk gebied moeten staan. En dan had hij ook die optie daar kunnen onderzoeken. Of in Kockengen of ergens in een polder moeten staan, waarbij je dus last hebt van de wind om beschutting te genereren. Beide doelen voldoen er niet aan. Dus ik vraag me af of dit experiment überhaupt ooit kan slagen.

Met het Fietspad is dat net zo. De eerste zonnepanelen zijn er na één dag uit gehaald. Je krijgt regelmatig meldingen van mensen die daar onderuit schuiven. Hoe wordt dan gemonitord? En is de veiligheid dan in het geding? Dat zijn allemaal wel dingen waarvan ik zeg, zit er voldoende sturing op het experimentenprogramma? Dat zou ons er bijna toe doen neigen om de motie te steunen, zei het niet dat de toonzetting van de motie wel wat weinig experimentruimte overlaat op het Fietspad van de Toekomst waar we unaniem, volgens mij, de motie hebben aangenomen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Ik stel vast, ik geef aan het eind straks de heer Dercksen nog de gelegenheid voor het laatste woord. Dus er is nu niet echt de gelegenheid voor de gedeputeerde om daarop te antwoorden. Maar ik denk dat de gedeputeerde uw vragen gehoord heeft rond het experimenteerprogramma en in een later stadium daar in uw richting op terug kan komen.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw **HOEK**: Ik heb zelf panelen. Ik heb gemerkt, met sneeuw werken ze niet. Ik heb gemerkt, met Saharazand werken ze ook niet. Ik heb wel gemerkt dat tijdens de lockdown, als er geen Sahara is, geen sneeuw en geen mist en nog een heleboel, dan doen ze het als een speer. Dat komt omdat de lucht gewoon schoon is. Dus zodra de lockdown weer over is en de vliegtuigen weer in volle vaart gaan vliegen en allerlei andere zaken, dan wordt de lucht weer anders en dan zal de opbrengst weer laag zijn. Maar mijn zonnepanelen liggen op het dak. Dus wat in de motie staat, daar, laag bij de grond, de mijne kunnen ook niet wenden. Maar goed, ze staan wel zo dat ze lang mogelijk van de zon gebruik kunnen maken. Dat zal bij de fietspaden ook wel zo zijn. Toch zou ik zeggen, wat een heel goed... Bij Kockengen hebben ze een proef gehad in het wegdek. Dat is mislukt. Laag bij de grond, vandalisme. Dat gaat gebeuren. Ze kunnen gestolen worden en noem maar op allemaal. En je hebt natuurlijk veel bagger en opspattend gebeuren. Ik zou toch meer gaan voor ledverlichting op zonne-energie in een lantaarnpaal, die met een sensor, als je eraan komt, dat die aangaat. En ben je vertrokken, dat hij weer uit gaat.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Hoek...

Mevrouw **HOEK**: Ik zit er anders in. Ook al hebben we het toen meegenomen. Ik heb nog een kleine afsluiting, voorzitter. Dan ben ik klaar.

De **VOORZITTER**: Ja, mevrouw Hoek, het gaat vooral over de essentie of u de motie van de PVV zou willen steunen of niet.

Mevrouw **HOEK**: Dat was mijn afsluiting.
Wij vinden het taalgebruik van de motie, dat is niet de taal vanaf 50PLUS. Maar inhoudelijk steunen het dictum. En derhalve zullen wij voor de motie stemmen. Tot zover.

De **VOORZITTER** geeft het woord aan de heer Dercksen.

De heer **DERCKSEN**: Ja, voorzitter, de boom zou beschutting geven. Dit is een foto die ik kreeg van de heer Van den Dikkenberg. Ik zou er niet achter gaan staan als het waait, want zoveel beschutting geeft hij niet. Als je een boom in een netje gaat vergelijken met een man op de maan, ja, hoe kunnen wij dan nog een zinvolle discussie voeren?
We komen nu met die motie, omdat ik gevraagd heb naar onderzoek naar het falen van al die andere proeven met zonnepanelen op fietspaden. Die zijn er in Nederland. Ik heb er zelf naar gezocht. Je vindt er zo een hele rits. Waarom staan die zonnepanelen nou

allemaal in een bepaalde graad op daken? Nou, dat is heel ingewikkeld. Dan produceren ze namelijk meer energie. Nooit meer dan er in wordt gestopt overigens, maar dat is weer een andere discussie. Dus je weet van tevoren, het gaat minder opleveren dan op daken. Dus als je nou in die dingen gelooft, dan is het nog beter om die 1,5 miljoen te geven aan iemand die ze op zijn dak wil dan dat je ze ergens op de weg legt, want dan leveren ze meer stroom op. Snapt iedereen. Groep drie kennisniveau. Dus, voorzitter, ik hou die motie lekker in de lucht. Ik verbaas me werkelijk. Ga nou eens op straat vragen wat mensen vinden van 1,5 miljoen voor zonnepanelen op een fietspad, waarvan je weet dat het minder opbrengst gaat genereren dan op een dak. Er is niemand op straat die dat goedvindt.

De **VOORZITTER**: Daarmee zijn we aan het eind gekomen ook over de beraadslagingen over de actualiteitenmotie. Daar kan vanavond over gestemd worden. U kunt eventueel ook nog via een stemverklaring laten blijken wat uw stemgedrag zal zijn.

De discussie wordt gesloten.

6.
Sluiting

De **VOORZITTER**: Aan het eind gekomen van deze vergadering. Eentje met hindernissen, maar we hebben het volbracht, de voorbereidende Statenvergadering. Waarvoor heel veel dank aan u en aan alle ondersteuning die ons door alle lastigheden heen heeft geholpen. Ik heb u eerder gezegd dat om 18.00 uur, dat is over een halfuur, de digitale besluitvormende vergadering begint. Daar nodig ik u van harte voor uit. Ik zou willen zeggen, tot zo. Dank u wel.

De **VOORZITTER** schorst de vergadering om 17.28 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Utrecht van 3 maart 2021.

De voorzitter,

De griffier,

Toezeggingen

3.
Statenvoorstel Versterking Vitaliteit Binnensteden, Dorpskerken en Winkelcentra (PS2021BEM04)

Gedeputeerde **STRIJK** zegt toe in gezamenlijkheid met de lectoren en eventueel studenten van bijvoorbeeld de Hogeschool Utrecht te onderzoeken op welke manier zij een rol in kunnen vullen als het gaat over het delen van kennis met ondernemers en vastgoedeigenaren in de detailhandel. Het doel van deze kennisdeling is gericht op de ontwikkeling van een nieuwe toekomstvisie ten aanzien van de ontwikkelingen binnen de retail en de ontwikkeling van binnensteden, dorpskernen en winkelcentra.

4.
Statenvoorstel Economische Visie 2020-2027 'Focus op een vitale en duurzame economie' (PS2021BEM05)

Gedeputeerde **STRIJK** zegt toe in gesprek te zijn en blijven met ondernemers en op basis van deze input de Economische Visie tegen het licht te houden en bij te sturen waar dit nodig is.

Index

Actualiteitenmotie M11 van het lid Dercksen (PVV) inzake Stop de Waanzin. 79
Amendement A04 van het lid Dinklo (JA21) 13
Amendement A05 van de leden Wijntjes (CDA), Kocken (VVD), De Droog (D66), Hoek (50PLUS) en Van Oort (ChristenUnie) 17
Amendement A06 van het lid Dinklo (JA21). 36
Amendement A07 van de leden Van Oort (GroenLinks) en Bart (GroenLinks) inzake Economie draagt bij aan brede welvaart. 59
Amendement A08 van de leden Kocken (VVD) en Boswijk (CDA) inzake Gastvrijheid zorgt voor banen. 47
Motie M04 van de leden Wijntjes (CDA), Kocken (VVD), Hoek (50Plus). 18
Motie M05 van de leden Bart (GroenLinks), Suna (PvdA), Van Oort (ChristenUnie) en Boswijk (CDA) inzake Geef iedere Utrechter kans op ondernemerschap. 44
Motie M06 van de leden Kocken (VVD), Suna (PvdA), Bart (GroenLinks) en Boswijk (CDA) inzake Praktische beroepen praktisch helpen. 50
Motie M06A van de leden Kocken (VVD), Suna (PvdA) en Bart (GroenLinks) inzake Praktische beroepen praktisch helpen. 75
Motie M07 van het lid Kocken (VVD) inzake Samenwerken met ondernemers. 46
Motie M08 van de leden Van der Steeg (Partij voor de Dieren) en Van Oort (ChristenUnie) inzake Utrechtse Donut Coalitie. 63
Motie M09 van de leden Van den Dikkenberg (SGP), Kocken (VVD) en Boswijk (CDA) inzake Toekomst voor onze maakindustrie. 65
Motie M10 van het lid Dercksen (PVV) inzake Schrap China als focusland 61
Statenvoorstel Economische Visie 2020-2027 ‘Focus op een vitale en duurzame economie’ (PS2021BEM05) 40
Statenvoorstel Versterking Vitaliteit Binnensteden, Dorpskernen en Winkelcentra (PS2021BEM04) 6